T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

NURUOSMANİYE KÜTÜPHANESİ 4957 NO'LU ŞİİR MECMÛASI (VR: 72^b – 92^b) (İNCELEME-METİN-NESRE ÇEVİRİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Asım ÇAKMAK

İSTANBUL 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

NURUOSMANİYE KÜTÜPHANESİ 4957 NO'LU ŞİİR MECMÛASI (VR: 72^b – 92^b) (İNCELEME-METİN-NESRE ÇEVİRİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Asım ÇAKMAK

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Ümran AY

İSTANBUL 2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Asım ÇAKMAK'ın "Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 Nolu Şiir Mecmuası (Vr: 72b-92b) (İnceleme-Metin- Nesre Çeviri)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı Üniversitesi	: Doç. Dr. Ümran AY Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Prof. Dr. Sebahat DENİZ Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK FSM Vakıf Üniversitesi	.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 25/06/ 2018 tarih ve 2018/12-07 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER I
ÖNSÖZ II
ÖZET III
ABSTRACT IV
ÇEVRİYAZI TABLOSU V
1.GİRİŞ 1
1.1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMÛA 1
2. NURUOSMANİYE 4957 NUMARALI MECMÛA 2
2.1. Mecmûadaki Şairler ve Nazım Şekilleri 3
2.2. Mecmûanın (72^b-92^b) Varakları Hakkında 19
2.2.1. Mecmûanın (72^b-92^b) Varaklarındaki Şiirler 20
2.2.2. Nef'î'nin Hayatı, Sanatı ve Eserleri 36
2.2.3. Şeyhülislâm Yahyâ'nın, Hayatı Sanatı ve Eserleri 37
2.2.4. MESTAP Hakkında Bilgi ve (72^b – 92^b) Arası Şiirlerin MESTAP Tablosu 38
2.2.5. Metinde (72^b-92^b) Karşılaşılan Bazı Problemler 58
2.2.6. Dîvânlar ile 4957 No'lu Şiir Mecmûasının Karşılaştırması: 60
3. METİN 64
3.1. METİN KURULURKEN TAKİP EDİLEN YOL 64
3.2. TRANSKRİPSİYONLU METİN VE NESRE ÇEVİRİ 68
SONUÇ 228
KAYNAKÇA 229
ÖZGEÇMİŞ 230

ÖNSÖZ

Klasik Türk Edebiyatı'nda şiir mecmûaları önemli kaynaklar arasında yer almakta ve son yıllarda da mecmûalar üzerine yapılan çalışma ve tez sayılarında büyük artış gözlenmektedir.

Bu çalışmada Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 no'lu şiir mecmûasının (72^b-92^b) arası varaklarında yer alan şiirler üzerinde incelemeler yapılmış, bu metinler transkribe edilerek günümüz Türkçesine çevrilmiştir.

Çalışmanın giriş bölümünde mecmûa tanımı yapılmış ve mecmûaların Klasik Türk edebiyatı içerisindeki önemi hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmada ilk olarak Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 no'lu şiir mecmûasının genel özellikleri verildikten sonra tarafımızca çalışılan kısmı (72^b-92^b) incelenmiştir. (72^b-92^b) varaklarındaki şiirler hakkında bilgi verilmiştir. Bu varaklarda yer alan Nef'î ve Şeyhülislâm Yahyâ'nın hayatları, eserleri ve sanatları söz konusu edilmiştir. Çalışmanın asıl kısmını transkripsiyonlu metin ve şiirlerin nesre çevirisi oluşturmaktadır. Çalışma, sonuç ve kaynakça bölümüyle bitmektedir.

Çalışmamızın metin ve nesre çeviri bölümlerinde sehven yapılan hataların, yanlış veya eksik bilgilerin, gözden kaçırma ve teknik sebeplerle hataların olması muhtemeldir. Bu konuda hoşgörünüze sığınıyoruz.

Başta, bana Marmara Üniversitesi'nde yüksek lisansımı yapma fırsatını veren Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'ndaki tüm hocalarıma teşekkür ediyor ve bilhassa tezin her aşamasında değerli vaktini ayırarak bana yol gösteren kıymetli hocam Ümran AY'a, Araştırma Görevlisi Ferhat MUSLUOĞLU'ya, dönem arkadaşım Ömer HANGÜN'e ve aileme emekleri ve sabırları için teşekkür ederim.

Asım ÇAKMAK

İstanbul, 2018

ÖZET

Bu çalışmada Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 nolu şiir mecmûasının (72^b- 92^b) varaklarının transkripsiyonlu metne aktarımı, nesre çevirisi ve incelemesi yapılmıştır. 4957 nolu şiir mecmûası 254 varaktan oluşmaktadır ve çalıştığımız kısımda 20 varak bulunmaktadır. Bu kısımda Nef'î ve Şeyhülislâm Yahyâ'ya ait şiirler bulunmaktadır. Nef'î'nin kaside, gazel, kıt'a, rubâ'î ve müfretlerinin bulunduğu bölümden sonra Şeyhülislâm Yahyâ'nın gazelleri yer almaktadır. Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır ve ilk bölümünde mecmûaların edebiyat tarihindeki yerinden ve öneminden bahsedilmiş, 4957 numaralı şiir mecmûasının ilgili kısmında yer alan şiirler ve bu şiirlerin şairleri Nef'î ve Şeyhülislâm Yahyâ'nın hayatı, eserleri ve sanatları hakkında incelemeler sonucunda elde edilen bilgiler sıralanmıştır. Mecmûanın MESTAP projesine uygun tablosu çıkartılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise sözkonusu varaklarda bulunan kaside, gazel, kıt'a, rubâ'î ve müfretlerin divanla karşılaştırılmış transkripsiyonlu metni ve nesre çevirileri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nef'î, Şeyhülislâm Yahyâ, Dîvân, Kasîde, gazel, rubâ'î, müfret, kıt'a, Mecmûa, Nuruosmaniye 4957.

ABSTRACT

At this study the discriptioned text transfer, prose translation and examination of the foils of poetry magazine no. 4957 (72^{b}-92^{b}) from Nuruosmaniye library hes bee done. The poetry magazine no. 4957 consist of 254 foils and there are 20 foils in the section we study on. There are poems belong to Nef'î and Şeyhülislâm Yahyâ in this section. After the section in which there eulogies, odes , verses, quatrains and uniques of Nef'î, there are odes of Şeyhülislâm Yahyâ. Our study consist of two sections and in the first section, the place and the importance of the magazines in the literature history in mentioned, the poems in the related part of the poetry magazine no. 4957 and the information gathered after the examinations about the lifes, works and art of the poets of these poems, Nef'î and Şeyhülislâm Yahyâ, are listed. The magazine is brought to the table relevant to the MESTAP project. In the last section of our study there are transcriptioned text transfer compared to dewan(divan) and prose translations of eulogies, odes, verses, quatrains and uniques in the foils mentioned.

Key words: Nef'î, Divan (collected poems), Kaside, Mecmûa (Journal), Nuruosmaniye Library, 4957.

ÇEVRİYAZI TABLOSU

A, a, E, e	ا	ش	Ş, ş
Ā, ā, a	آ	ص	Ṣ, ṣ
B, b	ب	ض	Ż, ż, Ḍ ,ḍ
P, p	پ	ط	Ṭ, ṭ
T, t	ت	ظ	Ẓ, ẓ
Ṯ, ṯ	ث	ع	ʿ
C, c	ج	غ	Ġ, ġ
Ç, ç	چ	ف	F, f
Ḥ, ḥ	ح	ق	Ḳ, ḳ
Ḫ, ḫ	خ	ك	K, k, ñ
D, d	د	ل	L, l
Ẕ, ẕ	ذ	م	
R, r	ر	ن	M, m
Z, z	ز	و	N, n
J, j	ژ	ه	V,v, o,ö,u,ü
S, s	س	ي	
			Y, y, İ̄,ī̇
Farsça kelimelerdeki “vāv-ı ma’dūle”, “ ̆ ” olarak gösterilmiştir.			

KISALTMALAR VE İŞARETLER

M.	: Mecmûa
K.	: Kaside
G.	: Gazel
C.	: Cild
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
[ ]	: Eklenen kısımlar
-	: Eksik kelime
?	: İmlası yanlış yada anlamı olmayan kelime
/	: Dipnotta, mısra içindeki hatalı kelimeleri ayırma
/ /	: Mısra geçişi
Hzl.	: Hazırlayan

1. GİRİŞ

Mecmûalar, Klasik Türk Edebiyatında farklı şairler ve şiirleriyle ilgili bilgileri bünyesinde barındıran defterlerdir. Bu defterlerde yüzyıllara ve dönemlere göre yüksek değer atfedilen şairlerin yanı sıra çok fazla bilinmeyen şairler ve şiirlerinin de olması sebebiyle bu defterler önemli kayıt alanlarıdır. Nazire mecmûalarında takdir gören şiirlere yapılan nazireler vasıtasıyla dönemin şiirleri ve kültürel ortamı hakkında bilgiler edinmekteyiz. Mecmuâların uzun bir süre daha incelemelerin ana ekseninde olacağı düşüncemizi bu bilgiler desteklemektedir.

1.1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMÛA

Mecmûa kelimesi, Arapça kökenlidir ve cem' mastarından mef'ūl babında türetilmiştir. Kelime anlamı olarak toplanmış, derlenmiş şeylerin bütünü, bütün, çeşitli yazılardan meydana gelmiş el yazması kitap, dergi anlamlarına gelir.

Günay Kut, mecmûaları "genellikle kişilerin beğenilerini yansıttığı bir not defteri olarak göreve başlayan ve bunu sürdüren"[1] mecmûalar zamanla düzen kazanıp farklı türlere ayrılınca şiir mecmûaları ve nazire mecmûaları ortaya çıkmıştır. Bazı önemli nazire mecmûaları şunlardır: Pervâne Bey tarafından derlenen Pervâne Bey Mecmû'ası, Edirneli Nazmi tarafından derlenen Mecma'u'n-Nezâîr, Ömer Bin Mezid tarafından derlenen Mecmû'atü'n-Nezâ'ir, Eğridirli Hacı Kemal tarafından derlenen Câmi'ü'n Nezâ'ir.[2]

Günay Kut, mecmûaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Nazire mecmûaları
2. Seçme şiir mecmûaları
3. Aynı konuyla ilgili eserlerin bir araya gelmesiyle oluşan mecmûalar
4. Karışık mecmûalar.
5. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmûalar. [3]

[1] Günay Kut, "Mecmûa" *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler),* C.6, Dergah Yay., İstanbul, 1986, s.170
[2] Yekta SARAÇ, *Eski Türk Edebiyatına Giriş: Biçim ve Ölçü*, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, 2011, s.14.
[3] Günay Kut, a.g.e, s.170.

2. NURUOSMANİYE 4957 NUMARALI MECMÛA

Nüshanın tavsifi[4]: 323x195 – 245x127 mm ölçülerinde, kırmızı deri, şemseli, miklepli cildi vardır. Abâdî kağıda, nesih yazıyla, genel olarak 14 satır, üç sütun halinde yazılmıştır. İlk varak altın yaldız süslemeli, tezhiplidir. Başlık kısmı boş bırakılmıştır. Bütün varaklar yaldız cedvellidir. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Bazı başlık kısımları boş bırakılmıştır. Çoğu sayfada çoban (reddaye, müşir) bulunmakla birlikte çoban olmayan veya takibi yapılamayanlar da vardır. Mecmûanın sonu eksiktir, arka cilt iç kapak karton ve ebruludur. Sırt cildi yarıdan itibaren kopuktur, şirazesi sağlam görülmektedir. Müstensihi ve istinsah tarihi belli değildir.

İç kapakta iki ayrı mühür, arapça bir metin ve fihrist bulunmaktadır. Üstteki mühürde Araf Suresi 43.ayet "Bizi buraya gönderen Allah'a hamdolsun. Eğer Allah bize yolu göstermeseydi biz yolu bulamazdık." ve Üçüncü Osman tuğrası "Osman Hân bin Mustafa el-muzaffer dâima." bulunmaktadır. Arapça metinde: Tastamam dolunay gibi olan sultan oğlu sultan, sultan Mustafa Hân oğlu irşâd sahibi Sultan Osman Hân, görkemli makam ve halifeliğinde vakfetmiştir. Allah şerefli edipleri, marifetler ve akıl sahiplerini iyilik ve ihsanıyla koruyucu eylesin ve ben Harameyn müfettişi duâcı el-hace İbrahim Hanif affoluna yazmaktadır. Alttaki mühürde ise "İbrahim Hanif bende-i Latif" yazmaktadır.

Mecmûada şu şairlerin türlü nazım şekillerinden şiirleri bulunmaktadır: 'Âlî (Gelibolulu), Âzerî, Çelebi Ahmed Efendi, Cinânî, Cüdâyî, Fehmî, Fevrî, Garîbî, Hâfız Ahmed Paşa, Hâletî, Lem'î, Nef'î, Nev'î, Nusretî, Rûhî, Sâ'î, Tîgî, 'Ulvî, Usûlî, Veysî, Vezîr Muharrem Hafız Paşa ve Yahyâ.

Nuruosmaniye 4957 nolu mecmûa oldukça zengin içeriğe sahip ve hacimli bir eserdir. İçinde pek çok farklı şaire ait değişik nazım şekillerinden şiir bulunmaktadır. Bu mecmûa üzerinde şu isimler çalışmıştır:

2^{b}-33^{b} Onur Şahin (Devam ediyor) 33^{b}-53^{a} Şahinalp Şahin (Tamamlandı) 72^{b}-92^{b} Asım Çakmak (Tamamlandı) 93^{a}-108^{a} Çiğdem Haberdar Külünk (Devam ediyor) 108^{b}-123^{a} Hamdi İlhan (Tamamlandı) 93^{a}-123^{b} Merve Nur Emiroğlu (Devam ediyor), 123^{b}-153^{a} Şerife Sarı

[4] Nurosmaniye Kütüphanesi şiir mecmûaları daha evvel Nihat Öztoprak, Sebahat Deniz, Bünyamin Ayçiçeği ve Arzu Polat'tan oluşan bir ekip tarafından Marmara Üniversitesi'nde proje olarak hazırlanmış ve daha sonra mecmûaların içeriğindeki şiir ve şairler dizini Bünyamin Ayçiçeği tarafından yayınlanmıştır. Mecmûadaki Nazım Şekilleri ve Şairler tablosu ilgili makaleden alıntılanmıştır. Bkz. AYÇİÇEĞİ, Bünyamin, "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmû'aları: İnceleme-Dizin", *Dîvân Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S.16, İstanbul 2016, s.227-367.

(Devam ediyor), 153[b]-169[b] Hatice Er (Tamamlandı) 170[a]-184[b] Meryem Olcay (Tamamlandı), 185[a]-199[b] İffetnur Gülhan (Devam ediyor), 199[b]-220[a] Ayşenur Özbölük (Tamamlandı) 220[b]-240[a] Ahmet Ertürkmen (Devam ediyor).

2.1. Mecmûadaki Şairler ve Nazım Şekilleri

Şâir	Varak Numarası	Nazım Şekli
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	1[b]-4[b]	Terkîb-i bend
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	112[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	113[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	113[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	113[b]-113[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	114[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	114[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	114[a]-114[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	114[b]-115[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	115[a]-115[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	115[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	115[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	116[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	116[a]-116[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	117[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	117[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	117[b]-118[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	118[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	118[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	118[b]-119[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	119[b]-120[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	119[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	119[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	120[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	123[a]-123[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	123[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	123[b]-124[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	124[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	124[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	124[a]-124[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	124[b]-125[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	125[a]-125[b]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	125[a]	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	125[b]	Ġazel

ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	126a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	126b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	126a-126b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	126b-127a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	127a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	127b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	127a-127b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	127b-128a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	128a-128b	Mesnevī
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	129b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	129b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	129a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	129a-129b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	129b-130a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	130a-130b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	130a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	130b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	130b-131a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	131a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	131a-131b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	131b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	132a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	132a-132b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	132b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	132b-133a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	133a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	133a-133b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	133b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	134a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	133b-134a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	134a-134b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	134b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	134b-135a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	135a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	135a-135b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	135b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	136a	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	136a-136b	Ġazel
ʿĀlī [El-Merḥum Gelibolulu]	136b	Ġazel
Āzerī	17a-17b	Müseddes
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	242b	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	244a	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	246b-247a	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	247a-247b	Ġazel

Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	247b-248a	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	248a	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	248a-248b	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	249a	Ġazel
Cināni	20b-21a	Müseddes
Cināni	21a	Müseddes
Cināni	21b-22a	Tahmis
Cüdāyī	241b-242a	Ġazel
Fehmī-i Baġdādī	242a	Ġazel
Fevrī	25a-25b	Tahmis
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	242a	Kaside
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	242a-242b	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	242b-243a	Tahmis
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	243a-243b	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	243b	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	243b-244a	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	245a	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	245a-245b	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	245b	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	245b-246a	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	246a	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	246a-246b	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	246b	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	247a	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	247b	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	248b	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	249a	Ġazel
Ḥāletī	6a-7a	Ḳaṣīde
Ḥāletī	241b	Ġazel
Ġarībī	20a-20b	Müseddes
Lemʿī	20a	Müseddes
Nefʿī	10b-14a	Terkîb-i bend
Nefʿī	25b	Ḳaṣīde
Nefʿī	29b-30a	Kaside
Nefʿī	30a-30b	Kaside
Nefʿī	30b-31b	Kaside
Nefʿī	31b-32a	Kaside
Nefʿī	32a-33b	Kaside
Nefʿī	33b-35a	Kaside
Nefʿī	35a-35b	Kaside
Nefʿī	35b-37a	Kaside
Nefʿī	37a-38a	Kaside
Nefʿī	38a-40a	Kaside
Nefʿī	40a-41b	Kaside

Nefʿī	41b-42b	Kaside
Nefʿī	43a-44a	Kaside
Nefʿī	44a-45a	Ḳaṣīde
Nefʿī	45a-46b	Kaside
Nefʿī	46b-48a	Kaside
Nefʿī	48a-50a	Kaside
Nefʿī	50a-51b	Kaside
Nefʿī	51b-53a	Kaside
Nefʿī	53a-54b	Kaside
Nefʿī	54b-56a	Kaside
Nefʿī	56a-57a	Kaside
Nefʿī	57b-58b	Kaside
Nefʿī	58b-59b	Kaside
Nefʿī	59b-61a	Kaside
Nefʿī	61a-62a	Kaside
Nefʿī	62a-63b	Kaside
Nefʿī	63b-65a	Kaside
Nefʿī	65a-66b	Kaside
Nefʿī	66b-68a	Kaside
Nefʿī	68a-69a	Kaside
Nefʿī	69a-70b	Kaside
Nefʿī	70b-71b	Kaside
Nefʿī	71b-72b	Kaside
Nefʿī	72b-74a	Kaside
Nefʿī	74a-75a	Kaside
Nefʿī	75a-76a	Kaside
Nefʿī	76a-77a	Kaside
Nefʿī	77b-78a	Ġazel
Nefʿī	78a	Ġazel
Nefʿī	78b	Ġazel
Nefʿī	78b-79a	Ġazel
Nefʿī	79a	Ġazel
Nefʿī	79a-79b	Ġazel
Nefʿī	79b-80a	Ġazel
Nefʿī	79b	Ġazel
Nefʿī	80a	Ġazel
Nefʿī	80b	Ġazel
Nefʿī	80b-81a	Ġazel
Nefʿī	81b	Ġazel
Nefʿī	81a	Ġazel
Nefʿī	81a-81b	Ġazel
Nefʿī	81b-82a	Ġazel
Nefʿī	82a	Ġazel
Nefʿī	82a-82b	Ġazel

Nefʿī	82b	Ġazel
Nefʿī	82b-83a	Ġazel
Nefʿī	83a	Ġazel
Nefʿī	83b	Ġazel
Nefʿī	83b-84a	Ġazel
Nefʿī	84a	Ġazel
Nefʿī	84a-84b	Ġazel
Nefʿī	84b	Ġazel
Nefʿī	84b-85a	Ġazel
Nefʿī	85a	Ġazel
Nefʿī	85b	Beyit
Nefʿī	85a	Ḳıṭʿa
Nefʿī	77a-77b	Ḳıṭʿa
Nefʿī	77b	Ḳıṭʿa
Nefʿī	77b	Ḳıṭʿa
Nefʿī	85a	Rubâʾî
Nefʿī	85a-85b	Rubâʾî
Nefʿī	85b	Rubâʾî
Nevʿī [Efendi]	4b-6a	Kaside
Nevʿī [Efendi]	6a	Kaside
Nevʿī [Efendi]	27a	Kaside
Nevʿī [Efendi]	27a-27b	Kaside
Nevʿī [Efendi]	27b	Rubâʾî
Nevʿī [Efendi]	27b-28b	Kaside
Nevʿī [Efendi]	28b-29b	Kaside
Nevʿī [Efendi]	201a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	201b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	201b-202a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	202a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	202b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	202a-202b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	203a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	203a-203b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	203b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	204a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	204b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	204b-205a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	205a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	205a-205b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	205b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	205b-206a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	206a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	206a-206b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	206b	Ġazel

Nevʿī [Efendi]	206b-207a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	207a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	207a-207b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	207b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	207b-208a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	208a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	208b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	209a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	209b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	210a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	210b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	210b-211a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	211a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	211a-211b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	211b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	211b-212a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	212a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	212a-212b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	212b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	212b-213a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	213a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	213a-213b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	213b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	213b-214a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	214a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	214a-214b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	214b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	214b-215a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	215a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	215a-215b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	215b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	215b-216a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	216a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	216b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	217a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	217b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	217b-218a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	218a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	218b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	219a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	219b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	220a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	220a-220b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	220b	Ġazel

Nevʿī [Efendi]	221a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	221a-221b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	221b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	221b-222a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	222a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	222b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	222b-223a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	223a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	223a-223b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	223b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	223b-224a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	224a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	224b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	225a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	225a-225b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	225b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	225b-226a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	226a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	226b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	227a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	227b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	227b-228a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	228a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	228a-228b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	228b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	228b-229a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	229a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	229a-229b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	229b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	229b-230a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	230a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	230a-230b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	230b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	230b-231a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	231a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	231a-231b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	231b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	231b-232a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	232a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	232a-232b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	232b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	233a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	232b-233b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	233b-234a	Ġazel

Nevʿī [Efendi]	233b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	234a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	234a-234b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	234b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	234b-235a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	235a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	235b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	236a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	236b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	237a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	237b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	237b-238a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	238a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	238a-238b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	238b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	238b-239a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	239a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	239b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	240a	Ḳıṭʿa
Nevʿī [Efendi]	240b	Ḳıṭʿa
Nevʿī [Efendi]	240a-240b	Ḳıṭʿa
Nevʿī [Efendi]	240a	Rubâʾî
Nevʿī [Efendi]	240b	Rubâʾî
Nevʿī [Efendi]	240b-241a	Rubâʾî
Nevʿī [Efendi]	241a	Rubâʾî
Nevʿī [Efendi]	241a	Ḳıṭʿa
Nuṣretī [İbrāhīm Beg]	14a	Terkîb-i bend
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	14a-17a	Terkîb-i bend
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	19a-20a	Müseddes
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	23a-23b	Tesdīs
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	23b-24a	Tahmis
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	24a-24b	Tahmis
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	24b-25a	Tahmis
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	25b-27a	Kaside
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	136b-137b	Kaside
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	138a-138b	Kaside
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	138b-139b	Kaside
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	139b-140b	Kaside
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	140b	Kaside
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	141a	Terciʿ-i bend
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	141a-142a	Terciʿ-i bend
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	142a-142b	Muhammes
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	143a	Beyit
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhiʾr-raḥmeti]	143a-143b	Beyit

Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	144a	Beyit
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	144a	Rubâ'î
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	144a	Tahmīs
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	142b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	142b-143a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	143a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	144b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	144b-145a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	145a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	145a-145b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	145b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	145b-146a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	146a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	146a-146b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	146b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	147a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	147b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	147b-148a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	148a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	148a-148b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	148b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	148b-149a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	149a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	149a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	149a-149b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	149b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	149b-150a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	150a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	150a-150b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	150b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	150b-151a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	151a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	151a-151b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	151b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	151b-152a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	152a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	152b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	152b-153a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	153a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	153b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	153b-154a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	154a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	154a-154b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	154b	Ġazel

Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	154b-155a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	155a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	155a-155b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	155b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	155b-156a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	156a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	156a-156b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	156b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	156b-157a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	157a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	157a-157b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	157b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	157b-158a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	158a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	158b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	158b-159a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	159a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	159a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	159a-159b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	159b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	159b-160a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	160a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	160a-160b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	160b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	160b-161a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	161a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	161a-161b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	161b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	161b-162a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	162a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	162a-162b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	162b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	162b-163a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	163a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	163a-163b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	163b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	163b-164a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	164a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	164a-164b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	164b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	164b-165a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	165a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	165b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	165b-166a	Ġazel

Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	166a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	166a-166b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	166b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	167a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	167a-167b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	167b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	167b-168a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	168a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	168a-168b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	168b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	168b-169a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	169a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	169a-169b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	169b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	169b-170a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	170a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	170a-170b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	170b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	171a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	171b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	171b-172a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	172a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	172a-172b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	172b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	173a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	173a-173b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	173b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	173b-174a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	174a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	174a-174b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	174b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	174b-175a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	175a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	175a-175b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	175b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	175b-176a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	176a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	176a-176b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	176b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	176b-177a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	177a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	177a-177b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	177b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	177b-178a	Ġazel

Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	178a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	178a-178b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	178b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	178b-179a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	179a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	179a-179b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	179b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	179b-180a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	180a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	180a-180b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	180b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	181a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	181a-181b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	181b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	181b-182a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	182a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	182a-182b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	182b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	182b-183a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	183a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	183a-183b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	183b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	183b-184a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	184a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	184b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	184b-185a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	185a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	185a-185b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	185b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	185b-186a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	186a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	186a-186b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	186b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	186b-187a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	187a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	187a-187b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	187b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	187b-188a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	188a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	188b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	188b-189a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	189a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	189a-190b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	190b	Ġazel

Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	190b-191a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	191a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	191a-191b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	191b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	191b-192a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	192a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	192a-192b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	192b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	192b-193a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	193a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	193a-193b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	193b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	193b-194a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	194a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	194a-194b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	194b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	194b-195a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	195a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	195a-195b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	195b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	195b-196a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	196a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	196a-196b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	196b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	196b-197a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	197a-197b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	197b-198a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	197a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	197b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	198a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	198a-198b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	198b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	198b-199a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	199a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	199a-199b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	199b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	199b-200a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	200a	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	200b	Ġazel
Rūḥī [Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	201a	Ġazel
Sāʿī	18b-19a	Terkîb-i bend
Sāʿī	22b-23a	Müseddes
Tīgī	21b	Müseddes
ʿUlvī	7b-8b	Kaside

ʿUlvī	17b-18b	Terkîb-i bend
ʿUlvī	22b	Muhammes
ʿUlvī	249a	Ġazel
ʿUlvī	249a-249b	Ġazel
ʿUlvī	249b	Ġazel
ʿUlvī	250a	Ġazel
ʿUlvī	250a-250b	Ġazel
ʿUlvī	250b	Ġazel
ʿUlvī	250b-251a	Ġazel
ʿUlvī	251a	Ġazel
ʿUlvī	251a-251b	Ġazel
ʿUlvī	251b	Ġazel
ʿUlvī	251b-252a	Ġazel
ʿUlvī	252a	Ġazel
ʿUlvī	252a-252b	Ġazel
ʿUlvī	252b	Ġazel
ʿUlvī	252b	Beyit
Uṣūlī	7a-7b	Ḳasīde
Veysī [Efendi]	9a-10b	Terkîb-i bend
Veysī [Efendi]	22a	Muhammes
Vezīr Muḥarrem Ḥafız Paşa	244a-244b	Ġazel
Vezīr Muḥarrem Ḥafız Paşa	244b	Ġazel
Vezīr Muḥarrem Ḥafız Paşa	248b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	86a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	86a-86b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	86b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	86b-87a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	87a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	87a-87b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	87b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	87b-88a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	88a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	88a-88b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	88b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	88b-89a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	89a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	89a-89b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	89b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	89b-90a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	90a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	90a-90b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	90b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	91a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	91b	Ġazel

Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	91b-92a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	92a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	92b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	93a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	93a-93b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	93b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	93b-94a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	94a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	94a-94b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	94b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	94b-95a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	95a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	95b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	95b-96a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	96a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	96a-96b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	96b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	96b-97a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	97a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	97a-97b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	97b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	97b-98a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	98a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	98a-98b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	98b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	98b-99a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	99a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	99a-99b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	99b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	100a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	100a-100b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	100b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	101a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	101a-101b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	101b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	101b-102a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	102a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	102a-102b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	102b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	102b-103a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	103a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	103b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	104a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	104a-104b	Ġazel

Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	104b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	105a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	105a-105b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	105b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	105b-106a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	106a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	106a-106b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	106b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	106b-107a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	107a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	107a-107b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	107b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	107b-108a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	108a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	108a-108b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	108b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	108b-109a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	109a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	109b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	109b-110a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	110a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	110a-110b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	110b	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	110b-111a	Ġazel
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	111a	Ḳıṭʿa
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	111b-112a	Mesnevî
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	111b	Rubāʿī
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	111a	Rubāʿī
Yaḥya [Şeyhülislâm Efendi]	111a-111b	Rubāʿī
Mahlassız	18b	Ḳıṭʿa

2.2. Mecmûanın (72^b-92^b) Varakları Hakkında

Çalışmanın bu kısmında incelediğimiz (72^b-92^b) varaklar arasındaki şairler ve şiirleri hakkında bilgi verilmiş olup şiirlerin vezin, kafiye-redif ve beyit sayısı gibi özellikleri vezin tablosu ve MESTAP tablosu da oluşturulmuştur. Metne geçilmeden önce karşılaşılan problemler sıralanmıştır.

2.2.1. Mecmûanın (72^{b}-92^{b}) Varaklarındaki Şiirler

Aşağıdaki tabloda toplam 130 şiir bulunmaktadır ve bunların 72'si Nef'î, 58'i ise Şeyhülislâm Yahyâ'ya aittir. Tabloya göre Nef'î ve Şeyhülislâm Yahyâ (72^{b}-92^{b}) varakları arasında 97 şiir ile en çok "5 Beyitlik" şiirler yazmıştır. Kâfiye çeşidi sayısında birinci sırada 83 şiirle "zengin kâfiye" yer almaktadır. Nazım şekli sayılarında 114 şiirle ilk sırada "gazel" bulunmaktadır. Bu şiirler içerisinde 64 kez ile en çok "Remel bahri" kullanılmıştır. Remel bahrinde en çok kullanılan kalıp ise 43 kez ile fâʿilâtün / fâʿilâtün / fâʿilâtün / fâʿilün olmuştur. Ayrıntılı açıklamalar ve istatistikler tablonun sonunda verilmiştir.

Şiir Numarası	Şairi	Nazım Şekli	Beyit Sayısı	Vezni ve Bahri	Kafiye	Redif
1	Nef'î	Kaside	45	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–âz	–
2	Nef'î	Kaside	54	Müctes–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Mefâʿilün feʿilâtün mefâʿilün feʿilün + – + – / + + – – / + – + – / + + –	–tūn	–
3	Nef'î	Kaside	41	Hezec–i müsemmen–i aḫreb–i mekfūf–ı mahzūf Mefʿūlü mefâʿîlü mefâʿîlü feʿūlün – – + / + – – + / + – – + / + – –	–em	–dür
4	Nef'î	Kıt'a	37	Remel Feʿilātün mefāʿilün feʿilün + + – –/ + – + –/ + + –	–āḥi	–dür
5	Nef'î	Kıtʿa	17	Hezec Mef'ūlü mefâʿîlü mefāʿîlü feʿūlün – – + / + – – + / + – – + / + – –	–āh	–maʿna
6	Nef'î	Kıṭʿa	11	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–ak	–ümden

7	Nef'î	Gazel	7	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–em	–dür baña
8	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–âb	–
9	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āb	–
10	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–îb	–
11	Nef'î	Kaside	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ana	hep
12	Nef'î	Kaside	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–âr	güc
13	Nef'î	Kaside	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–âne	yazmışlar
14	Nef'î	Gazel	6	Müctes–i müsemmen–i mahbūn–ı maġzūf Mefâʿilün feʿilâtün mefâʿilün feʿilün + – + – / + + – – / + – + – / + + –	–at	olur
15	Nefʿî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ā	bundadur
16	Nefʿî	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ūz	–umuz vardur

17	Nefʿî	Gazel	6	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ān	eyler
18	Nefʿî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḥzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āhı	böyledür
19	Nefʿî	Gazel	5	Hezec [türkü] Mefʿūlü mefâʿîlü mefâʿîlü feʿūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–es	–ümdür
20	Nefʿî	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–āne	yazmışlar
21	Nefʿî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḥzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ār	–a nāz ider
22	Nefʿî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı maḥzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–āh	bilür
23	Nefʿî	Gazel	7	Remel–i müsemmen–i maḥzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ār	–ımuz
24	Nefʿî	Gazel	7	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı maḥzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	ān	–um çekemez
25	Nefʿî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı maḥzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	āk	ideriz
26	Nefʿî	Gazel	5	Hezec [türkü] Mefʿūlü mefâʿîlü mefâʿîlü feʿūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–ūş	–uz

27	Nefʿî	Gazel	7	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–āz	–
28	Nefʿî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–ā	–ya degüş
29	Nefʾî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–āb	olıcaḳ
30	Nefʾî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–āb	olmayıcaḳ
31	Nefʾî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–ek	–
32	Nefʾî	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ād	itdügün görsek
33	Nefʾî	Gazel	7	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–m	nāzük
34	Nefʾî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āf	degül
35	Nefʾî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–rūz	–e gül
36	Nefʾî	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ākı	–dür göñül

37	Nef'î	Gazel	7	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ān	olduġun görsem
38	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–rūz	idelüm
39	Nef'î	Gazel	5	Mużāri' Mefʿūlü fâʿilâtü mefâʿîlü fâʿilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–āġ	–um
40	Nef'î	Gazel	7	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–îr	idemem
41	Nef'î	Gazel	7	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–ār	–ı çekemem
42	Nef'î	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ār	andan
43	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḥzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–üm	n'eydügin
44	Nef'î	Gazel	6	Remel–i müsemmen–i maḥzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–a	–dur n'eylesün
45	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḥzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–îne	–de
46	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḥzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ār	–uz hele

47	Nef'î	Gazel	5	Rezec müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün – – + – / – – + – / – – + – / – – + –	–ān	–ın yine
48	Nef'î	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–āz	mestāne
49	Nef'î	Gazel	5	Mużāri' Mef'ūlü fâ'ilâtü mefâ'îlü fâ'ilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–a	–sına
50	Nef'î	Gazel	5	Hezec [türkü] Mef'ūlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–ek	olsa
51	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–māne	–
52	Nef'î	Gazel	5	Mużāri' Mef'ūlü fâ'ilâtü mefâ'îlü fâ'ilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–tāb	ile
53	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āb	gelsün çeşmüne
54	Nef'î	Gazel	7	Hezec [türkü] Mef'ūlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–ān	elümüzde
55	Nef'î	Gazel	8	Hezec [türkü] Mef'ūlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–en	üzre
56	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–a	–yı bu gece

57	Nef'î	Gazel	5	Mużāri' Mef'ūlü fâ'ilâtü mefâ'îlü fâ'ilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–z	–i
58	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–eh	–i
59	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–en	–i
60	Nef'î	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ād	–e gelmez mi
61	Nef'î	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–îne	–si
62	Nef'î	Gazel	7	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ūz	–ı
63	Nef'î	Kıt'a	2	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–ān	–um
64	Nef'î	Nazm	2	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	-āye	–
65	Nef'î	Rubā'î	2	Ahreb Mef'ūlü mefā'îlü mefā'îlün fā' – – + / + – – + / + – – – / –	–ā	–dan ṣaḳla
66	Nef'î	Rubā'î	2	Ahreb Mef'ūlü mefā'îlü mefā'îlün fā' – – + / + – – + / + – – – / –	–sān	eyle

67	Nef'î	Rubâ'î	2	Ahreb Mefʿūlü mefāʿîlü mefāʿîlün fāʿ – – + / + – – + / + – – – / –	–üfte	–
68	Nef'î	Müfred	1	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ān	–um
69	Nef'î	Nazm	1	Ahreb Mefʿūlü mefāʿîlü mefāʿîlün fāʿ – – + / + – – + / + – – – / –	–ül	–üñ
70	Nef'î	Müfred	1	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ān	–idür
71	Nef'î	Müfred	1	Mużāri' Mefʿūlü fâʿilâtü mefâʿîlü fâʿilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–end	ola
72	Nef'î	Müfred	1	Mużāri' Mefʿūlü fâʿilâtü mefâʿîlü fâʿilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–ar	ider
73	Yahyâ	Gazel	5	Ahreb Mefʿūlü mefāʿîlü mefāʿîlün fāʿ – – + / + – – + / + – – – / –	–ā	–
74	Yahyâ	Gazel	5	Mużāri' Mefʿūlü fâʿilâtü mefâʿîlü fâʿilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–dā	–
75	Yahyâ	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ā	–
76	Yahyâ	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ā	–

77	Yahyâ	Gazel	5	Ahreb Mefʿūlü mefāʿîlü mefāʿîlün fāʿ – – + / + – – + / + – – – / –	–āb	–āsā
78	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–t	–ar istiġnā
79	Yahyâ	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ā	cānā
80	Yahyâ	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ān	–ıyuz cānā
81	Yahyâ	Gazel	5	Hezec [türkü] Mefʿūlü mefâʿîlü mefâʿîlü feʿūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–ye	–cānā
82	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–en	–den yaña
83	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–eb	–
84	Yahyâ	Gazel	6	Mużāri’ Mefʿūlü fâʿilâtü mefâʿîlü fâʿilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–āb	–
85	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āb	–

86	Yahyâ	Gazel	5	Hezec Mefʿūlü mefâʿîlün mefʿūlü mefâʿîlün – – + / + – – – / – – + / + – – –	–et	–
87	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–āt	–
88	Yahyâ	Gazel	5	Hezec [türkü] Mefʿūlü mefâʿîlü mefâʿîlü feʿūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	āb	–ı maḥabbet
89	Yahyâ	Gazel	5	Hezec [türkü] Mefʿūlü mefâʿîlü mefâʿîlü feʿūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–ūn	–ı maḥabbet
90	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–aḫt	–
91	Yahyâ	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ūm	eyler
92	Yahyâ	Gazel	5	Hezec Mefâʿîlün Feʿilātün mefâʿĪlün feʿilün + – – – / + + – – / + – – – / + + –	–ār	–a baḳar
93	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–em	–lik budur
94	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ādı	budur

95	Yahyâ	Gazel	5	Müctes Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün – – + / – + – + / + – – + / – + –	–ār	–ı bozdılar
96	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–ā	ter olur
97	Yahyâ	Gazel	5	Hezec [türkü] Mefʿūlü mefâʿîlü mefâʿîlü feʿūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–ā	–dur
98	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḥzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ā	–dur gider
99	Yahyâ	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–r	–ülmüşdür
100	Yahyâ	Gazel	5	Rezec müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün – – + – / – – + – / – – + – / – – + –	–ez	–er
101	Yahyâ	Gazel	5	Hezec [türkü] Mefʿūlü mefâʿîlü mefâʿîlü feʿūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–zān	–dur
102	Yahyâ	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–āl	–üñdür
103	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḥzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āze	–dür
104	Yahyâ	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ā	derler

105	Yahyâ	Gazel	5	Mużāri’ Mef‘ūlü fâ‘ilâtü mefâ‘îlü fâ‘ilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–āne	–dür
106	Yahyâ	Gazel	5	Mużāri’ Mef‘ūlü fâ‘ilâtü mefâ‘îlü fâ‘ilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–er	–i düşer
107	Yahyâ	Gazel	5	Müctes–i müsemmen–i mahbūn–ı maġzūf Mefâ‘ ilün fe‘ ilâtün mefâ‘ ilün fe‘ ilün + – + – / + + – – / + – + – / + + –	–āh	–ḳapar
108	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–er	–döker
109	Yahyâ	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâ‘ îlün mefâ‘ îlün mefâ‘ îlün mefâ‘ îlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–er	göster
110	Yahyâ	Gazel	5	Hezec [türkü] Mef‘ūlü mefâ‘îlü mefâ‘îlü fe‘ūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–āne	disünler
111	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–ül	ḳodılar
112	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ān	–ın gezdürür
113	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ā	gelür
114	Yahyâ	Gazel	5	Mużāri’ Mef‘ūlü fâ‘ilâtü mefâ‘îlü fâ‘ilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–ān	–ı güldürür

115	Yahyâ	Gazel	7	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āhı	gösterür
116	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āb	–lar
117	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āġ	–lar
118	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āz	–ı var
119	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–t	mi vār
120	Yahyâ	Gazel	7	Remel–i müsemmen–i maḫbūn–ı mahzūf Feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün + + – – / + + – – / + + – – / + + –	–t	mi virür
121	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–ā	nevrūzdur
122	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–em	vādīsidür
123	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–z	–
124	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āz	–

125	Yahyâ	Gazel	5	Hezec [türkü] Mefʿūlü mefâʿîlü mefâʿîlü feʿūlün – – +/ + – – + / + – – + / + – –	–ūz	–
126	Yahyâ	Gazel	5	Müteḳārib Faʿūlün faʿūlün fāʿūlün faʿul Müteḳarib + – – / + – – / + – – / + –	–āt	–istemez
127	Yahyâ	Gazel	5	Müctes–i müsemmen–i mahbūn–ı maġzūf Mefâʿilün feʿilâtün mefâʿilün feʿilün + – + – / + + – – / + – + – / + + –	–ār	–dan gelmez
128	Yahyâ	Gazel	5	Hezec–i müsemmen–i sâlim Mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün + – – – / + – – – / + – – – / + – – –	–ān	–ile eglenmez
129	Yahyâ	Gazel	5	Remel–i müsemmen–i mahzūf Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün – + – – / – + – – / – + – – / – + –	–āl	–imüz
130	Yahyâ	Gazel	5	Mużāri’ Mefʿūlü fâʿilâtü mefâʿîlü fâʿilün – – + / – + – +/ + – – +/ – + –	–at	–mañuz

Tabloya göre, incelenen 130 şiirin 72'si Nef'î ve 58 tanesi Şeyhülislâm Yahyâ'ya aittir.

Nef'î'nin bu varaklar (72^b-92^b) arasında toplam 72 şiirinin dağılımı şu şekildedir.

Gazel (56)	Müfret (4)	Rubâ'î (3)	Kaside (3)	Kıt'a (4)	Nazm (2)

Nef'î'nin bu varaklar arasındaki şiirlerinin beyit ve dörtlük sayıları da aşağıda verilmiştir:

1 beyit (4)	5 beyit (42)	6 beyit (3)	7 beyit (10)	8 beyit (1)	11 beyit (1)	17 beyit (1)	37 beyit (1)	41 beyit (1)	45 beyit (1)	54 beyit (1)	dörtlük (6)

Nef'î'nin şiirlerindeki kafiye çeşitleri ise şunlardır:

Yarım Kâfiye (6)	Tam Kâfiye (14)	Zengin Kafiye (52)

Şeyhülislâm Yahyâ'nın ise bu varaklar (72^b-92^b) arasındaki toplam 58 şiirinin tamamı "gazel" nazım şekliyle yazılmıştır. Bu şiirlerin beyit sayıları ise aşağıdaki gibidir.

5 Beyit (55)	6 beyit (1)	7 beyit (2)

Şeyhülislâm Yahyâ'nın şiirlerindeki kafiye çeşitleri şunlardır:

Yarım Kâfiye (5)	Tam Kâfiye (22)	Zengin Kafiye (31)

(72^b-92^b) varaklarındaki şiirler incelendiğinde toplam 130 şiirin nazım şekli sayılarını gösteren tablo şu şekildedir:

Gazel (114)	Kaside (3)	Müfret (4)	Rubâ'î (3)	Kıt'a (4)	Nazm (2)

(72[b]-92[b]) varaklarındaki şiirler incelendiğinde toplam 130 şiirin beyit ve dörtlük sayılarını gösteren tablo şu şekildedir:

1 beyit (4)	5 beyit (97)	6 beyit (4)	7 beyit (12)	8 beyit (1)	11 beyit (1)	17 beyit (1)	37 beyit (1)	41 beyit (1)	45 beyit (1)	54 beyit (1)	Dörtlük (6)

(72[b]-92[b]) varaklarındaki şiirler incelendiğinde toplam 130 şiirin kafiye çeşitlerini gösteren tablo şu şekildedir:

Yarım Kâfiye (11)	Tam Kâfiye (36)	Zengin Kafiye (83)

(72[b]-92[b]) arasındaki 130 şiirin bahirleri ise şu şekildedir:

Remel (64)	Hezec (40)	Muzâriʿ (12)	Ahreb (5)	Müctes (5)	Rezec (2)	Hafif (1)	Mütekarib (1)

2.2.2. Nef'î'nin Hayatı, Sanatı ve Eserleri

Divan edebiyatında kaside denilince akla ilk gelen Nef'î'nin asıl adı Ömer'dir. Nef'î Erzurum'un Pasinler ilçesinde dünyaya gelmiştir. Eğitimini Anadolu'da almış ve İstanbul'da meşhur olmuştur. Nef'î şiirdeki yeteneği sayesinde I. Ahmet ve IV. Murat gibi dönemin sultanlarının sohbet halkasına girmeyi başarmıştır.

IV. Murat'ın himayesine giren Nef'î kaside nazım şekliyle birçok şairi etkilemiş ve sonraki şairler onun seviyesine ulaşamamıştır. Övgüleri kadar yergilerinde de yüksek değerde olan Nef'î Türk edebiyatında en büyük medhiyeci olduğu kadar en büyük heccavdı da. Bu tehlikeli şairlik yapısı onu ömrünün sonuna kadar çeşitli güçlüklerle karşı karşıya getirdi.

Nef'î mahlasını almadan önce zarara mensup anlamındaki "Darrî" mahlasını kullanmaktaydı. Daha sonra fayda ve menfaate mensup anlamındaki "Nef'î" mahlasını kullanmaya başlamıştır.

Övgü ve yergilerinde aşırıya kaçan şairin IV. Murat'ın da onayıyla Bayram Paşa'yı hicvetmesi sebebiyle idam ettirildiği rivayet edilir. Şairin ölüm tarihi kayıtlarda 27 Ocak 1635 tarihi olarak gözükmektedir.

Nef'î'nin Türkçe ve Farsça divanları bulunmaktadır. En önemli eserlerinden biri de hiciv tarzında yazdığı Sihâm-ı Kazâ adlı eseridir. Tuhfetü'l-Uşşâk adlı Farsça bir kasidesi de bulunmaktadır. Farsça divanına dahil edilen bu kaside Fuzûlî'nin Enîsü'l-Kalb adlı eserine nazire olarak kaleme alınmıştır.[5]

Nef'î'nin hayatı, edebî kişiliği ve sanatı hakkında birçok çalışma yapılmıştır. Bunlar arasında yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, doçentlik tezleri ve münferit incelemeler ve çalışmalar bulunmaktadır.[6]

---

[5] Nef'î'nin hayatı, sanatı ve eserleri bölümü yazılırken aşağıdaki kaynaklardan istifâde edilmiştir:
Metin Akkuş, *Nef'î Dîvânı*, Akçağ Yay. Ankara, 1993.
E.J. Wilkinson Gibb, *Osmanlı Şiiri Tarihi (III,IV,V)*, Akçağ Yay. Ankara, 1999, s.181.
Ahmet Atilla Şentürk, *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, Yapı Kredi Yay. İstanbul, 2017, s.454.

[6] Nef'î'nin hayatı, sanatı ve eserleri ile ilgili çalışmalar aşağıda listelenmiştir:
Nef'î ve Sihâm-ı Kazâ'sı (haz. Saffet Sıtkı), İstanbul 1943, neşredenin girişi, s. 4-26; Nef'î Divanı (haz. Metin Akkuş), Ankara 1993, neşredenin girişi, s. 1-37; Nef'î, Farsça Divan (haz. Mehmet Atalay), Erzurum 2000, neşredenin girişi, s. 1-35; Kâtib Çelebi, Fezleke, II, 183; Rızâ, Tezkire (nşr. Ahmed Cevdet), İstanbul 1316, s. 95; Naîmâ, Târih, III, 222, 235; Muallim Nâci, Esâmî, İstanbul 1308, s. 326-328; Sicill-i Osmânî, IV, 576; Osmanlı Müellifleri, II, 441; Ziyaeddin Fahri [Fındıkoğlu], Erzurum Şairleri, İstanbul 1927, s. 30-35; Süleyman Külçe, Şair Nef'î Neden ve Nasıl Öldürüldü, İzmir 1948, s. 20-36; Abdülkadir Karahan, Nef'î Divanından Seçmeler, İstanbul 1972, s. 1-13; a.mlf., "Nef'î", TA, XXV, 177-178; a.mlf., "Nef'î", İA, IX, 176-178; F. Tulga Ocak, Nef'î ve Türkçe Divan (doçentlik tezi, 1980), Hacettepe Üniversitesi; a.mlf., "Nef'î'nin Bilinmeyen Şiirleri", JTS, IV (1980), s. 79; a.mlf., "Nef'î Konusunda Yeni İki Belge", HSBBD, X/4 (1981), s. 125-130; a.mlf., "XVII. Yüzyıl Şâiri Nef'î ve Kaside", Türkbilig, sy. 3, Ankara 2002, s. 63-82; Orhan Okay, Edebiyat ve Sanat Yazıları, İstanbul 1990, s. 95-100; Haluk İpekten, Nef'î: Hayatı, Sanatı, Eserleri, Ankara 1996, s. 55-97; Ali Ekrem [Bolayır], "Nef'î'de Tasannu", DEFM, IV/3-4 (1341), s. 133-145; Kemal Edib [Kürkçüoğlu], "Nef'î'nin Bilinmeyen Birkaç Şiiri", DTCFD, VII/2 (1949), s. 287-294; Naimüddin Seyyid, "Nef'î'nin Bilinmeyen Kasideleriyle Diğer Manzumeleri", a.e., XI/1 (1953), s. 125-147; M. Fahrettin Kırzıoğlu, "Tolgadırlu (Dulkadırlu) Beylerinden Gelen Pasinli Şair Ömer Nef'î'nin Sekiz Arka Atası ve Babası Şah Mehmed'in Bir Tarih Şiiri", TDl., X/120 (1961), s. 919-923; Ali Nihad Tarlan, "Nef'î ve Tuhfetü'l-Uşşâk Tercümesi", İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Dergisi, II (1964), s. 189-200; Sabahattin Küçük, "Nef'î'de At Sevgisi", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, II/l, Elazığ 1988, s. 177-191; Dündar Aydın, "Belge ve Kaynaklara Göre Nef'î'nin Dedesi Mirza Ali'nin Hayatı ve Soyu", MÜTAD, sy. 5 (1990),

2.2.3. Şeyhülislâm Yahyâ'nın, Hayatı Sanatı ve Eserleri

Doğum tarihi hakkında çeşitli rivayetler bulunan Şeyhülislâm Yahyâ'nın 1552 veya 1561 tarihlerinden birinde doğduğu düşünülmektedir. İstanbul'da doğmuş ve iyi bir eğitimden geçmiştir. Halep, Şam, Mısır, Bursa, Edirne ve İstanbul kadılıklarında bulunmuştur.

Babası gibi hukuk mesleğini seçen Yahyâ 1592'de vefat eden Zekeriya Efendi'nin oğludur. Anadolu ve Rumeli Kazaskerliği görevlerine kadar yükselen Yahyâ bir sonraki dönemde ise "şeyhülislâmlık" makamına oturmuştur. Ali Paşa'nın aleyhindeki çabaları neticesinde kısa bir süre şeyhülilamlık makamından azledilen Yahyâ, kısa bir süre sonra bu makama tekrar geçmiş ve ölümüne kadar da bu makamda görevini ifa etmiştir.

Mesleği Şeyhülislâmlık olan Yahyâ diğer şairler gibi dîvân şiiri geleneğinin temel kavramlarından "şarap" ve "meyhane"yi şiirlerinde maharetli bir şekilde kullanmış ve böylece nükte dolu gazeller kaleme almıştır. Nedim tarafından gazel üstadı olarak methedilen Yahyâ'nın bilinen eserleri şunlardır: Türkçe Dîvân, Ferâ'iz Manzumesi Şerhi, *Kaside-i Bürde* Tahmîsi, Nigaristan Çevirisi Fetevâ-yı Yahyâ.[7]

Yahyâ'nın hayatı, edebî kişiliği ve sanatı hakkında birçok çalışma yapılmıştır. Bunlar arasında yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, doçentlik tezleri ve münferit incelemeler ve çalışmalar bulunmaktadır.[8]

---

s. 165-184; Ziya Avşar, "Nef'î'nin Hayal Kavramına Yaklaşımı", Bilig, sy. 24, Ankara 2003, s. 89-114; F. Babinger, "NefʿÎ", EI² (İng.), VIII, 3; Mustafa Kutlu, "Nef'î", TDEA, VII, 6-8.

[7] Şeyhülislâm Yahya'nın hayatı, sanatı ve eserleri bölümü yazılırken aşağıdaki kaynaklardan istifâde edilmiştir.
Hasan Kavruk, *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı*, Meb, Ankara, 2001.
E.J. Wilkinson Gibb, a.g.e., s.195.

[8] Şeyhülislâm Yahyâ'nın hayatı, sanatı ve eserleri ile ilgili çalışmalar aşağıda listelenmiştir:
Dîvân-ı Yahyâ (haz. İbnülemin Mahmud Kemal İnal), İstanbul 1334; Kınalızâde, Tezkire, II, 1081-1082; Mehmed b. Mehmed er-Rûmî (Edirneli)'nin Nuhbetü't-tevârîh ve'l-ahbâr'ı ve Târîh-i Âl-i Osmân'ı (haz. Abdurrahman Sağırlı, doktora tezi, 2000), Lütfi Bayraktutan, Şeyhülislâm Yahyâ: Hayatı, Edebî Kişiliği, Sanatı, Eserleri ve Divânından Seçmeler, İstanbul 1990, s. 1-65; Metin Akkuş, Nef'î ve Sihâm-ı Kazâ, Ankara 1998, s. 250; Ali Fuat Bilkan - Yusuf Çetindağ, Şeyhülislâm Şairler, Ankara 2006, s. 85-97; Yavuz Demir, "Şeyhülislâm Yahyâ Efendi ve Sâkinâmesi", MK, sy. 62 (1988), s. 34-38; Ülkü Özsoy, "Şeyhülislâm Zekeriyya Efendi ve Yahyâ Efendi Vakfiyeleri Üzerine", TUBA, XXII (1998), s. 159-169; M. Asım Yediyıldız, "Bayramzâde Zekeriyya Efendi'nin Vakfı", UÜ İlâhiyat Fakültesi Dergisi, XII/1, Bursa 2003, s. 153-156; Kâzım Yoldaş, "Şeyhülislâm Yahyâ Divânı'nda Sosyal Hayatın Mekân Boyutu", EKEV Akademi Dergisi, VIII/20, Erzurum 2004, s. 329-344.

2.2.4. MESTAP Hakkında Bilgi ve (72^b – 92^b) Arası Şiirlerin MESTAP Tablosu

MESTAP (Mecmûaların Sistematik Tasnif Projesi) projesinin amacı dört veya beş yıl içerisinde Türkiye kitaplıklarında bulunan bütün şiir mecmûalarının, 10 yıl içinde de bütün edebiyatla ilgili mecmûaların ve cönklerin dökümünü aynı veri tabanında toplamaktır.

MESTAP tablosunun ilk satırında mecmûanın, bulunduğu kütüphanede kayıtlı adı ile yer ve numarası yer alır. Diğer satırlarda her şiir bir satırda olacak şekilde şu bilgilerin bulunduğu sütunlar bulunacaktır:

1. sütunda sayfa/ varak numarası
2. sütunda şairin mahlası
3. sütunda matla beyti
4. sütunda makta beyti ve mahlas beyti
5. sütunda şiirin nazım şekli ve birimi
6. sütunda nazım türü
7. sütunda vezni
8. sütunda açıklamalar[9]

[9] MESTAP projesi ile ilgili verilen bilgiler www.mestap.gen.tr adresinden alınmıştır.

Yer Nu		Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957					
Yp. Nu	Mahlas	Matla Beyti	Mahlas/ Makta Beyti	Nazım Şekli/ Birimi	Nazım Türü	Vezin	Açıklamalar
72b	Nef'î	Benem ol nādire-gūş-ı şāʿir -i maʿnā-perdāz Reşk ider mertebe-i şiʿrüme siḥr ü iʿcāz	Ḥāl maʿlūm-ı şerīfüñ olıcaḳ sulṭānum İtse **Nefʿī** n'ola ʿöẕr-ile kelāmın īcāz Gevher-i ẕātuñ ile efser-i çarḫa zīver Müddet-i ʿömrüñ ola dāmen-i eyyāma ṭırāz	Kaside/ 45	Fahriye	..– – / ..– – / ..– – / ..–	Divanla mecmûa başlıkları farklıdır.
74a	Nef'î	Zihī sarāy-ı felek-āsitān-ı Sidre-sütūn Ki ṭarḥ u vażʿını görse behişt olur meftūn	Söz āḫir oldı ḳo lāfı bilürsin ey **Nefʿī** Tamām olunca duʿādur ḳaṣīdede ḳānūn Ola saʿādet ile ol maḳām-ı ziyāda Dili güşāde ṣafāsı ziyāde ʿömri füzūn	Kaside/ 54	Medhiye	.–.–/ ..– –/ .–.–/ ..–	Divanla mecmûa başlıkları farklıdır.
75a	Nef'î	El–minnetüʿl–illāh ki zamān ʿahd–ı keremdür Ebnā-yı zamān muġtenem-i nāz u niʿamdur	**Nefʿī** ḳo bu taḫḳīḳi tamām oldı ḳaṣīde Şimdengerü āġāz-ı duʿā itmek ehemdür Ḥaḳ muntaẓamü'l-ḥāl ide devletle vücūdın Ol pāyede kim merciʿ-i eşrāf-ı ümemdür	Kaside/ 41	Medhiye	– –. / .– –. / .– –. / .– –	Divanla mecmûa başlıkları farklıdır.
76a	Nef'î	**Nefʿī**–i sāḥirem ki üstādum Ṣunʿ-ı endīşe-i ilāhīdür	Pāydār ola devleti zīrā Dili endīşe ḳıble-gāhıdur	Kıt'a/ 37	Fahriye	..– –/ .–.–/ ..–	Divanla mecmûa başlıkları farklıdır.
77a	Nef'î	Ey pādişeh-i serīr-i dāniş V'ey ḫusrev-i bār-gāh-ı maʿnā	Ol mesned-i mekrümetde dā'īm Memdūḥ-ı suḫan penāh-ı maʿnā	Kıt'a/ 17	Medhiye	– –. / .– –. / .– –. / .– –	Divanla mecmûa başlıkları farklıdır.
77b	Nef'î	Benem ol **Nefʿī**-i rūşen-dil ü ṣāfī gevher Feyż alur cām-ı ṣafā-meşreb-i bī-bākümden	Devr ider şeş-ciheti hem yine merkezde muḳīm Çoḳ degüldür bu tecessüs dil-i çālākümden	Kıt'a/ 11	Fahriye	..– –/ ..– –/ ..– –/ ..–	Divanla mecmûa başlıkları farklıdır.

77b	Nefʿî	Şāh-ı ʿışḳam ʿālem-i maʿnā müsellemdür bana Ser-nigūn ṗeymāne-i Cem tāc-ı Edhemdür bana	Bana ṣor **Nefʿī** hemān ḳadr-i dür-i güftāruñı Nükte-sencān-ı İlāhī cümle hemdemdür bana	Gazel / 7		-.-- / -.-- / -.-- / -.-	
78a	Nefʿî	Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhī ʿıtāb Bir su'āle yer ḳomaz ol ġamze-i ḫāżır-cevāb	Nice ṭutsun tīr-i yāra sīnesin **Nefʿī** nişān Anı ḳor mı bir ḳarār üzre dil-i pür-ıżṭırāb	Gazel / 5		-.-- / -.-- / -.-- / -.-	
78a	Nefʿî	Göñlümi her dem bir āteştir ḳılan pür-ıżṭırāb Kim ol āteşden bir āḫkerdür felekde āftāb	Āb u tāb eksük degül şiʿrüñde ey **Nefʿī** senüñ Yār gāhī luṭf ider gibi saña gāhī ʿıtāb	Gazel/ 5		-.-- / -.-- / -.-- / -.-	
78a	Nefʿî	Öyle mi nāzük geçer ol ġamze-i cādū-şirīb ʿĀşıḳa zaḫm urduġın idrāk ide anuñ raḳīb	Yār u bīgāne müsellem ṭutsa ey **Nefʿī** n'ola Şiʿrimüñ hep āşnādur lafẓı maʿnāsı ġarīb	Gazel/ 5		-.-- / -.-- / -.-- / -.-	
78b	Nefʿî	Bildürürdüm dādumı bir āh-ile cānāna hep Ḳorḳarum sūz-ı derūnumdan felekler yana hep	Olmaz ey **Nefʿī** bu vādīde benümle hem-ʿinān Gelsün esb-i ṭabʿına maʿzūr olan meydāna hep	Gazel/ 5		-.-- / -.-- / -.-- / -.-	
78b	Nefʿî	Ölmek āṣān ʿāşıḳa bir dem fırāḳ-ı yār güc Böyle müşkil derd esīri ḫasteye tīmār güc	Olsa **Nefʿī** n'ola ger endīşesiyle hem-zebān Neylesün yā ṣohbet-i yārān-ı nā-hemvār güc	Gazel/ 5		-.-- / -.-- / -.-- / -.-	
78b	Nefʿî	Yazanlar peykerüm destümde bir peymāne yazmışlar Görüp mest-i mey-i ʿışḳ olduġum mestāne yazmışlar	Nice ẓāhirdür ey **Nefʿī** sözüñden dildeki sūzuñ Yazunca nüsḫa-ı şiʿrüñ ḳalemler yāne yazmışlar	Gazel/ 5		.--- / .--- / .--- / .---	

78b	Nefʿî	Ne tende cān-ile sensüz ümīd-i ṣıḥḥat olur Ne cān bedende ġam-ı firḳatüñle rāḥat olur	Nedür bu ṭāliʿ ile derdi **Nefʿīī**-i zāruñ Ne şūḥı sevse mülāyim dedükce āfet olur	Gazel/ 6		.-.-/ ..--/ .-.-/ ..-	
79a	Nefʿî	Maḥşer olmış ṣaḫn-ı Kāġıdḫāne dünyā bundadur Cennete dönmiş güzellerle temāşā bundadur	Cümleden ol gūne ser-mestān-ı ṣāḥib-ḥālden **Nefʿīī**-i şūrīde-i bī-bāk ü rüsvā bundadur	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
79a	Nefʿî	Felekde miṣli yoḳ bir māh-ı mihr-efrūzumuz vardur Güzel sevmekde elḥaḳ ṭāliʿ -i fīrūzumuz vardur	ʿAceb mi būriyā-bāfān-ı naẓma ḳılmasaḳ raġbet Bizüm **Nefʿīī** gibi bir şāʿir-i zer-dūzumuz vardur	Gazel/ 5		.---/ .---/ .---/ .---	
79a	Nefʿî	Niçün şāḫ-ı nihāl-i gülde bülbül āşyān eyler Bu günler ḫod maḥabbet ehli terk-i ḫānmān eyler	Müzeyyen reng ü būy ile dil-i **Nefʿīī** gibi gülşen Meger ol cān-ı ʿālem gāhī geşt-i gülsitān eyler	Gazel6		.---/ .---/ .---/ .---	
79a	Nefʿî	Söyleşülmez çarḫ-ile geh şöyle gāhī böyledür Münḳalibdür bu cihānuñ resm ü rāhı böyledür	Yalıñuz **Nefʿīī** degül güstāh-ı bezm-i maʿrifet Yoḳlasañ cümle nedīmān-ı İlāhī böyledür	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
79b	Nefʿî	İḥyā iden endīşeyi feyż-i nefesümdür Endīşe benüm ṭıfl-ı dil-i nev-hevesümdür	Olsam n'ola **Nefʿīī** gibi Ḫallāḳ-ı Maʿānī İḥyā iden endīşeyi feyż-i nefesümdür	Gazel/ 5		--./ .--. / .--. / .--	
79b	Nefʿî	Ol ebrūlar ki levḥ-i cebhe-i cānāne yazmışlar Cemālī maṭlaʿ ıdur kim ser-i dīvāne yazmışlar	Bu ṭarz-ı ḫāṣa ey **Nefʿīī** yine ṣūret viren sensin Naẓīre söyleyenler ekşerī efsāne yazmışlar	Gazel/ 5		.---/ .---/ .---/ .---	

79b	Nefʿî	Nāz iderse ġamzesi ʿuşşāḳ-ı zāra nāz ider Zülfi bir āşüftedür kim rūzgāra nāz ider	Görmedüm **Nefʿī** gibi bir rind-i ʿālī-meşrebi Hem gedā hem pādişāh-ı kāmkāra nāz ider	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
79b	Nefʿî	Çekdügüm derdi ne hemḫāne ne hemrāh bilür ʿĀşıḳam ḥāl-i dil-i zārumı Allāh bilür	Böyle dilber ne belādur başuña ey **Nefʿī** Her nigāhını ḳażā āfet-i cāngāh bilür	Gazel/ 5		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
80a	Nefʿî	Baḫt uyansa ḫᵕāba varsa dīde-i bīdārımuz Düşde bārī ġayrıdan tenhā düşürsek yārimüz	Bāde-i ʿışḳa ḫum olmış bir ṭabīʿatden çıḳar ʿĀlemi mest itse ey **Nefʿī** n'ola eşʿārımuz	Gazel/ 7		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
80a	Nefʿî	Rüstem-i ehl-i dilem ʿışḳ kemānum çekemez Pādişāh-ı suḫanüm fitne nişānum çekemez	**Nefʿī**yem kimse benüm gibi şeṭāret idemez Hīçbir kimse daḫı derd-i nihānum çekemez	Gazel/ 7		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
80a	Nefʿî	Eşk-ile sīnedeki şerḥayı nemnāk iderüz ʿĀşıḳuz mihr-i maḥabbet yolını pāk iderüz	Naẓmımuzla n'ola ḳılsaḳ ġamı şevḳe tebdīl Zehri ey **Nefʿī** biz efsūn-ile tiryāk iderüz	Gazel/ 5		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
80b	Nefʿî	Esrār-ı lebüñ söylemezüz gerçi ḫamūşuz Ammā ki ḫum-ı mey gibi pür-cūş u ḫurūşuz	**Nefʿī** gibi ṭā'ib degülüz dilber ü meyden Biz añlar ile leb-be-leb ü dūş-be-dūşuz	Gazel/ 5		--./.--. /.--. /.--	
80b	Nefʿî	Gözi meyḫāne-i nāz u ḳaşı miḥrāb-ı niyāz Yaraşur her ne ḳadar itse niyāz ehline nāz	Sen de **Nefʿī** dilüñi ḳurtar eger ḳādir iseñ Sözi yā silsile-i zülfi gibi etme dırāz	Gazel/ 7		..--/ ..--/ ..--/ ..-	

80b	Nefʿî	Ṣūfī bu ṣūreti gel maʿnī-i taḳvāya degüş Ḳalbi pāk it nemedi aṭlas u dībāya degüş	Olsa pür-gevher-i esrār-ı maʿānī ʿālem Sen yine anı dil-i **Nefʿî**-i şeydāya degüş	Gazel/ 5		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
80b	Nefʿî	Ḥaẕẕ ider dil ġam-ı cānān ile bī-tāb olıcaḳ Ol ṣafāyı bulamam mest-i mey-i nāb olıcaḳ	N'ola ġarḳ olsa felek āb-ı ḥayāt suḥana Lūle-i ḫāme-i **Nefʿî** gibi seylāb olıcāḳ	Gazel/ 5		..--/ ..--/ ..--/ ..-	Basılmamış divanda yer almamakta-dır.
81a	Nefʿî	Yāre derdüm diyemem bezm-i şarāb olmayıcaḳ Cürmüm iḳrār idemem mest-i ḫarāb olmayıcaḳ	Sen bu rüsvālıġı ey **Nefʿî** ḳomazsın elden Yārdan yine saña ḫışm u ʿıtāb olmayıcaḳ	Gazel/ 5		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
81a	Nefʿî	Sīnemi deldi müjeñ oḳları tā cānuma dek Şöyle ebrū-yı kemāndāruña ṭutsun çekerek	Ḳadrüm añlar ḳatı az olsa n'ola ey **Nefʿî** Çoḳ hünerdür ġazeli böylece pākīze dimek	Gazel/ 5		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
81a	Nefʿî	O şeh cān u dile raḥm eyleyüb dād itdügiñ görsek Bir iki zār u nāşādı felek şād itdügin görsek	Ne maẕmūnlar ne vādīler bulur seyreylesen **Nefʿî** Yine bir ṭarz-ı ḫāṣ u tāze īcād etdügin görsek	Gazel/ 5		.---/ .---/ .---/ .---	
81a	Nefʿî	Düşer gāhī ʿaraḳnāk olsa zülf-i ḫam-be-ḫam nāzük Ruḫ-ı rengīni ammā gül gibi hem tāze hem nāzük	Vezīr-i Murtaża-sīret ʿAlī Pāşā ki pāyına İderdi secde ger olaydı elçī-i ʿAcem nāzük	Gazel/ 7		.---/ .---/ .---/ .---	
81b	Nefʿî	Ṭūṭī-i muʿcize-gūyem ne disem lāf degül Çarḫ ile söyleşemem āyīnesi ṣāf degül	Levḥ-i maḥfūẓ-ı suḥandur dil-i pāk-i **Nefʿî** Ṭabʿı yārān gibi dükkānce-i ṣaḥḥāf degül	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	

81b	Nefʿî	Bezm-i bāġ içre dönüp bir şemʿ-i cemʿ-efrūza gül Virdi revnaḳ meclis-i şāhenşeh-i nevrūza gül	Ṭabʿ-ı **Nefʿî**den ki bāġ-ı nevbahār-ı feyżdür Reng ü bū isterse gelsün eylesün deryūze gül	Gazel/ 5		–.––/ –.––/ –.––/ –.–	
81b	Nefʿî	Hem ḳadeḥ hem bāde hem bir ṣūḥ sāḳīdür göñül Ehl-i ʿışḳuñ ḥāṣılı ṣāḥib-meẕāḳıdur göñül	İtse **Nefʿî** n'ola ger göñliyle dā'im bezm-i ḫāṣ Hem ḳadeḥ hem bāde hem bir ṣūḥ sāḳīdür göñül	Gazel/ 5		–.––/ –.––/ –.––/ –.–	İlk mısra ve son mısra aynıdır.
81b	Nefʿî	Bahār olsa yine seyr-i gülistān olduġın görsem Güzel seyr eylemek ʿuṣṣāḳa āsān olduġın görsem	Muḥaṣṣal böyle bir gün görmedin ölürsem ey **Nefʿî** Felek ben ölmedin ḫāk ile yeksān olduġın görsem	Gazel/ 7		.–––/ .–––/ .–––/ .–––	
82a	Nefʿî	Gül gibi cām-ı mey-i encümen-efrūz idelüm İttifāḳ ile gelüñ bir yere nevrūz idelüm	Bülbül olsun oḳusın tāze ġazeller **Nefʿî** Gül gibi cām-ı meyi encümen-efrūz idelüm	Gazel/ 5		..––/ ..––/ ..––/ ..–	İlk ve son mısra aynıdır.
82a	Nefʿî	Biñ var ola hicrānuñ ile sīnede dāġum Çoḳdur güzelüm devlet-i ʿışḳuñda çerāġum	**Nefʿî** gibi ben yara çeküp yāre görinmem Biñ var ola hicrānuñ ile sīnede dāġum	Gazel/ 5		––./ –.–./ .––./ –.–	İlk ve son mısra aynıdır.
82a	Nefʿî	Derd-vār dilde ġamum ʿāleme taʿbīr idemem Feyż-i maʿnā o ḳadar kim yine taḥrīr idemem	Mest-i cām-ı mey-i ʿışḳam dil-i **Nefʿî** gibi ben ʿAḳla miḳdārını bildürmede taḳṣīr idemem	Gazel/ 7		..––/ ..––/ ..––/ ..–	
82b	Nefʿî	Leẕẕet-i vuṣlat içün firḳat-i yāri çekemem Ṣoḥbet-i bāde içün renc-i ḫumārı çekemem	Cāne minnet ne çekersen çekeyin ey **Nefʿî** Leẕẕet-i vuṣlat içün firḳat-i yāri çekemem	Gazel/ 7		..––/ ..––/ ..––/ ..–	İlk ve son mısra aynıdır.

82b	Nefʿî	Ġam-ı ʿışḳuñ ki hep şekvā ider ʿuşşāḳ-ı zār andan O dilden ḥaẕẕ ider hem dil daḫı bī-iḫtiyār andan	Niçün evvel görüşde yārına cān virmemiş **Nefʿī** Bugünden böyle hīç maḳbūl olur mı iʿtiẕār andan	Gazel/ 5		.---/ .---/ .---/ .---	
82b	Nefʿî	Gösterürken lebleri luṭf-ı tebessüm ne'ydügin Çeşmi ḳaṣd-ı cān ider bilmez teraḥḥum n'eydügin	Diñlesün gelsün ṣarīr-i ḫāmemi **Nefʿī** benüm Añlayun neyde mezāyā-yı terennüm n'eydügin	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
82b	Nefʿî	ʿĀşıḳa taʿn etmek olmaz mübtelādur n'eylesün Ādeme mihr ü maḥabbet bir belādur n'eylesün	Olmasa **Nefʿi** n'ola dil-beste zülf-i dilbere Ṭabʿ-ı şūḫı dāme düşmez bir Hümādur n'eylesün	Gazel/ 6	Medhiyye	-.--/ -.--/ -.--/ -.-	Mecmûada eksik beyit bulunmaktadır.
83a	Nefʿî	Fikr-i zülfüñ dilde tāb-ı sūz-ı ʿışḳuñ sīnede Nārdur külḫānda gūyā mārdur gencīnede	Ḳorḳum oldur bir gün ey **Nefʿī** yaḳar dünyāyı hep Böyle ḳalursa eger sūz-ı maḥabbet sīnede	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
83a	Nefʿî	Derdümüz çoḳ ʿāşıḳuz saña giriftāruz hele N'ola tīmār itmeseñ derdüñle bīmāruz hele	Biz de ey **Nefʿī** n'ola tertīb-i dīvān eylesek Az ise eşʿārumuz pākīze-güftāruz hele	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
83a	Nefʿî	Bezm-i bahāruñ virdi gül āyīn ü erkānın yine Nergis alup cāmuñ ile sürmekde devrānın yine	Her şiʿri gerçi tā ezel düşdükce söyler bī-bedel **Nefʿī**nüñ ammā bu ġazel zeyn itdi dīvānın yine	Gazel/ 5		--.-/ --.-/ --.-/ --.-	Eksik beyit bulunmaktadır.
83a	Nefʿî	Nigeh maḫmūr u ġamze mest ü nāz u nāz mestāne N'ola itse dil-i şūrīde keşf-i rāz mestāne	Meded tīġ-i zebānından şaḳınsun ġamze-i sāḳī Söze geldükce **Nefʿī**-i suḫan-perdāz mestāne	Gazel/ 5		.---/ .---/ .---/ .---	

83b	Nefʿî	Cānān odur ki serkeş ola mübtelāsına ʿĀşıḳ odur ki nāzı giçe dilrübāsına	**Nefʿī** bize ne ġamze gerek ne nigāh-ı dost Biz mā'iliz güzelleriñ eñ bī-vefāsına	Gazel/ 5		– – . / – . – ./ . – – ./ – . –	
83b	Nefʿî	Ṣūḫ olsa güzel ġāyet-ile pür-nemek olsa Sevmem nemeg̈in olmayanı ger melek olsa	Dilber ḳatı mümtāz u müsellem gerek ammā **Nefʿī** hele ṣūḫ olsa güzel pür-nemek olsa	Gazel/ 5		– – . / . – – . / . – – . / . – –	
83b	Nefʿî	Ṭolsa destümde n'ola eşküm ile peymāne Girse gülgūn-ı sirişküm yeridür meydāne	Böyle rindāne ġazel az denilür ey **Nefʿī** Ḳā'ilüz şīve-i rindānı bilen yārāne	Gazel/ 5		– . – – / – . – – / – . – – / – . –	
83b	Nefʿî	Germ olmasun iñende felek āftāb-ile Ġālibdür aña mihr-i ruḫuñ āb u tāb-ile	**Nefʿī** çekerdi bār-ı belāñı ne ḥāl ise Öldürdüñ ol faḳīri de nāz u ʿıtāb-ile	Gazel/ 5		– – . / – . – ./ . – – ./ – . –	
83b	Nefʿî	Bir ṭolı nūş it şarāb-ı nāb gelsün çeşmüñe Mest olursañ nāza başla ḫ̆āb gelsün çeşmüñe	Rind iseñ **Nefʿī** ḫumār-ı bādeden açma gözüñ ʿĀlemüñ ḥāli ḫayāl-i ḫ̆āb gelsün çeşmüñe	Gazel / 5		– . – – / – . – – / – . – – / – . –	
84a	Nefʿî	Ḳalmazsa ger ol gūşe-i dāmān elümüzde Elden ne gelür çāk-ı girībān elümüzde	Bir sünbüle beñzer ki ola şebnemi vāfir **Nefʿī** yine bu kilk-i dür-efşān elümüzde	Gazel / 7		– – . / . – – . / . – – . / . – –	
84a	Nefʿî	Zülf-i siyehüñ mi ḥaṭ-ı ʿanber-şiken üzre Yā sāye-i sünbül mi döşenmiş çemen üzre	**Nefʿī** bu nezāketle benüm şīve-i naẓmum Rāciḥ görinürse n'ola ṭarz-ı ḥasen üzre Seyr it bu yedi beytümi bu tāze zemīnde Ḳo sebʿā-i seyyāreyi çarḫ-ı kühen üzre	Gazel 78		– – . / . – – . / . – – . / . – –	

84a	Nefʿî	Düşmedi görmek o bī-mihr ü vefāyı bu gice Ne görür dil yine gör düşde belāyı bu gice	Bāde bu gūne ṣafā virmez idi meclise ger Bulmasaḳ **Nefʿī**-i pākīze-edāyı bu gice	Gazel/ 5		–.––/ –.––/ –.––/ –.–	
84b	Nefʿî	Yaḳdı beni kül itdi o māhuñ güneş yüzi Doldı dil-i zaʿīf ü şikeste kül öksüzi	**Nefʿī** esīr-i bāde giriftār-ı ʿışḳdur Sūz u ṣafādan olmasa ḫālī n’ola sözi	Gazel/ 5		––./ –.–./ .––./ –.–	
84b	Nefʿî	Cānumuñ sīnede teng olsa n’ola cāygehi Ṣalınur teng ḳabālar giyüp ol serv-i sehī	İtme ol ṣūḫ ile vuṣlat hevesin ey **Nefʿī** Emrine rām idebilsün mi gedā pādişehi	Gazel/ 5		..––/ ..––/ ..––/ ..–	
84b	Nefʿî	Tengdür ġāyet ile ol büt-i ṣūḫuñ deheni Ḫānde yol açmasa andan çıḳamazdı suḫanı	Virdi **Nefʿī** yine bu naẓm ile dünyāya neşāṭ Ṣanki bir cām ile germ eyledi biñ encümeni	Gazel/ 5		–.––/ –.––/ –.––/ –.–	
84b	Nefʿî	Gider keyf-i şarābuñ ẕevḳi böyle yāde gelmez mi Meger hīç mevsim-i gül devr-i cām-ı bāde gelmez mi	Nice ülfet ṭutarsın zühd ile bilmem sen ey **Nefʿī** İçüp mest oldugın hīç ḫāṭır-ı nāşāde gelmez mi	Gazel/ 5		.–––/ .–––/ .–––/ .–––	
85a	Nefʿî	Rū-be-rūdur ṭabʿumuñ ḫurşīd ile āyīnesi Reşk ider çarḫ aña dā’im baña oldı kīnesi	Kāmrān-ı mülk-i naẓm olsam n’ola **Nefʿī** gibi Bir dükenmez kāne beñzer ṭabʿumuñ gencīnesi	Gazel/ 5		–.––/ –.––/ –.––/ –.–	
85a	Nefʿî	Bahār irdi yine gör feyż-i mihr-i ʿālem-efrūzı Nice germ itdi bir cām-ile bezm-i şāh-ı nevrūzı	Olur mı böyle bir rūz-ı mübārek dāḫī ey **Nefʿī** Ki hem nevrūz ola hem luṭf-ı şāhenşāh ola rūzī Vücūdıyla şeref bulsun serīr-i salṭanat dāʿim Cihān durdukça ṭursun ʿıyd u ḳadr olsun şeb u rūzı	Gazel/ 9		.–––/ .–––/ .–––/ .–––	

85a	Nefʿî	Bezmüñe geldüm ise medḥ ü ṣenādan ḫāli Naḳż-ı idrāküme ḥaml etmeye benüm sulṭānum Bir ḳaṣīde dimek ister saña ṭabʿum ki ola Kim ḥayālüne fedā māḥaṣal-ı divānum		Kıtʿa		..--/ ..--/ ..--/ ..-	Mecmûada rubai olarak geçiyor.
85a	Nefʿî	Zihī taḫt-ı muʿallā bārgāh-ı ʿarş u pīrāye Ki salmış āftāb heft kişver üstine sāye Cihān-bān-ı hümāyūn-sāye ʿOṣmān Ḫān-ı ṣānī kim Revādur olsa ger sī taḫtına evvelīn pāye		Nazm		.---/ .---/.---/ .---	Mecmûada rubai olarak geçiyoır.
85a	Nefʿî	Yā Rāb dilimi sehv ü ḫaṭādan saḳla Endīşemi tezvīr-i belādan saḳla Başdum reh-i vādī-i rübāʿīye ḳadem Ṭaʿn-ı ḫar-ı nādān-ı dūpādan saḳla		Rubâʿî		––./ .––./.–––/ –	
85b	Nefʿî	Yā Rāb kerem it bendene iḥsān eyle Düşvār olan aḥvālümi āsān eyle Dünyā hevesinden ḳoma göñlümde eṣer İstersem eger cenneti zindān eyle		Rubâʿî		––./ .––./.–––/ –	
85b	Nefʿî	Ben ʿāşıḳ-ı hercāī vü dil-i āşüfte Ol şūḫ ise hem mey-keş hem ālüfte Bilmem nice olur mihr ü muḥabbet ḥāl Bu nükte-i serbeste ḳalur nā-güfte		Rubâʿî		––./ .––./.–––/ -	Mecmûada iki ayrı beyit halinde müfret olarak geçiyor.
85b	Nefʿî	Urunca şāne gīsū-yı ḫayāl-i yāre müjgānum Gül-āb-efşān olur yād-ı ruḫuyla çeşm-i giryānum		Müfred		.---/ .---/ .---/ .---	
85b	Nefʿî	Olduḳ esīr-i nīm-nigāh-ı tegāfülüñ Bir ḳayda bile düşmeyelüm çözme kākülüñ Olmazdı böyle ḥāli perīşān u ḳaddi ḫam Sevdā-yı zülfün olmasa başında sünbülün		Nazm		.––./ .––./.–––/ –	Mecmûada müfret olarak geçiyor. Son iki mısra yok.

85b	Nefʿî	Ruḫ-ı rengīni kim yārin melāḥat gülistānidür Zenehdān sanma ol gülşende bülbül āşyānidür		Müfred		.– – – / .– – – / .– – – / .– – –	
85b	Nefʿî	Bir söz mü ola ki şimdi o yārān pesend ola Var ise şiʿr-i **Nefʿī**-i şūh u levend ola		Müfred		– – . / – . – ./ . – – ./ – . –	
85b	Nefʿî	Bād-ı ṣabā ki ṭurraların tābdār ider Her bir ḫamında bir dili zār u nizār ider		Müfred		– – . / – . – ./ . – – ./ – . –	
86a	Yaḥyâ	Bir dilde ki ʿışḳuñ odı olsa peydā Ḫāşā ki sivā yanmaya hāşāk-āsā	Bir cām araya dem gele şāyet sāḳī Dök ḫūn-ı dili şīşeye pāk it Yaḥyā	Gazel / 5		– – . / . – – . / . – – – / –	
86a	Yaḥyâ	ʿIşḳuñ odına ey gül yanarsa cān-ı şeydā Her bir avuc külinden bir bülbül ola peydā	Ḫāl-i ruḫını gözler zülf-i siyāhı özler Yaḥyā sevād-i çeşm ü kalbümdeki süveydā	Gazel/ 5		– – . / – . – ./ . – – ./ – . –	
86a	Yaḥyâ	Dönüpdür żaʿf ile bir rişteye cismümde cān-āsā Fitīl-i şemʿ-i bezmüñ eşki bükdi ḳāmetüm cānā	Suḫan kim āteş-i dilden ḳopa lā-büd olur pür-sūz Anuñçün her sözi Yaḥyānuñ āteşpāredür gūyā	Gazel/ 5		.– – – / .– – – / .– – – / .– – –	
86a	Yaḥyā	Ruḫ-ı dildārı rengīn vaṣf idersün ey dil-i şeydā ʿAcebdür sözlerüñden reng almazsa gül-i raʿnā	Hevā-yı ʿaşk u nār-ı şevk u āb-ı çeşmüñ olmasa Kim ʿādem dir senüñ gibi ayaḳ topraġına Yaḥyā	Gazel/ 5		.– – – / .– – – / .– – – / .– – –	

86a	Yahyâ	Elümde şīşe-i rengīn pür mey laʿl-i nāb-āsā Gözümde ḳaṭre ḳaṭre eşk-i ter dürr-i ḫoş-āb-āsā	Süreyyā vü hilāle ʿarż-ı cāh itsem gerek Yaḥyā Bu fikr ile yolında pay-māl oldum türāb-āsā	Gazel/ 5		.---/ .---/ .---/ .---	
86b	Yahyâ	Düşmez ol şāha ki her gāh ider istiġnā Gāh olur ʿāşıḳ-ı şeydāya düşer istiġnā	Sitem ü cevri de Yaḥya'ya tevāżuʿ görinür Gerçi her vażʿ ı gelür yāre naẓar istiġnā	Gazel/ 5		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
86b	Yahyâ	Bir āyīneyle İskender nice beñzer saña cāna Senüñ her baḳduġıñ mirʿāt olur ʿālem-nümā cānā	Dil-i Yaḥyā-yı şeydā-ile ḳullāb-ı ser-i zülfüñ Keş-ā-keşden ḫalāṣ olmazsa da senden yana cānā	Gazel/ 5		.---/ .---/ .---/ .---	
86b	Yahyâ	Bu kūyūñ kim gedā-yı bī-ser ü sāmānıyuz cānā ʿAceb ʿālemdeyüz kim ʿālemüñ sulṭānıyuz cānā	Dime Yaḥya neden pīr-i muġāna ser-fürū itmek Bilelden kendümüz şermende-i iḥsānıyuz cānā	Gazel/ 5		.---/ .---/ .---/ .---	
86b	Yahyâ	Ṭūṭī-ṣıfat ol câme-i sebzi giye cāna Bir söz yeri var mı baḳ a āyīneye cānā	Ey ġam yidi vaṣṣāf-ı lebüñ oldı çü Yaḥyā Şimdengerü ṭūṭī gibi sükker yiye cānā	Gazel / 5		--./.--. /.--./.--	
87a	Yahyâ	Cānı ḳullāb-ı ser-i zülfüñ çeker senden yaña Gūşe-i çeşmüñ ne var olsa eger benden yaña	Ḳorḳarın Yaḥyā ki pūlād olsa da teʿ şīr ider Tīr-i āhuñ kim vara ol ḳalbi āhenden yaña	Gazel / 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
87a	Yahyâ	Ġonceyi servi saña teşbīh ider bī-edeb Hep sükūtuñla sükūnuñdur aña cāna sebeb	Vaḳt-i gül sāḳī-i gül-ruḫ gül gibi ṭabʿ-ı laṭīf Senden ey Yaḥyā mey-i gül-gūna istiġnā ʿaceb	Gazel / 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	

87a	Yahyâ	Geldi şitāda taḫtına sulṭān-ı kām-yāb Gūyā taḳaddüm eyledi taḥvīl-i āftāb	Ol şeh ʿaṭāyı ḳullaruna bī-şümār ider Virsün o pādişāha Ḫudā ʿömr-i bī-ḥisāb	Gazel / 6		– – . / – . – ./ . – – ./ – . –	Eksik beyit bulunmak-tadır
87a	Yahyâ	Himmet–i sulṭān-ı ʿışḳuñ ey şeh-i ʿālī-cenāb Çeşme-i çeşmine ʿuşşāḳuñ getürdi yine āb	Vaṣf-ı ḫaṭṭ-ı yār Yaḥyā şöyle te’şīr eylemiş Ḫāme reftār eyledükce geldi būy-ı müşg-i nāb	Gazel / 5		– . – – / – . – – / – . – – / – . –	Eksik beyit bulunmak-tadır.
87b	Yahyâ	Aġyārı urup verme bāzūlarına zaḥmet Öldürmek ise ḳaṣduñ şāhum ḳoluña ḳuvvet	Ḫ˘ān-ı niʿām-ı vuṣlat çoḳ nāz u niyāz ister Ḫūn-ı dile rāżı ol Yaḥyā hele bī-minnet	Gazel / 5		– – . / . – – – / – – . / . – – –	
87b	Yahyâ	ʿAks-i müjgān-ile ey dilber-i şīrīn-ḥarekāt Ṣanurum ruḫlaruñ iʿrābı ḳonulmış āyāt	Herkese nuṭḳ-ı revān-baḫş virilmez Yaḥyā Himmet-i Ḫıżr gerek kim buluna āb-ı ḥayāt	Gazel / 5		. . – – / . . – – / . . – – / . . –	
87b	Yahyâ	Ey zülf-i ḫam-ender-ḫam-ı ḳullāb-ı maḥabbet Hep saña çekildi dil-i esbāb-ı maḥabbet	Yaḥyā ḥarem-i ʿışḳa girerse n’ola bī-bāk Meftūḥdur erbāb-ı dile bāb-ı maḥabbet	Gazel / 5		– – . / . – – . / . – – . / . – –	
87b	Yahyâ	Bir gün gele kim şād ola maḥzūn–ı maḥabbet Çoḳ ʿāḳili ilzām ide mecnūn–ı maḥabbet	Baġlandı dilüm kalmadı şekvāya mecālüm Gör neyledi Yaḥyā beni efsūn-ı maḥabbet	Gazel / 5		– – . / . – – . / . – – . / . – –	
88a	Yahyâ	İltifāt eyler saña ey dil o şāh-ı nīk-baḫt Meylider elbette ḫāke mīvedār olsa	Müttekā-yı zer-keş ü zer-beft Yaḥyāya yeter Künc-i ġamda rūy-ı zerdin ḳodıġı bir iki laḫt	Gazel / 5		– . – – / – . – – / – . – – / – . –	

88a	Yahyâ	Gelür mihmān-ı ġam cāna şeb-i miḥnet hücūm eyler Göñül zünbūr-veş inler ne bāl eyler ne mūm eyler	Taʿayyünden ḫalāş olur bu bezmiñ hemdemi Yaḥyā Ḥabāb-ı sāġar-ı ṣahba gibi maḥv-ı rüsūm eyler	Gazel / 5		.--- / .--- / .--- / .---	İlk iki beyit mecmûada yoktur.
88a	Yahyâ	Hemīşe merdüm-i çeşmüm ʿiẕār-ı yâre baḳar Gözüm o penceredür ṣaḥn-ı lāle-zāra baḳar	Ne iʿtibār bu evżāʿa merd olan Yaḥyā Ne ẕillete naẓar eyler ne iʿtibāra baḳar	Gazel / 5		.--- / ..-- / .--- / ..-	
88a	Yahyâ	Gelmede bezm-i meye eglenme hemdemlik budur Cümleden evvel müşerref eyle ādemlik budur	Ḫaşm-ı Yaḥyā ḳuvvet-i cāhına maġrūr olmasun Merd ise nefsin zebūn itsün ki Rüstemlik budur	Gazel / 5		-.-- / -.-- / -.-- / -.-	
88a	Yahyâ	Esdi kūyından ṣabā şād olmaġa bādī budur Ayaġı tozıyla geldi bāʿiṣ-i şādī budur	Destüme sāġar alup itdüm riyāyı ber-ṭaraf Pīr-i ʿışḳuñ baña Yaḥyā şimdi irşādı budur	Gazel/ 5		-.-- / -.-- / -.-- / -.-	
88b	Yahyâ	Ḫaṭṭ u leb ü ʿiẕārı ruḫ-ı yāri bozdılar Ṭaġıldı müşterīleri bāzārı bozdılar	Yaḥyā alurdı naḳd-ı dil ü cāna vaṣlını Ol dil-rübānuñ itdügi iḳrārı bozdılar	Gazel/ 5		--. / -.-. / .--. / -.-	
88b	Yahyâ	Jāle-veş dökme yaşuñ ol gül-i raʿnā ter olur Ġonce-i gülşen-i nāz ey dil-i şeydā ter	Laʿl-i cānāneye beñzer diyü ḥelvā-yı teri Aġzuña alma leb-i nāzüki Yaḥyā ter olur	Gazel/ 5		..-- / ..-- / ..-- / ..-	
88b	Yahyâ	Ebrū vü müjeñ tīġ-i cefā tīr-i ḳażādur Ol kākül-i pür-çīn ise emvāc-ı belādur	Çün ḥükm-i ḳażādur bu cefālar bu belālar Yaḥyā'ya düşen cān ile teslīm ü rıżādur	Gazel/ 5		--./ .--. / .--. / .--	

88b	Yahyâ	Rāst geldüm yāre bir serv-i dil-ārādur gider Pāyıña ʿuṣṣāḳ düşmüş bir temāşādur gider	Bī-beḳādur devlet ü iḳbāl Yaḥyādan işit Başuña alma belā-yı ʿışḳı ġavġadur gider	Gazel/ 5		–.––/ –.––/ –.––/ –.–	
89a	Yahyâ	Ne meclisler ḳurulmışdur ne sāġarlar sürülmüşdür Maḥabbet bādesine beñzer olmaz hep görülmüşdür	Dil-i meyyāl o servüñ ḫāk-ı pāyında ḳarār itmiş Bulandı bir zamān Yaḥyā hele şimdi ṭurulmışdur	Gazel/ 5		.–––/ .–––/ .–––/ .–––	
89a	Yahyâ	Bir lāciverdī kāsede her ṣubḥ mihr altun ezer Vaṣf-ı cemālüñ yazmaġa cānā gerekdür ḥall-i zer	Çoḳ nā-tüvānı eyledi Yaḥyā tüvānger luṭf-ı şāh ʿAnḳā-yı ḳāf-ı himmeti besler hezārān zāl-i zer	Gazel/ 5		––.–/ ––.–/ ––.–/ ––.–	
89a	Yahyâ	Berg-i zer-i pür-naḳş-ile gülşende vezāndur Gūyā ki ṣabā gāşiye ber-dūş-ı ḫazāndur	Yaḥyā varaḳ-ı bīdi gör e nice ṣarardı Gic ʿıyş u ṭarābdan ki hilāl-i Ramażāndur	Gazel / 7		––./.––. /.––./.––	Beyitlerin sıralarında farklılıklar bulunmak-tadır.
89a	Yahyâ	Göñül mir'āti kim ṣad-pāre-i dest-i celālüñdür Yine her pāresine cilve-ger baḳsañ cemālüñdür	Ser-i ehl-i mecāz olan belā-keş Ḳays'uñ aḥvāli Ḥaḳīḳatde naẓar olunsa Yaḥyā ḥasb-i ḥālüñdür	Gazel/ 5		.–––/ .–––/ .–––/ .–––	
89b	Yahyâ	Ḳaṣduñ ey dil yüksek uçar bir hümā pervāzedür Ḫāke ol itmez tenezzül meyli evc-i nāzedür	Yāre ʿāşıḳdur diyü ʿuṣṣāḳdan gör naġmeyi Çıḳdı Yaḥyā nakşımuz ʿālemde bir āvāzedür	Gazel/ 5		–.––/ –.––/ –.––/ –.–	
89b	Yahyâ	Lisān-ı ehl-i dilde ʿāşḳa gülzār-ı belā dirler Cevānuñ ḳāmet-i mevzūnuna naḫl-ı cefā dirler	Ḫalās olmaya gibi ʿışḳ elinden bir zamān Yaḥyā Yine bī-çāreyi bir dilrübāya mübtelā dirler	Gazel/ 5		–.––/ –.––/ –.––/ –.–	

89b	Yahyâ	Söz kim zebānuma gele gūyā zebānedür Ben ʿāṣıḳam sözüm de benüm ʿāṣıḳānedür	Yār işigüne tuḫfe-i cān-ile gelmeden Maḳṣūd feyz-i cūdına Yaḥyā bahānedür	Gazel/ 5		– – . / – . – ./ . – – ./ – . –	
89b	Yahyâ	Düş ḫāke dirse ʿāṣıḳına dilberi düşer Ferş-i ḳadem ider yüzin ādem yeri düşer	Yaḥyā gibi fütāde olursa gören n'ola Ḫūb olıcaḳ metāʿ ana çoḳ müşterī düşer	Gazel/ 5		– – . / – . – ./ . – – ./ – . –	
90a	Yahyâ	Hezār şīve ile göñlümi o şāh ḳapar Şu dil gibi ki anı nā-gehān sipāh ḳapar	ʿAdū ġurūrı ḳosun rūzġārdur Yaḥyā Der-i saʿādeti gāhī açarsa gāh ḳapar	Gazel/ 5		. – . – / . . – – / . – . – / . . –	
90a	Yahyâ	Dīde ḫūn-ı dille pür olduḳca eşk-i ter döker Aġlamaḳdan ġayrı dermān bulımaz ölçer döker	Bir ʿaceb vādīye şaldı ʿışḳ-ı bī-pervā beni Ana ʿanḳā-yı ḫayāl uġrarşa Yaḥyā per döker	Gazel/ 5		– . – – / – . – – / – . – – / – . –	
90a	Yahyâ	Demidür āzmāyiş eyleyüp ṭabʿuñ hüner göster Muraṣṣaʿ bir ġazelle laʿlini vaṣf it güher göster	Ṭoyunca tāze şeftālülerin almaḳ naṣīb eyle O naḫl-ı tāzeyi Yaḥyāʿya yā Rāb bārver göster	Gazel/ 5		. – – – / . – – – / . – – – / . – – –	
90a	Yahyâ	Şun sāgarı şāḳī baña mestāne disünler Uṣlanmadı gitdi ol dīvāne disünler	Yaḥyānuñ olup sözleri heb sırr-ı muḥabbet Yārān işidüp söyleme yābāne disünler	Gazel/ 5		– – . / . – – . / . – – . / . – –	
90b	Yahyâ	Dil degüldür kāfes-i cismüme bülbül ḳodılar Dāġlar añlamañuz yer yer ana gül ḳodılar	Ṣabruñı ġāret idüp aldılar eşk-i çeşmüñ Sende Yaḥyā ne tecemmül ne taḥammül ḳodılar	Gazel/ 5		. . – – / . . – – / . . – – / . . –	

90b	Yahyâ	ʿAzm ider gülzāra ʿāşıḳ nev-civānın gezdürür Bir ölümlü ḫāstedür bī-çāre cānın gezdürür	Gösterür Yaḥyā maʿārif ehline mecmūʿasın Gūyiyā bir bāġbāndur gülsitānın gezdürür	Gazel/ 5		–.–– / –.–– / –.–– / –.–	
90b	Yahyâ	Bīm-i reh bilmez şeb-i tārīkde tenhā gelür Senden ey meh-rū ḫayālüñ baña bī-pervā gelür	Cān çekişmekde ḳapuñda her gelen Yaḥyā gibi Fitne vü āşūbı arturma şehā ġavġā gelür	Gazel/ 5		–.–– / –.–– / –.–– / –.–	Eksik beyit var. Yanlış mahlas kullanılmış.
90b	Yahyâ	Bülbül şeṭāreti gül-i ḫandānı güldürür Taḳlīd-i zāġ kebg-i ḫurāmānı güldürür	Yaḥyāʿyı aġladursa eger yār ġam degül Müşkil budur ki düşmen-i nā-dānı güldürür	Gazel/ 5		–– . / – . – ./ . –– ./ – . –	
91a	Yahyâ	Gün yüzüñ māhiyyet-i ḥüsni kemāhī gösterür Nūr-ı Ḥaḳḳı yine ol şemʿ-i İlāhī gösterür	Menbaʿ-ı iḥsānı Yaḥyā kimden eylerse suʾāl Hep şehā ol dergeh-i devlet-penāhı gösterür	Gazel/ 7		–.–– / –.–– / –.–– / –.–	Eksik beyit bulunmaktadır.
91a	Yahyâ	Birbirine girdiler dolāblarla āblar Āblar ġālib olınca döndiler dolāblar	Pertev-i ruḥsār-ı sāḳī şuʿle-i cām-ı şarāb ʿıyşa āġāz eyle Yaḥyā geçmedin mehtāblar	Gazel/ 5		–.–– / –.–– / –.–– / –.–	
91a	Yahyâ	Kūh-ı mihnetdür başum her sū yaşum ırmaġlar Firḳatüñde çekdigüm ālāmı çekmez ṭāġlar	Ṣolmasun Yaḥyā gülistān-ı belānuñ gülleri Eksük olmasun göñül den tāze tāze dāġlar	Gazel/ 5		–.–– / –.–– / –.–– / –.–	
91a	Yahyâ	Lāle-veş giymiş ḳabā-yı sürḫ ʿizz ü nāzı var Söyleşilmez ol hümāyile ʿaceb pervāzı var	Her zamān sūz-ı firāḳ olmaz viṣāl irdi açıl ʿĀlem-i ʿışḳuñ da ey Yaḥyā ḳışı var yazı var	Gazel/ 5		–.–– / –.–– / –.–– / –.–	

91b	Yaḥyâ	Nān-ı ḥuşk ile bir ḳanāʿat gibi bir niʿmet mi var Künc-i istiġnā gibi bir gūşe-i rāḥat mı var	Nice demdür saʿy idersin faż̧l u dāniş kesbine Yoḫsa Yaḥyā maʿrifet aşḥābına raġbet mi var	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
91b	Yaḥyâ	Sāḳī̄-i devr bize sāġar-ı ʿişret mi virür Kī̄ne-cūdur felek ehl-i dile ruḫṣat mı virür	Būse-i laʿl-i lebin ḫaṭṭına taʿlī̄ḳ itmiş ʿÖmr-i Yaḥyā bize ol vāʿdī̄de mühlet mi virür	Gazel/ 7		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
91b	Yaḥyâ	Ġoncenüñ açsun yine ḳalbin şabā nevrūzdur Bülbül-i zār eylesün bir ḫoş nevā nevrūzdur	Şāddur Yaḥyā ki eyyāmında Sulṭān Aḥmedüñ Gicesi ḳadr u güni bayrām veyā nevrūzdur	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
91b	Yaḥyâ	Çāk-ı sī̄nem seyl-i eşküñ dem-be-dem vādī̄sidür Ṣuları ḫūnī̄n aḳarsa n'ola ġam vādī̄sidür	Peyrevi olup n'ola Yaḥyā tetebbuʿ eylesem Bu zemī̄n bir kāmil-i ʿālī̄-himem vādī̄sidür	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
92a	Yaḥyâ	Eyle merdümlük sevād-ı çeşmümi ey eşk-i āz Yāre ʿarż eyle süveydā-yı dilüñ ḫālin biraz	Ders-i ʿışḳuñ müşkilin Yaḥyā nice ḥall eylesün Söyleyenler kendüsin bilmez bilenler söylemez	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
92a	Yaḥyâ	Yāri ḳoynumda büyütdüm n'ola olsa dil-nevāz Naḫl-i tāze yerini sevmekle olur ser-firāz	Ol teẕerv-i ḫoş-ḫırāmı pāk ṭutmış avlamış Var mıdur Yaḥyā gibi ʿuşşāḳ içinde pāk-bāz	Gazel/ 5		-.--/ -.--/ -.--/ -.-	
92a	Yaḥyâ	Firḳat şebi āhum ki ola meşʿale-efrūz Ḳorḳum bu ki ednā şereri ola cihān-sūz	Yaḥyā'ya şeb-i hicr ile bir rūz-ı viṣālün Bir ḥālete irmiş ki anuñ her güni nevrūz	Gazel/ 5		--./ .--. / .--. / .--	

92a	Yahyâ	Giriftār-ı dāmuñ necāt istemez Ölümlük olan dil ḥayāt istemez	Şehā luṭf Yaḥyāʿya senden gerek Göñül ġayriden iltifāt istemez	Gazel/ 5		.--/ . --/ .--/ .-	
92b	Yahyâ	Ḳalur gider bu göñül zülf-i yārdan gelmez Ṣafā-yı şāmı ṭuyan ol diyārdan gelmez	Şu şevk kim nefes-i pīrden gelür Yaḥyā Dem-i seḥerde nesīm-i bahārdan gelmez	Gazel/ 5		.–.–/ ..––/ .–.–/ ..–	
92b	Yahyâ	Göñül dīdāruñ özler bāġ-ı Rıḍvān ile eglenmez Senüñ şīveñ görenler ḥūr u ġılmān ile eglenmez	Cihānuñ ʿizzet ü iḳbālini efsāne bil Yaḥyā Yoluñdan ḳalma kim ʿāḳil o yalān ile eglenmez	Gazel/ 5		.–––/ .–––/ .–––/ .–––	
92b	Yahyâ	Nice demlerdür ki dil-tengüz mükedder ḥālimüz Bir tebessüm ḳıl açılsun ġonce-i iḳbālimüz	Çıḳmaz oldı nālemüz de żaʿf ile Yaḥyā ʿaceb Ol şeh-i ḫūbāna kim ʿarż eyleye aḥvālimüz	Gazel/ 5		–.––/ –.––/ –.––/ –.–	
92b	Yahyâ	Zühd ü riyā metāʿını yārāna ṣatmañuz Anlara ol ḳumaş çıḳışmaz uzatmañuz	Ḫam itdünüzdi ḳāmet-i Yaḥyā'yı yā gibi Lāyıḳ mı tīrveş anı yābāna atmañuz	Gazel/ 5		––./ –.–./.––./–.–	

2.2.5 Metinde (72^b-92^b) Karşılaşılan Bazı Problemler

Yazmanın (72^b-92^b) varakları arası incelenirken müstensihten kaynaklanan bazı hataları tespit ettik. Bunlardan bazılarını aşağıdaki görsellerde örneklendirdik.

1. Kelimelerin yanlış yazılması.

dil: degül M (111/ 1)

2. Bazı kelimelerde noktalar ya konmamış ya da fazladan konmuştur.

zülf: rülf M (111/ 3)

3. Müstensih şiirde yanlışlıkla başka bir şairin mahlasını yazmıştır.

Yaḥyā: Rūḥī M (113/ 5)

4. Kelimelerde harf eksikliği yapılmıştır.

nigeh: geh M (49/ 2)

5. Bazı kelimeler imlâsı benzer olanlarla karıştırılmıştır.

serber: serbeser M (46/ 4)

6. “vav” harfi bir çok yerde “de” harfi yerine kullanılmıştır.

zerd: zerv M (109/ 3)

7. Bazı mısralarda kelimelerin yerleri değişiktir.

tecemmül ne taḥammül: taḥammül ne tecemmül M (111/ 5)

8. Atıf vavları birçok yerde gösterilmemiştir. Bunlar metinde doğru yazılıp dipnotta bu eksiklik belirtilmiştir.

şāh u gedā: şāh gedā M (17/ 2)

2.2.6. Dîvânlar ile 4957 No'lu Şiir Mecmûasının Karşılaştırması:

İncelediğimiz divanlar ve mecmûa arasında bir takım yapısal farklılıklar bulunmaktadır. Bunlar aşağıda mısra, beyit, kelime ve başlık farklılıkları olarak ele alınmıştır.

Başlık Farklılıkları:

Mecmûa ve divandaki başlıklar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar aşağıda gösterilmiştir.

1 numaralı şiir divanda " Der-sitāyiş-i Ḳā'im Maḳām Muḥammed Paşa" başlığıyla yer alırken mecmûada " Der-medḥ-i Paşa-yı Mezbūr" başlığıyla yer almaktadır.

2 numaralı şiir divanda "Der-sitāyiş-i Sarāy-ı Merḥūm ʿAzīz Efendi" başlığıyla yer alırken mecmûada "Der-medḥ-i Ḳaṣr-ı Merḥūm ʿAziz Efendi" başlığıyla yer almaktadır.

3 numaralı şiir divanda "Der-medḥ-i Aġa-yı Dārü's-saʿāde" başlığıyla yer alırken mecmûada " Der-medḥ-i Aġa-yı sābıḳ dārü's-ṣaʿāde" başlığıyla yer almaktadır.

4 numaralı şiir divanda "Muḳaṭṭaʿ Der-taʿrīf-i Şeyḫü'l-islām Esʿad Efendi" başlığıyla yer alırken mecmûada "Der-medḥ-i Şeyḫüʿl-islām Esʿad Efendi" başlığıyla yer almaktadır.

5 numaralı şiir divanda "Muḳaṭṭa Der-taʿrīf-i Şeyḫü'l-islām Yaḥyā Efendi" başlığıyla yer alırken mecmûada ayrıca bir başlık verilmemiş " Velehū Ḳıṭʿa" başlığıyla yer almıştır.

6 numaralı şiir divanda "Ḳıṭʿa Der-Ḥaṣb-i Ḥāl-i Ḫod-Ġūyed" başlığıyla yer alırken mecmûada ayrıca bir başlık verilmemiş "Velehū Ḳıṭʿa" başlığıyla yer almıştır.

63 numaralı şiir divanda "ḳıṭʿa" olarak yer almaktayken mecmûada "rubāʿī" olarak yer almaktadır.

64 numaralı şiir divanda "nazm" olarak yer almaktayken mecmûada "rubāʿī" olarak yer almaktadır.

69 numaralı şiir divanda “nazm” olarak yer almaktayken mecmûada 3. ve 4 mısraları yer almamakta ve “müfred” başlığıyla yer almaktadır.

Beyit Farklılıkları:

Mecmûada divandan seçilen şiirlerdeki beyitlerden bir kısmı yer almamaktadır ve beyit sıralamasında da farklılıklar bulunmaktadır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

44 numaralı şiirin 5. beyti mecmûada bulunmamaktadır.

N′ola olsa mużṭarib ḥāl-i dil-i ʿuşşāḳdan
Ṣīnesi āyīne-i ʿālem-nümādur n′eylesün

47 numaralı şiirin 2. beyti mecmûada bulunmamaktadır

Ṭurmaz döner cām-ı ṭarab dönmez mi ʿahdinden aceb
Zāhid ṭutar mı elde hep tesbīḥ-i mercānın yine

84 numaralı şiirin 6. beyti mecmûada bulunmamaktadır.

Ol şeh ʿaṭāyı ḳullarına bī-şümār ider
Virsün o pādişāha Ḫudā ʿömr-i bī-ḥisāb

85 numaralı şiirin 4. beyti mecmûada bulunmamaktadır.

Ḳandadur diyü n′ola ṣormazsa dil-ber ḥālümi
Ḳanda kem-ter ẕerre-i nāçīz ḳanda āftāb

91 numaralı şiirin 1. ve 2. beyti mecmûada bulunmamaktadır.

Gelür mihmān-ı ġam cāna şeb-i miḥnet hücūm eyler
Göñül zünbūr-veş inler ne bāl eyler ne mūm eyler

Cihānda rind odur uġratmayup ālām-ı dünyāyı
Muvāfiḳ yār ile bir gūşede defʿ-i ġumūm eyler

101 numaralı şiirin beyitlerinin sıralamasında divan ve mecmûa arasında farklılıklar bulunmaktadır.

Zer tepsiler atılmada meydān-ı çemende
Hengām-ı ʿatā sūr-ı şeh-i ʿālemiyāndur (mecmûada 5)

Evrāḳ döner şevḳ ile fānūs-ı ḫayāle
Seyr it ne ṣuver ẓāḥir olur devr-i zamāndur (mecmûada 3)

Ṣarı ṣaman altında ṣu yürütmede māhir
Ḥaḳḳa ki ḫazan faṣlı da ḳallāş-ı cihāndur (mecmûada 4)

113 numaralı şiirin 3. Beyti mecmûada yoktur.

Cānına ṭoḳunmayınca bilmez ādem n′olduġın
Tīr-i dil-dūz-ı muḥabbet şöyle nā-peydā gelür

115 numaralı şiirin 5. beyti mecmûada yoktur.

Her ne deñlü dilde pinhān eylese ʿışḳ āteşin
ʿAşıḳuñ sūz-ı derūnın dūd-ı āhı gösterür

Mısra Farklılıkları:

İncelediğimiz varaklar arasında mısra farklılıkları bulunmamaktadır.

Kelime Farklılıkları:

İncelediğimiz varaklar arasında divanla mecmûa arasında birçok farklılık bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda gösterilmiştir.

1 numaralı şiirde;
1. Beyit: gū: gūş M mertebe: mevḳīde M
2. Beyit: suḫan-perver: suḫan-gūyem D
5. Beyit: dırāz: ṭırāz D
17. Beyit: mihr-efser: mihr-aḳber M
24. Beyit ḫıṭṭa: ḫaṭ M
31. Beyit: pervāz: perdāz D
33. Beyit: daʿvā-yı icād: vāʿdi incāz D

2 numaralı şiirde;
1. Beyit: sarāy: sarrāy D
7. Beyit: ḫarc: çarḫ M ṣarf: ḥarf M
20. Beyit peyamber: hem-püser M
24. Beyit: vājūn: vārūn D
30. Beyit: rāh-nümūn: ehmenūn M
34. Beyit: cāh: hāc M
54. Beyit: maḳām-ı ziyāda: sarāy-ı zibāda D

3 numaralı şiirde;
7. Beyit: cihān: çemen M
18. Beyit: ʿālem-efrūz: ʿālem-efrāz M
23. Beyit: ecnās: erbāb D
30. Beyit: ṣıfʿat: ṣanʿat M

4 numaralı şiirde;
8. Beyit: cāh: çāh D
10. Beyit: rindī: zındī M
18. Beyit: şāhididür: şāhıdur D

5 numaralı şiirde;
9. Beyit: rūşen: revīş D

6 numaralı şiirde:
6. Beyit: pākümden: ḫākümden D
8. Beyit: pür-dürr: perver M

11 numaralı şiirde;
1. Beyit: dādumı: derdümi D

16 numaralı şiirde:
2. Beyit: ʿāşıḳ-küş: āteş-küş M

17 Numaralı şiirde;
5. Beyit: meh-i tabane: mehtaba M
6. Beyit: būy: bū

70 numaralı şiirde;
1. Mısra: melāhat: letāfet M

75 numaralı şiirde;
3. Beyit: zerre: ḳaṭre M

76 numaralı şiirde;
4. Beyit: aslā: ḳatʿā

78 numaralı şiirde;
2. beyit: yetdi: geçdi M

80 numaralı şiirde;
2. beyit: demlerdür: günlerdür D

3. METİN

3.1. METİN KURULURKEN TAKİP EDİLEN YOL

1. Yazmada (72^b – 92^b) eksik ve yanlış kısımlarla karşılaşıldığında Metin Akkuş'un basılmamış doktora tezi olan 'Nef'î Sanatı ve Türkçe Dîvânı[11] esas alınmakla birlikte Akçağ baskısıyla da karşılaştırılmıştır. Şeyhülislâm Yahyâ'nın şiirlerinin karşılaştırması için ise Hasan Kavruk'un Şeyhülislâm Yahyâ Divanı üzerine yaptığı doktora tezi kullanılmıştır.
2. Mecmûada yer alan şiirler numaralandırılırken tüm şiirler tek bir metin gibi numaralandırılmıştır. Kaside, gazel ve diğer türler açıklama kısmında ayrıca kısaltmalarla gösterilmemiştir. Ör: 117. Şiirin 6. Beyti (117/ 6).
3. Vezin şiir numarasının altında verilmiş olup veznin ait olduğu bahir belirtilmiştir.
4. Nüsha farklarını göstermek için müracaat edilen divanlar için kısaltmalar kullanılmıştır. Nef'î Dîvânı "ND", Nef'î Dîvânı Akçağ "NDA", Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı "ŞYD"
5. Mecmûa ve divan arasındaki kelime/ ibare farklılıkları dipnotta nesir cümlesinin başında gösterilmiştir. Seçilen kelime başa yazılmış seçilmeyen kelimesi ise karşısına yazılıp divanda veya mecmûada olduğu belirtilmiştir. (Yazsam: yazdım D)
6. Aynı mısrada bulunan nüsha farkları "/ " ile farklı mısradaki nüsha farklılıkları "/ / " ile gösterilmiştir.
7. Beyitlerin günümüz Türkçesine çevirileri, nüsha farklarından sonra "[]" içinde gösterilmiştir.
8. Divanda yer alan ancak mecmûada yer almayan beyitler metne dîvândaki sırasıyla yazılmış ve dipnotta bu beytin olmadığı ": -M" şeklinde gösterilmiştir.
9. Şairin mahlası beyitte koyu yazılmıştır.
10. Atıf vavları daima ayrı yazılmıştır.

Niçe ṣayyād-ı suḫan var ise devrümde nola
Bir midür hīç şikār almada bāz *u* şahbāz (1/ 9)

Metin AKKUŞ, *Nef'î Sanatı ve Türkçe Dîvânı, (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erzurum, 1991.

Türkçe Kelimelerin ve Eklerin İmlâsı

1. Metinde geçen özel isimlerin ilk harfleri büyük harfle yazılmış ama bunlara gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır.

   Oldı nāzük suḫanüm Muḫteşem ü ʿ *Örfīden*
   Nola reşk eyleseler Rūma ʿIrāḳ u Şīrāz (1/ 7)

2. Vokalle biten kelimeden sonra vokalle başlayan bir kelime geldiğinde vezin gereği vokallerden birinin düşmesi gerektiğinde bu düşme kesme işareti ile gösterilmiştir.

   Ben bu ḥāletle tenezzül mü iderdim şiʿre
   N'eyleyin ḳurtulamam ṭabʿ-ı heves-nākümden (6/ 9)

3. Fiile ve isme getirilen birinci teklik şahıs eki vokali düz-geniş olarak yazılmıştır.

   Kāş ol toprag̀ *olaydum* gūşe-i meyḫānede
   Üstüne sāḳī-i meclis cürʿa-i sāg̀ar döker (108/ 2)

   Ḳulzüm-i maʿrifetem ceyb ü kenārum pür-dürr
   Sāḥilüm pākdür ālāyiş-i ḫāşākümden (6/ 8)

4. Birinci tekil ve birinci çoğul iyelik ekleri her zaman yuvarlak vokalle gösterilmiştir.

   Diñlesün gelsün ṣarīr-i ḫāmemi Nefʿī *benüm*
   Añlayın neyde mezāyā-yı terennüm ne'ydügin (43/ 5)

5. Üçüncü teklik ve çokluk şahıs iyelik eki daima düz-dar ünlü ile yazılmıştır.

   ʿĀşıḳlarınuñ bilse ʿayār-ı zer-i *rūyın*
   Ḫārā-yı dil-i saḫt-ı nihādı mihekk olsa (50/ 4)

6. Birinci tekil şahıs eki yardımcı ünlüsü yuvarlak yazılmıştır.

   Āşnā çıḳdum ise çeşmüñe kāfir degülüm
   Sitem-i g̀amze-i neẕẕāre-şümārı çekemem

7. Geniş zaman ünlüsü sadece yuvarlak vokalle kullanılmıştır.

   Sirāyet eylese luṭfı ṭabīʿat-ı nāra
   Vir*ür*di ḫāṣiyet-i sīr-i gülşeni kānūn (2/ 31)

   Güft ü gūy-ı dili bilmez görin*ür* g̀amzeleri
   Şīvede her nigehi sāḥir-i maʿnā-perdāz (27/ 5)

8. Bildirme eki yuvarlak yazılmıştır.

Hem ḳadeḥ hem bāde hem bir şūḫ sāḳī*dür* göñül
Ehl-i ʿışḳuñ ḥāṣılı ṣāḥib-meẕāḳı*dur* göñül (36/ 1)

9. Soru eki kelimeden daima ayrı ve düz dar vokalli yazılır.

Berg-i gül bār oldı *mı* añlar ki diñlensün diyü
Şeh-süvārum eşheb-i çābük-ʿinānın gezdürür (111/ 4)

10. Geçmiş zaman hikaye eki düz vokalli yazılmıştır.

Çıḳmaz ol*dı* nālemüz de żaʿf ile Yaḥyā ʿaceb
Ol şeh-i ḫūbāna kim ʿarż eyleye aḥvālimüz (129/ 5)

11. Geçmiş zaman rivayet eki daima düz-dar vokalli şekilde gösterilmiştir.

Bir vilāyetde ki böyle biline ḳadr-i suḫan
Anda eşrāf-ı ahālī yā çoġ ol*mış* yāḫūd az (1/ 35)

12. -ıp gerindium ekinin yalnızca “up, üp” şekli kullanılmıştır.

Şemʿ-i naẓmumla felek fer bula eṭrāfında
Çarḫ ur*up* etmeye pervāne-i himmet-pervāz (1/ 38)

13. Daḫı kısa kalın sıradan yazılmıştır.

Ḥālā o suḫan-senc-i ḫoş-āyende kelāmam
Kiz var ise miṣlüm *daḫı* güm-nām-ı ʿademdür (3/ 12)

14. Genitif eki yuvarlak yazılmıştır.

Söyleşülmez çarḫ ile geh şöyle gāhī böyledür
Münḳalibdür bu cihānuñ resm ü rāhı böyledür (18/ 1)

15. “imek” ek fiilinin şart, hikaye ve rivayet çekimlerinin yazımında metindeki imla göz önünde bulundurulmuştur.

Sen de Nefʿī dilüñi ḳurtar eger ḳādir *iseñ*
Sözi yā silsile-i zülfi gibi etme dırāz (27/ 7)

Bāde bu güne ṣafā virmez *idi* meclise ger
Bulmasaḳ Nefʿī-i pākīze-edāyı bu gece (56/ 5)

Bir baḥr *imiş* ey ʿāşıḳ-ı şeydā dil-i zāruñ
Anda bulunurmış dür-i nā-yāb-ı maḥabbet (88/ 3)

16. Faktitif eki olan "-tır" eki daima d'li şekliyle ve yuvarlak vokalli şekilde yazılmıştır.

Peymānesini her kişi ṭol*dur*mada bunda
Şimdengirü bu meclise meyḫāne disünler (110/ 2)

17. Partisip eki olan "dık" daima yuvarlak vokalli kullanılmıştır.

Bir benefşe ḳoyalum şīşeye çün kim ḳoma*duḳ*
Ne gül ü lāle ne sünbül ne karanfil ḳodılar (111/ 4)

Ṣanʿatıyla ḥaşre dek añdırdı kendin Kūh-ken
Kār-ı ʿışḳuñ işte bir onma*duk* ırġadı budur (94/ 3)

18. Yön belirten "beri, geri" kelimeleri yuvarlak-dar vokalli şekilde kullanılmıştır.

İrdi söz ġāyete şimden*gerü* daʿvāyı ḳoyup
İdelüm ṣıdḳ u niyāz ile duʿāya āġāz (1/ 42)

19. Mecmûada he harfiyle biten bir kelimeye getirilen akuzatif eki hemze ile gösterilmişse bu kelimeler gecei, gece-y-i veya gece[y]i biçimlerinde değil geceyi biçiminde yazılmıştır.

Giceyi gündüze ḳatmaḳ degül a himmet idüñ
Bir ṣafā eyleyelüm kim şebimüz rūz idelüm (38/ 3)

3.2.TRANSKRİPSİYONLU METİN VE NESRE ÇEVİRİ

1•

DER-MEDḤ-İ PAŞA-YI MEZBŪR

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Benem ol nādire-gū şāʿir -i maʿnā-perdāz
   Reşk ider mertebe-i şiʿrüme siḥr ü iʿcāz

2. Feyż-baḫş olsa eger ṭabʿ-ı suḫan-perver olur
   Ḳıṣṣa-perdāz-ı maʿānī ṣuver-i perde-i rāz

3. Şevḳ-i taḳrīrüm ile ḫāṭır-ı mażmūn ḫurrem
   Ḥüsn-i taʿbīrüm ile şāhid-i maʿnā ṭannāz

4. Şīve-i naẓmuma erbāb-ı feṣāḥat meftūn
   Naġme-i kilküme ḳānūn-ı belāġat demsāz

5. Ṭabʿ-ı rūşen-güherüm āyīne-i ṣūret-i Çīn
   Bikr-i fikr-i suḫanum reşk-i ʿarūsān-ı dırāz

1• M 72[b], (ND, s. 397)
Dîvânda "Der-sitāyiş-i Ḳā'im-maḳām Muḥammed Paşa" başlığıyla yer almaktadır.

1 mertebe: mevḳīde M [O mana tertip eden şairlerin ender bulunan söz söyleyeni benim; şiirimin mertebesini büyü ve mucize kıskanır.]

2 süḫan-perver: süḫan-güyem D [Eğer sözü besleyen şairlik kudretim feyzler bahşederse sır perdesinin görüntüsü, mana kıssalarının anlatıcısı olur.]

3 [Mazmunumun hali ifademin şevkiyle mutlu olur, tabirimin güzelliğiyle manaya şâhit olanlar eğlenir.]

4 [Fesâhat ustaları, şiirimin tarzına âşık; belâgat kanunu, kalemimin ahengine dosttur.]

5 dırāz: ṭırāz D [Parlak cevherli yaratılışım, Çin suretinin aynasıdır; sözümdeki fikirlerin tazeliği gelinleri kıskandırır.]

6. Buldı şöhret o ḳadar ḥüsnine bikr-i fikrüm
Ki ana ṭālib olan istemez esbāb-ı cihāz

7. Oldı nāzük-suḫanüm Muḫteşem ü ʿUrfīden
N′ola reşk eyleseler Rūma ʿIrāḳ u Şīrāz

8. ʿĀr ider almaġa çengāline nesr-i felegi
Ṣayd içün eylese şehbāz-ı ḫayālüm pervāz

9. Nice ṣayyād-ı suḫan var-ise devrümde n′ola
Bir midür hīç şikār almada bāz u şahbāz

10. Raḫş-ı endīşem eger başlasa cevlāna çıḳar
Evc-i eflāk-ı maʿānīye ġubār-ı tek ü tāz

6 [Fikrimin tazeliği, güzelliğiyle o kadar şöhret buldu ki onu isteyen çeyiz eşyalarını talep etmez.]

7 ʿIrāḳ u Şirāz: ʿIrāḳ Şirāz M [Benim sözüm, Muhteşem'in ve Urfî'nin sözünden daha nazik oldu. Irak ve Şirazlı şairler Rum'u kıskansalar bunda şaşılacak ne var.]

8 [Hayal doğanım av için uçsa feleğin yıldızını çengeline almaya utanır.]

9 [Devrimde birçok söz avcısı varsa mühim değil hiç avlanmada doğan kuşu ile doğanların şahı bir olur mu?]

10 maʿāniye: maʿānī M / tāz: şār M [Düşünce atım eğer dolaşmaya başlasa (onun) koşma ve intikamının tozu mana feleklerinin zirvesine çıkar.]

11. Beyt-i naẓmumla şeref buldı zemīn-i eşʿār
Nitekim Kaʿbe ile ḫıṭṭa-i iḳlīm-i Ḥicāz

12. İderin daʿvī-i teẕvīrini ḫaşmuñ ibṭāl
Eylesem ḥüccet-i mażmūn-ı kelāmum ibrāz

13. Gelmedi daḫı benüm gibi cihān-ı naẓma
Devre āġāz ideli nüh-felek-i dāʾire-sāz

14. Nükte-senc ü suḫan-ārā vü maʿānī-perver
Ḳıṭʿa-pīrāy u ġazel-gūy u ḳaṣīde-perdāz

15. Yā niçün vaṣf idüp olmaya zebānum her dem
O şehenşāh-ı diyār-ı kereme vaḫy-ṭırāz

11 Ka’be ile: Ka’be-i D [Hicaz memleketinin sınırlarının Kabe ile şereflenmesi gibi şiir toprağı da benim beyitlerimle şeref buldu.]

12 [Söz mazmunumun delilini sunsam düşmanın yalan davasını hükümsüz bırakırım.]

13 nüh-felek: nüh-felek-i D 14 perdāz: pervāz M [Dokuz felek daire düzeni ile dönmeye başlayalı siir dünyasına benim gibi nükteden anlayan sözü süsleyen, mana besleyen, kıta, gazel ve kaside söyleyen hâlâ gelmedi.]

15 [Yâ niçin her zaman dilim o cömertlik ülkesinin şahına söz süsleyen olmasın?]

16. O hüner-mend-i Hümā-sāye ki istiʿdādı
Eylemiş dāniş ü iẕʿānı kemāli iḥrāz

17. Māh-ı mihr-efser ü encüm-ḥaşem ü çarḫ-ı serīr
Ṣadr-ı dīn-perver ü ḫaşm-efgen ü aḥbāb-nevāz

18. Maʿdelet-kīş ü kerem-pīşe Muḥammed Paşa
Revnaḳ-efrūz u şeref-baḫş-ı serīr-i iʿcāz

19. Āsmān-pāye ḫudāvend-i cihān kim yaraşur
Eylese aña felek aṭlasını pāy-endāz

20. Sīreti ṣūret-i elṭāf-ı Ḫudāya maʿnā
Ḫāṭırı ḫāzin-i esrār-ı ḳażāya hem-rāz

16 iẕʿānı: iẕʿān u D [O, hüma gölgeli sanatkardır ki yeteneğiyle bilgi ve idrâki olgunluğa eriştirmiş.]
17 mihr-efser: mihr-aḳber M // ḫasm-efken: ḫaşm M / aḥbāb-nevāz: çarḫ-ı serīr M [Yıldız maiyetli felek tahtlı dinin koruyucusu, düşmanları deviren ve dostlarına merhamet eden]
18 iʿcāz: iʿzāz D [İcâz tahtının nurlandıranı ve şeref bağışlayanı âdil ve cömert huylu Muhammed Paşa]
19 [Yüksek mertebeli cihan hükümdarıdır ki felek atlasını onun ayağının altına halı etse yaraşır.]
20 Sīreti: sīret M [Ahlâkı, Allah'ın lütuflarının görüntüsüne manadır; zihni kaza sırlarının bekçisine sırdaştır.]

21. Evvel-i devleti eyyām-ı zevāle encām
Ġāyet-i himmeti devrān-ı kemāle āġāz

22. Rīze-çīn-i niʿamı ṣofra-güşā-yı himmet
İmtilā-yı keremi dīv-i şikem-perver-i āz

23. Nükhet-i gülşen-i aḫlāḳı nesīm-i gül-bīz
Berḳ-ı ebr-i ġażabı ṣāʿiḳa-i kūh-güdāz

24. Ḫıṭṭa-i cāhıdur ol kişver-i bī-pāyān kim
İtseler andan eger mülk-i cihānı ifrāz

25. Bir mühendis yine farḳ eyleyemez noḳṣānın
Ne ḳadar fenn-i mesāḥatda olursa mümtāz

---

21 [Bahtının başlangıcı, yokluk günlerinin sonu; yardımının nihayeti, olgunluk zamanına başlangıçtır.]

22 [Sofrasının kırıntıları, himmet sofrasının açıcısıdır; cömertliğin fazlalığı aç gözlü boğazına düşkün devi bile doyurur.]

23 [Yaradılışının gül bahçesinin kokusu, gül serpen rüzgardır; bulutunun şimşeği dağ eriten yıldırımdır.]

24 ḫıṭṭa-i: ḫaṭ M [Onun sonsuz ülkesi o kadar itibarlı bir yerdir ki cihanın mülkünü ondan ayırsalar]

25 [Bir mühendis arazi ölçümünde ne kadar seçkin olsa (da) (onun) eksiklerini yine fark etmez.]

26. Ḥükmi bir mertebe kim istese devrinde olur
Āşyān ṭutmada şāhīn ü kebūter enbāz

27. İrse nehyinden eger ʿālem-i bālāya ḫaber
Zühreye rişte-i tesbīḥ olur ibrīşim-sāz

28. ʿAdli ger muḥtesib-i kişver-i ḥüsn olsa daḫı
Çeşm-i maḫmūr-ı bütān çekmez idi sāġar-ı nāz

29. Ṣanmañuz şaʿşaʿasıdur görinen ḫūrşīdüñ
Kim olur anuñ ile her ṭarafa tāb-endāz

30. Her seḥer dehre ṭulūʿ etmeġe āb-ı zer ile
Destine re'y-i münīrinden alur ḫaṭṭ-ı cevāz

26 [Devrinde hükmü öyle bir mertebeye ulaşır ki istese şahin ve güvercin birlikte aynı yuvada kalırlar.]
27 ibrişim-sāz: ebr şiyem-sāz D [Eğer yasaklarından gökyüzüne haber ulaşsa ibrişimden yapılmış saz Zühre'nin tesbih ipliği olur.]
28 [Adâleti eğer güzellik ülkesinin hesap ağası olsa güzellerin mahmur gözü, naz kadehini yudumlamazlardı.]
29 [Her sabah etrafa saçılan ışıkları güneşin ışıltıları zannetmeyin, onlar]
30 [Güneş gibi olan paşanın parlak fikirlerini dünyaya yaymak için eline aldığı altınla yazılmış izin fermanıdır.]

31. Āṣafā baḥr-kefā gevher-i gerdūn-ṣadefā
Ey nīkū-kār-ı melek-ḫulḳ u mekārim-pervāz

32. Medḥüñi böyle mi eylerdüm eger ḫāṭırda
Olmasa āteş-i sūzān-ı ġam-ı endīşe-güdāz

33. Āh elinden felek-i süst-i ḳarār u ʿahdüñ
İtmedi baḫtum ile itdigü daʿvā-yı īncāz

34. Beni bir yirde esīr itdi ki feryād itsem
Kimseden ḥālüme şefḳatle işitmem āvāz

35. Bir vilāyetde ki böyle biline ḳadr-i suḫan
Anda eşrāf-ı ahālī ya çoġ olmış yāḫud az

---

31 Pervāz: perdāz D [Ey vezir, ey mihmet denizi ey felek sadefinin cevheri, ey melek yaratılışlıların iyilik sahibi ve güzel işlere kanat açan!]

32 [Eğer gönülde düşünce eriten derdinin yakıcı ateşi olmasa övgünü böyle mi yapardım?]

33 İncāz: īcād M [Kararsız ve sözünde durmayan feleğin elinden ah olsun! Benim talihimle yaptığı varlık kavgasını kimseyle yapmadı.]

34 [Beni öyle bir yerde esir aldı ki (derdimle) feryat etsem kimse halime acıyıp da ses vermez.]

35 eşrāf-ı ahālī: eşrāf u ahālī D [O beldenin ileri gelenleri, sözün az ya da çok söylenmesine göre söze kıymet verirler.]

36. İʿtibār itse de naẓm ehline eşrāfı ide
İʿtibār-ı müteşābih ne ḥaḳīḳat ne mecāz

37. Kām-yāb olmaya bir şāʿir-i ʿālī-meşreb
Kām-baḫş ola nice sifle-nihād-ı keç-bāz

38. Şemʿ-i naẓmumla felek fer bula eṭrāfında
Çarḫ urup itmeye pervāne-i himmet-pervāz

39. Diñlemez kimse niyāz eylemeyince ṭutalum
Eylemiş naġmelerin muṭrıb-ı ḫāmem şehnāz

40. Luṭfuñ olmasa taḥammül idemezdüm buña ben
İḫtiyār eyler idüm bir sefer-i dūr u dırāz

36 [O beldenin eşrafı şiir ehline itibar etse de o itibar ne gerçeğe ne mecaza benzer.]
37 ola: -M [Yüce yaratılışlı şairler muradına erişmez lakin hilekar ve alçak yaratılışlılar muradına erer.]
38 [Benim şiirimin parlaklığıyla felek aydınlansın, nurlansın; himmet pervanesi onun etrafında dönüp uçmasın.]
39 [Kalemimin çalgıcısı diyelim ki şehnaz makamında nağmeler söylemiş olsun kimse, yalvarmayınca o nağmeyi dinlemez.]
40 [(Ey Paşa)! Senin lütfun olmasa ben bu kötülüklere tahammül edemez uzun ve uzak bir sefere çıkmayı seçerdim.]

41. Ḥāl maʿlūm-ı şerīfüñ olıcaḳ sulṭānum
İtse **Nefʿī** n′ola ʿöẕr-ile kelāmın īcāz

42. İrdi söz ġāyete şimdengerü daʿvāyı ḳoyup
İdelüm ṣıdḳ u niyāz ile duʿāya āġāz

43. Tā ki dürr-i suḫanı nādire-sencān-ı cihān
İde pīrāye-i memdūḥ-ı şenā güy-nevāz

44. Ṣadr-ı devletde mürebbī olup ehl-i naẓma
İtmeye mekrümetüñ anları muḥtāc-ı niyāz

45. Gevher-i ẕātuñ ile efser-i çarḫa zīver
Müddet-i ʿömrüñ ola dāmen-i eyyāma ṭırāz

---

41 [Ey Sultanım! Vaziyet, senin malumun olsun diye Nef'î özür ile sözünü kısaca söylese ne olur?]

42 ṣıdḳ u niyāz: ṣıdḳ niyāz M [Söz bundan sonra nihayete erdi; ey Nef'î şu kavgayı bir yana bırakıp samimi bir yalvarmayla duaya başla.]

43 [Tâ ki cihanın inci tartıcıları, söz incisini övgüler söyleyen paşanın süsü yapsınlar.]

44 [(O Paşa) Devlet makamında şiir ehlinin yetiştiricisi olsun ve onun cömertliği şâirleri başkasına ricaya muhtaç etmesin.]

45 ola: ile M [Zatının incisi, feleğin tacına süs olsun; ömrünün uzunluğu da gönlünün eteğine süs olsun.]

2•

DER-MEDḤ-İ ḲAṢR-I MERḤŪM ʿ ĀZĪZ EFENDİ

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Müctes + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Zihī sarāy-ı felek-āstān-ı Sidre-sütūn
   Ki ṭarḥ u vażʿ ını görse behişt olur meftūn

2. Nedür o ḳaṣr-ı muʿ allā kenār-ı deryāda
   Ki ʿ aks-i ḳubbesi olmış naẓīre-i gerdūn

3. Olurdı nüh-ṭabaḳ-ı āsmāna bir ser-pūş
   Düşünce olmasa ger āb içinde ʿ aksi nigūn

4. Derūn-ı ḳubbesi evc-i felek gibi rūşen
   Sütūn-ı ṣoffası ḳadd-i bütān gibi mevzūn

5. Fürūġ-ı şemse-i ṭāḳı sipihre nūr-ı baṣar
   Ġubār-ı dergehi ḫūrşīd ü māha kuḥl-ı ʿ uyūn

2• M 74[a], (ND s. 402)
Dîvânda "Der-sitāyiş-i Sarāy-ı Şeyḫülislâm Merḥūm ʿ Aziz Efendi" başlığıyla yer almaktadır.

1 sarāy: sarrāy D [Sidre sütunlu felek dergahının sarayı ne güzel, öyle ki cennet onun desenini ve biçimini görse âşık olur.]

2 [O, deniz kenarındaki yüce köşk nasıl bir köşktür ki kubbesinin yansıması feleğin benzeri olmuş.]

3 nigūn: mekūn M [Eğer onun (feleğe benzeyen) kubbesinin aksi suya düşünce ters gelmeseydi (o) dokuz katlı gökyüzüne bir külah olurdu.]

4 [Kubbesinin içi, feleğin zirvesi gibi aydınlık, avlusunun sütunları güzellerin boyu gibi düzgündür.]

5 [Kubbesinin şemsesinin ışığı, gökyüzüne göz nurudur; dergahının tozu, güneş ve ayın gözüne çekilen sürmedir.]

6. Bülend o mertebe kim saḳf-ı āsmānuñ olur
Esās-ı ṭāḳına nisbet tefāvüti mā-dūn

7. İderdi ḫarc-ı esāsına ṣarf anı miʿmār
Kifāyet eylese naḳd-i ḫazā'in-i ḳārūn

8. ʿAceb mi olmasa ʿālemde miṯl ü mānendi
Ḳaṣīdede bir olur beyt-i nādirü'l-mażmūn

9. O ṭarḥ u vażʿ-ı ġarīb ol nuḳūş-ı rengārenk
O ḥavż-ı pāk u laṭīf ol ruḫām-ı āyīne-gūn

10. Ḫarīm-i gülşeni dārü'l-ḳarār iken cāna
Ḳomaz hevā-yı temāşāsı dilde ṣabr u sükūn

---

6 [O sarayın derecesi o denli yüksek ki onun kemerlerinin temeline oranla gökyüzünün tavanı aşağıda kalır.]

7 ḫarc: çarḫ M / ṣarf: ḥarf M [Karunun hazinelerinin kıymeti yetseydi, mimar o nakdi o (kasrın) temelinin harcına sarf ederdi.]

8 [Âlemde eşi ve benzeri olmasa bunda garip olan ne? Zira kasidede mazmunun nadir beyti bir tanedir.]

9 [O acaip biçimi, deseni ve o rengarenk nakışları, o temiz ve güzel havuzu o ayna renkli mermeri.]

10 [Gülbahçesinin içi cana cennet olur diğer yandan (onu) seyretme arzusu, gönülde sabır ve sâkinlik bırakmaz.]

11. O deñlü ḫurrem ü behcet-fezā ki bir dem eger
Açılsa feyż-i nesīmiyle bir dil-i maḥzūn

12. Olurdı ġonce-i gül gibi tā ḳıyāmete dek
Güşāde-çehre vü ḫandān-leb ü şükufte-derūn

13. Hevāsı nükhet-i cān gibi rūḥ ile memzūc
Feżāsı ḥalvet-i dil gibi feyż ile meşhūn

14. Teferrüc itmege ṣaḥn-ı riyāżını Rıḍvān
Gelince olmasa ḥüsn-i rıżā-ile me'ẕūn

15. Bahā-yı ruḫṣat içün ḳordı bāġbānında
Hezār-ʿ öẕr ile miftāḥ-ı cenneti merhūn

11-12 [Orası o denli sevinç ve neşe veren bir bahçedir ki eğer bir an sabah rüzgarı, bereketiyle esse kederli bir gönül, gül goncası gibi açılır ta kıyamete kadar ferah mütebessim olurdu ve içi huzurla dolardı.]

13 [ ]

14-15 [Rıdvan, bahçesinin avlusunda gezintiye çıkmaya gelince güzellikle izin verilmezse izin bedeli olarak bahçıvanına bin özür ile cennetin anahtarını rehin bırakırdı.]

16. Anuñla ruḫṣat-ı seyr olmasa ḳalur nev-mīd
Meger ki ṣāḥibinüñ luṭfına ola maḳrūn

17. O kām-kār-ı felek-mesned-i firişte şiyem
Ki luṭf-ı ṭabʿ ına kerrūbiyān olur meftūn

18. O kim kitābe-i cild-i kitāb-ı dānişidür
Ḫulāṣa-i suḫan-ı Bū ʿAlī vü Eflāṭūn

19. O kim muḳaddime-i ecr-i zühd ü ṭāʿatıdur
Netīce-i verāʿ-ı İbn-i Edhem ü Zü'n-nūn

20. Penāh-ı şerʿ-i peyamber mürebbī-i ümmet
Maḥall-i ʿāṭıfet ü luṭf-ı Ḫālıḳ-ı bīçūn

16 ki: kim M [Efendisinin lutfuna yakın (nâil) olanlar dışındakiler onunla birlikte dolaşmaya izin olmasa ümitsiz kalırlar.]

17 luṭf -ı ṭabʿ : luṭf u ṭabʿ M [O paşa masum yaratılışlı , felek mertebeli mutlu kişidir ki onun yaratılışının güzelliğine büyük melekler âşık olurdu.]

18 [Ebu Ali ve Eflatun'un sözlerinin özeti onun bilgi kitabının cildinin kitabesidir.]

19 [İbn-i Edhem ve Zünnûn'un (gayretle ulaştıkları) takvalarının sonu, (paşanın) paşanın ibadet ve takvasının mükafatının başlangıcıdır.]

20 peyamber: hem-püser M [Ümmetin terbiyecisi peygamberin şeriatının sığınağı, eşi benzeri olmayan Allah'ın lütuf ve şefkatinin mahalidir.]

21. Girih-güşā-yı umūr-ı meṣāliḥ-i cumhūr
Ḳılāde-bend-i riḳāb-ı şeriʿāt ü ḳānūn

22. ʿAzīz Efendi o ṣadr-ı yegāne-i ʿālem
Ki virmiş aña Ḫudā ʿilm ü fażl-ı rūz-efzūn

23. Ḫıdīv-i ṣadr-ı saʿādet ki farṭ-ı rıfʿatden
ʿUlüvv-i ḳadrini farḳ eylemez felek gibi dūn

24. Sütūde rāst-rev-i rāh-ı dīn ki ḫavfinden
Aña muḫālefet itmez zamāne-i vājūn

25. Felek reh-i ḳademinde bisāṭ-ı pāy-endāz
Zemīn yem-i kereminde cezīre-i meskūn

---

21 şeriʿat ü ḳānūn: şeriʿat ḳānūn M [Halkın işlerinin zorluklarını çözen (paşanın) şeriat ve kanunu, kullarının boynuna gerdanlıktır.]

22 [Aziz Efendi, o alemin biricik reisidir ki Allah ona, günden güne artan fazilet ve ilim vermiş.]

23 [ʿUlüvv-i ḳadrini farḳ eylemez felek gibi dūn: ʿUluvv-i ḳadrini felek fark eylemez gün gibi dūn M [O, saadet saltanatının hıdividir ki onun yüceliğinin kıymetini felek gibi bir alçak fark etmez.]

24 vājūn: vārūn D [Dinin yolunda dosdoğru giden övülmüş kişidir ki korkusundan felek ona karşı koyamaz.]

25 [Felek onun ayağının altına atılmış bir kilim, zemin cömertliğinin denizinde meskun bir adadır.]

26. Ṣafā-yı ṣoḥbet-i ḫāṣına ḳudsiyān müştāḳ
Cemāl-i şāhid-i re'yine ʿāḳl-ı küll mecnūn

27. Sözinde nükte-i lafẓı nevādir-i maʿnā
Dilinde genc-i maʿānī̇ cevāhir-i maḫzūn

28. Zamān laṭī̇fe-i ḫulḳıyla dem-be-dem ḫurrem
Cihān vaẓī̇fe-i cūdıyla ser-te-ser memnūn

29. Nesī̇m-i ḫulḳı güẕār eylese cihāna olur
Kesād-ı ḳıymet-i müşk ile ḫalḳ-ı Çī̇n maġbūn

30. Olurdı belki ḫarī̇dār-ı misk olanlara hep
Şemī̇mi cānib-i iḳlī̇m-i Rūma rāh-nümūn

---

26 [Hususi sohbetinin neşesine melekler çok isteklidir, düşüncesini açığa vuran yüzüne, bütün akıllar mecnun olur.]

27 maḫzūn: maḫzūn M [Sözünde kelimelerin nüktesi, manaların ender bulunanı; gönlünde manaların hazinesi, saklı bir cevher (olur).]

28 [Zaman, yaratılışının güzelliğiyle anbean sevinçli, dünya cömertlik vazifesiyle baştan başa ondan razıdır.]

29 [Senin yaratılışının güzel kokulu rüzgarı dünyayı dolansa (onun yanında) miskin değerinin azalması Çin halkını şaşırtır.]

30 rāh-nümūn: ehmenūn M [Belki misk alıcılarına her zaman onun kokusu Rum diyarının yönünü gösteren bir kılavuz olurdu.]

31. Sirāyet eylese luṭfı ṭabī‘at-ı nāra
Virürdi ḫāṣiyet-i sīr-i gülşeni kānūn

32. Ger olsa ḳuvvet-i bāzū-yı ḳahrı ṣarṣarda
İderdi ḳulle-i kūhsārı muşt-ile hāmūn

33. Ger itse himmeti imdād-ı ‘ācizān-ı cihān
Ḥarīf-i dīv-i Süleymān olurdı mūr-ı zebūn

34. Ḫurūf-ı cāhını meşk itse kilk-i ḳudret olur
Güsiste dā'ire-i āsmān numūne-i nūn

35. Suḫan-penāh-ḫıdīvā hünerverā ṣadrā
Eyā mühendis-i müşkil-güşā-yı küll-i fünūn

---

31 [Eğer onun cömertliği ateşe sirayet etse ocak (ona bakana) gül bahçesini seyrediyormuş tesirini verirdi.]

32 [Eğer (onun) güçlü pazusunun kuvveti fırtınada olsa dağın tepesini bir yumrukla düz ovaya çevirirdi.]

33 [Onun himmeti dünyanın düşkünlerine yardım etse zavallı bir karınca Süleyman'ın devinin arkadaşı olurdu.]

34 cāh: hāc M / kilk: - M // numūne-i nūn: numūne nūn M [Kudret kalemi onun makamının harflerini uzun uzun anlatsa gökyüzü dairesi kılıç gibi parça parça olurdu.]

35 [Ey sözün sığınağı Hıdiv marifetli sadrazam ilimlerin hepsinin sorunlarını çözen mühendis!]

36. Ġaraż ḫulūṣumu ʿarż itmedür biraz da n′ola
İcāzetüñle olursam temeddüḥe me'ẕūn

37. Benem ol rind-i cihān kim yanumda yeksāndur
Nemed-külāh-ı gedā-ile tāc-ı Afrīdūn

38. Tenezzül itmem edānīye cāh u devlet içün
İderse tiġ-i ḳażā-ile cebr eger gerdūn

39. Bu luṭf-ı ṭabʿ ile sulṭānuma ḳul olsam eger
Ḫudā bilür ki olur dem-i vücūh ile memnūn

40. Ḳul eylemez mi o luṭfuñ yā ehl-i dānişi kim
Düşürdi sevḳ-i İlāhī maḥalline maḳrūn

---

36 [Niyetim biraz da samimiyetimi sunmaktır, sizin izninizle kendimi övsem bunda ne var?]

37 [Ben o cihanın kalenderiyim ki benim yanımda Afridun'un tacı ile dilencinin keçeden külahı birdir.]

38 cebr: cer M [Eğer felek kaza kılıcıyla beni zorlamazsa ben devlet makamı için aşağılık kişilere tenezzül etmem.]

39 [Eğer yaratılışım güzelliğiyle sultanıma köle olsam, Allah bilir ki bana bakan yüzlerin nazarıyla (padişahım) memnun olur.]

40 [Ey paşa! O lütfun ilim ehlini kul etmez mi öyle ki Allah'ın yöneltmesiyle (beni) onun yanına yakınlaştırdı.]

41. Edāya çāre mi var şükrini ol iḥsānuñ
Olursa ṭabʿum eger biñ ḳaṣīdeye medyūn

42. Nice ḳaṣīde ki her beyti bir kitāb-ı metīn
Nice kitāb ki her faṣl u bābı şerḥ-i mütūn

43. Muḥaṣṣalı dür-i naẓmumla dāmen-i medḥüñ
Pür eylesem yine mümkin degül edā-yı düyūn

44. Benem bu demde ḫuṣūṣā o cevherī-i suḫan
Ki silk-i naẓmuma dil-bestedür dür-i meknūn

45. Benem ol Māʿnī-i endīşe kilk-i çāpük-dest
Ki eyledükce ḫayāl-i bedīʿ ü gūnāgūn

41 [Benim şairlik kudretim (senin için) eğer bin kaside yazmaya borçlu olsa da senin cömertliğine teşekkür etmeye yeter mi?]

42 [(Senin için yazacağım kaside) Nasıl bir kasidedir ki her beyti sağlam bir kitap ve o nasıl bir kitap ki her kısmı ve bölümü, metinlerin açıklamasıdır.]

43 [Netice olarak şiir incimle övgü eteğini doldursam yine de borçlarımı ödemek mümkün değildir.]

44 cevherī-i: cevherī: M [Hususen, bu zamanda cevher gibi sözleri olan kişi benim ki şiirimin ipliğine, dizili inciler gönül bağlamıştır.]

45 [Benzersiz güzellikte ve rengarenk hayaller kurdukça kıvrak kalemli fikir Mani'si ben oldum.]

46. O deñlü ṭarḥ-ı ġarīb eylerin ki bir demde
Döner ṣanem-gede-i Çīne kārgāh-ı derūn

47. Zamān düşer ki olur levḥ-i sāde-i ṭabʿum
Nuḳūş-ı siḥr ile reşk-i cihān-ı būḳalemūn

48. Midād-ı surḫ u siyehle yazup ḫaṭ-ı şiʿrüm
İdince ḫāmemi geh şuʿle-pāş geh şeb-gūn

49. Gören ṣanur bu iki ḥalet-ile noḳtaların
Şerār-ı şemʿ-i suḫan şebnem-i gül-i maẓmūn

50. Neʿūzü biʾl-lāh eger intiḳām içün itsem
ʿAdūya tīġ-i zebānı niyāmdan bīrūn

---

46 eylerin: eylerim D [Fikirde o kadar acaip tarzlar gösteririm ki bir anda gönlüm Çin puthanelerine döner.]

47 sāde: sāze M [Zaman gelir ki yaratılışımın sade görüntüsü sihirli nakışlarla, bukalemun gibi olan dünyayı kıskandırır.]

48-49 surḫ u siyehle: surḫ siyehle M [Şiirimin yazısını kırmızı ve siyah mürekkeple yazıp kalemimi bazen ışık saçıcı bazen gece renkli yapınca bu iki şekilde noktalarını görenler onu söz ateşinin kıvılcımı ve mazmun gülünün şebnemi sanırlar.]

50 [Eğer intikam almak için dil kılıcını kınından çıkarsam Allah'a sığınırım.]

51. Yine teraḥḥum idüp der-i niyām idince olur
Feżā-yı maʿreke-cāy-ı ḫayāl-i ġarḳa-i ḫūn

52. Söz āḫir oldı ḳo lāfı bilürsin ey **Nefʿī**
Tamām olunca duʿādur ḳaṣīdede ḳānūn

53. Nite ki ola bu ḳaṣr-ı bülend-i ḥalkārī
Gezend-i zelzele-i fitneden emīn ü maṣūn

54. Ola saʿādet ile ol maḳām-ı ziyāda
Dili güşāde ṣafāsı ziyāde ʿömri füzūn

51 [Yine merhamet edip kılıcımı kınına koyunca savaş meydanı kana batmış hayalin yerine döner.]

52 ḳaṣīdede: ḳaṣīdde M [Ey Nefi! Söz sona erdi boş lafı bir kenara bırak; bilirsin ki kasidede kanun (söz) tamamlanınca dua etmektir.]

53-54 maḳām-ı ziyāda: sarāy-ı zībāda D [Öyle ki bu halkari desenli yüce köşk, fitne depreminin belasından emin ve korunaklı olsun; paşa o güzel makamda saadetle otursun gönlü ferah, neşesi çok ve ömrü uzun olsun.]

3•

DER-MEDḤ-İ AĠA-YI SĀBIḲ DĀRÜʿS-SAʿĀDE

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. El-minnetü li'l-lāh ki zamān ʿahd-ı keremdür
   Ebnā-yı zamān muġtenem-i nāz u niʿamdur

2. Defʿ-i ġama devrān-ı müsāʿid bu zamāndur
   Āzādelere mevsim-i ferḫunde bu demdür

3. Āġāz-ı dem-i ṣubḥ -ı cihān-tāb-ı ṣafādur
   Encām-ı şeb-i tīre vü tārīk-i elemdür

4. Esbāb-ı ṣafā vaʿde-i dilber gibi vāfir
   Ġam ṣabr-ı dil-i ʿāşıḳ-ı şeydā gibi kemdür

5. ʿĀlem o ḳadar feyż-i neşāṭ ile leb-ā-leb
   Gūyā ki felek cām-ı ṭarabḫāne-i Cemdür

3• M 75ª, (ND s. 408)
Dîvânda "Der-medḥ-i Aġa-yı Darü's-saʿade" başlığıyla yer almaktadır.

1 zaman: zaman-ı: D [Allah'a şükürler olsun ki (şimdi) iyiliğin, cömertliğin hüküm sürdüğü zamandır, naz ve nimetler ganimeti zamanın evlatlarıdır.]

2 [Kederi def etmeye uygun zaman bu zamandır; hür kimselere uğurlu mevsim bu dönemdir.]

3 [Huzurun, dünyayı aydınlatan sabah vaktinin başlangıcıdır; dertlerin, karanlığının ve kara gecelerin sonudur.]

4 [Neşe sebepleri, güzellerin vaadi gibi çok; gam, dîvâne âşığın gönlünün sabrı gibi azdır.]

5 [Dünya, neşenin bereketiyle ağzına kadar öyle dolu ki sanki felek Cem'in eğlence meclisindeki bir kadehtir.]

6. Yā devr-i felek sāḳī-i ṣahbā-yı ṭarabdur
ʿĀlem aña bir meclis-i ṣad-güne-niʿamdur

7. Yā ṣaḥn-ı cihān bir çemenistān-ı dilārā
Ṭabʿum aña bir bülbül-i şūʿrīde-naġamdur

8. Ol bülbül-i ḫoş-zemzeme-i gülşen-i Rūmam
Kim naġmelerüm şuʿbe-i nevrūz-ı ʿAcemdür

9. Destān-zen-i ḳudsī naġamātam ki terānem
Āvīze-i güş-ı gül-i bostān-ı İremdür

10. Naẓm-āver-i muʿciz-kelimātam ki fesānem
Ārāyiş-i dībāce-i dīvān-ı ḥikemdür

6 sāḳī-i: sāḳī M [Feleğin dönüşü, eğlence meclisinin şarabını (sunan) sâkidir(ve) alem de ona türlü türlü nimetleriyle (bezenmiş) bir meclistir.]

7 cihān: çemen M [Cihan bahçesi gönlü süsleyen bir çimenliktir yaratılışım da o çimenlikte (öten) çılgın nağmeli bir bülbüldür.]

8 [O Rum diyarının gül bahçesinin hoş sesli bülbülüyüm ki benim nağmelerim nevruz-ı acem makamının kollarıdır.]

9 [Kutsal nağmelerle hikayeler anlatan bir sanatçıyım ki şarkılarım İrem bahçesinin güllerinin kulağındaki küpedir.]

10 [Mucize kelimeleri olan şairim ki efsanem, hikmetler dîvânının önsözünün süsüdür.]

11. Endīşem edīb-i ḥikem-endūz-ı ezeldür
Nuṭḳum sebaḳ-āmūz-ı debistān-ı ḳıdemdür

12. Ḥālā o suḫan-senc-i ḫoş-āyende kelāmum
Kim var-ise miṡlüm daḫı güm-nām-ı ʿademdür

13. Çoḳ mı bu ḳadar ḥüsn-i edā ṭabʿuma zīrā
Vaṣṣāf-ı ḫudāvend-i pesendīde-şiyemdür

14. Ol ḳıble-i iḳbāl-i ekābir ki cenābı
Miḥrāb-ı niyāz-ı dil-i eşrāf-ı ümemdür

15. Ol bārgeh-ārāy-ı sarāy-ı ʿaẓamet kim
Cārūb-ı deri perr-i küleh-gūşe-i Cemdür

11 [Düşüncem, ezelden hikmet kazanmış bir ediptir, sözüm ezel mektebinin ders verenidir.]

12 [Hâlâ kelamım hoşa giden ölçülü sözlerdir ki benim bir benzerim varsa da yoklukta kaybolmuştur.]

13 [Benim (şair) yaratılışıma bu tavır güzelliği çok mu; zira o, (tabım) beğenilmiş huyların sahibi padişahın vasfedicisidir.]

14 [O en büyüklerin saadet kıblesidir ki etrafı ümmetlerin ileri gelenlerinin gönlündeki dualarının mihrabıdır.]

15 [O büyüklük sarayının makamının süsleyicisidir ki o sarayın kapısının süpürgesi Cem'in külahının köşesindeki kanattır.]

16. Ol mā-ṣadaḳ-ı ʿiffet-i aṣḥāb-ı Nebī kim
Şāhenşeh-i devrāne nigehbān-ı ḥaremdür

17. Āġā-yı mükerrem ki kef-i dest-i kerīmi
Ebr-i çemen-efrūz-ı gülistān-ı keremdür

18. Vālā-güher-i mekrümet-endīşe ki re'yi
Māh-ı ʿalem-efrāz-ı şebistān-ı himemdür

19. Ṣāhib-kerem-i memleket-ārā ki duʿāsı
Aṣḥāb-ı dile cümleden evlā vü ehemdür

20. Ol ḳāfile-sālār-ı kirām-ı hüner-endūz
Erbāb-ı dil ü dāniş aña ḫayl ü ḫaşemdür

16 [(Onun iffeti) Hazreti Nebi'nin ashabının iffeti gibidir; o, dönemin şahlar şahı ve haremin bekçisidir.]

17 [O ikram sahibi bir efendidir ki onun cömert elinin avucu, cömertlik bahçesinin çimenlerini aydınlatan bir buluttur.]

18 ʿalem-efrāz: ʿalem-efrūz M [Cömert düşünceli değerli bir incidir ki düşüncesi himmet gecelerinin sancak tutan ayıdır.]

19 [Memleketi süsleyen lütuf sahibi bir kişi ki (onun) duası gönül ehillerine herkesten ve her şeyden daha gerekli ve daha önemlidir.]

20 ol: o M [O hünerli şerefli bir kumandandır ki gönül ve ilim erbabı ona tâbi olmuştur.]

21. ʿĀlem ḫaşem-i devletine teng-feżādur
Gerdūn sipeh-i şevketine gerd-i ḳademdür

22. Lüṭfıyla şerer-i ḳaṭre-i bārān-ı bahārı
Ḳahrıyla nem-i āb-ı Ḫıżır reşḥa-ı semdür

23. Maḳbūl-ı dil-i dānişi ecnās-ı maʿārif
Merdūd-i kef-i himmeti dīnār u diremdür

24. Ḥükm-i ḳalemi ḥüccet-i iḥsān-ı muʿaccel
Şerʿ-i keremi nāsiḫ-i ḳānūn-ı selemdür

25. Devrinde kerem ʿāleme şāmil o ḳadar kim
Āvāz-ı ricā gūş-ı der-i ṣavt-ı niʿamdür

21 [Âlem devletinin mahiyetine nispetle dar bir yerdir, felek kudretli ordusunun ayağının tozudur.]

22 [Lütfuyla bahar yağmurunun damlalarının kıvılcımı oluşur, kahrıyla Hızır'ın ölümsüzlük suyunun çiyleri zehir damlası haline gelir.]

23 ecnās: erbāb D [Sanatın çeşitleri, onun gönlünün ve ilminin makbulüdür; dinar ve dirhem ise lütuf avucuyla reddettikleridir.]

24 [Kaleminin hükmü, çabuk olan ihsanının delili; kereminin hükmü, barış kanunlarının öğütçüsüdür.]

25 āvāz-ı ricā gūş-ı der-i ṣavt-ı niʿamdür: Āvāz der-i gūş-ı ricā savt-ı ni'amdür M [Devrinde kerem aleme o kadar yayılmıştır ki rica sesleri nimetlerinin sedalarının kapısında bekleyicidir.]

26. Fehm-i dil-i pür feyżi ki ḳuvvetde meṣeldür
Feyż-i kef-i pür-cūdı ki himmetde ʿalemdür

27. Taḥṣīli anuñ māḥaṣal-ı dāniş ü ʿirfān
İtlāfı bunuñ mā-melek-i maʿden ü yemdür

28. Olsa n′ola tedbīrine vā-beste memālik
Endīşesi mustaġnī-i şemşīr ü ḳalemdür

29. Yüz sürmededür dāmen-i iclāline dā'im
Hem-vāre anuñçün felegüñ ḳāmeti ḫamdur

30. Vaṣf-ı güher-i ẕāt-ı ferişte-ṣıfʿatı kim
Her şāʿir-i ʿĪsā-nefese muʿciz-i demdür

---

26 feyżi: feyżini M [(O paşanın) çok feyizli gönlünün anlayışı, kuvvette örnektir; çok cömert olan avucunun bereketi, himmette nişandır.]

27 [Onun ilmi, ilim ve bilginin özetidir; ilminin yok olması (da) madenlerin ve denizlerin sahip olduklarının telef olmasıdır.]

28 [Memleketler, onun idaresine bağlı olsa ne olur; onun fikri, kılıç ve oka ihtiyaç duymaz.]

29 [(Felek) büyüklüğünün eteğine daima yüz sürdüğü için her zaman feleğin boyu büküktür.]

30 sıfʿat: ṣanʿat M [Melek sıfatlı zatının cevheri öyledir ki her İsa nefesli şaire mucize dağıtır.]

31. Taḳrīri kemāl-i hüner-i nuṭḳ u zebāndur
Taḥrīri medār-ı şeref-i kilk ü raḳamdur

32. Ey mesned-i ehl-i dil ü erbāb-ı düvel kim
Ẕātuñ şeref-i memleket-i Rūm u ʿAcemdür

33. Maʿẕūr ola medḥüñde olan ʿacz ü ḳuṣūrum
Ṭabʿum nice demdür ki leked-ḫūrde-i ġamdur

34. Taʿbīr idemem çekdügüm ālāmı felekden
Zīrā ki anuñ ẕikri de bir gūne elemdür

35. Şükrüm bu ki şimdengirü endīşe-i medḥüñ
Cān u dile ṣad-sāle telāfī-i sitemdür

---

31 [İfadesi, sözünün ve dilinin sanatının olgunluğudur; yazısı rakam ve kalemin şeref vesilesidir.]

32 Rūm u ʿAcem: Rūm ʿAcem M [Ey devletin yücelerinin ve gönül ehlinin dayanağı! Şahsın, Rum ve Acem memleketlerinin şerefidir.]

33 ʿacz u ḳuṣūrum: ʿacz ḳusūrum M // leked-ḫūrde-i ġam: leked-ḫūrde vü ġam M [Övgünü söylerken yaptığım kusur ve beceriksizlik mazur görülsün zira tabiatım nice zamandır gamın tekmesini yemiştir.]

34 [Felekten çektiğim elemleri anlatamam çünkü onun anlatılması da bir çeşit derttir.]

35 [Buna şükrederim ki bundan sonra övgünün düşüncesi can ve gönle bin yıllık eziyetin telafisidir.]

36. Bir şevḳ-ile düşdüm reh-i vādī-i ṣenāña
Kim bu sözü lāf añlama vallāhi ḳasemdür

37. Oldum o ḳadar teşne o vādīde ki şimdi
Deryā-yı maʿānī baña bir ḳaṭre-i nemdür

38. Hep feyż-i İlāḥī meded eyler baña yoḫsa
Ol olmasa sermāye-i fikrüm ḳatı kemdür

39. **Nefʿī** ḳo bu taḥḳīḳi tamām oldı ḳaṣīde
Şimdengirü āġāz-ı duʿā itmek ehemdür

40. Tā gerdiş-i gerdūn ile aḥvāl-i zamāne
Geh muntaẓam u gāh perīşān u dijemdür

41. Ḥaḳ muntaẓamü'l-ḥāl ide devletle vücūdın
Ol pāyede kim merciʿ-i eşrāf-ı ümemdür

36 [Bir kuvvetli istek ile senin övgünün vadisinin yoluna düştüm ki bu sözü sıradan bir söz diye anlama vallahi yemindir.]
37 [Şimdi o vadide o kadar susuz kaldım ki manalar denizi, bana bir su damlası olmuştur.]
38 [Bana, her zaman ilahi ihsan yardım eder yoksa o olmasa fikrimin serveti çok azdır.]
39 [Nef'î! Bu iddiayı bir kenara bırak, kaside sona erdi; bundan sonra, duaya başlamak önemlidir.]
40 [Feleğin dönmesiyle zamanın halleri bazen muntazam bazen düzgün bazen perişan ve karışıktır.]
41 [Cenab-ı Allah, onun varlığını saadet içinde muntazam eylesin; çünkü o, ümmetlerin en şereflilerin sığındığı bir makamdadır.]

4•

DER MEDḤ-İ ŞEYḪÜᶜ L-İSLĀM ESᶜ AD EFENDİ

Feᶜilātün mefāᶜilün feᶜilün

Hafîf + + − − / + − + − / + + −

1. **Nefᶜī**-i sāḥirem ki üstādum
   Ṣunᶜ-ı endīşe-i ilāhīdür

2. Feyż-i ṭabᶜum cihān-ı maᶜnāya
   Tāb-ı ḫūrşīd-i ṣubḥ-gāhidür

3. Çeşm-i endīşem ol ḳadar rūşen
   Ṣanki ḫūrşīd anuñ siyāhıdur

4. Ḳalemüm ol ḳadar şināverdür
   Ṭut ki baḥr-ı suḫanda māhīdür

5. Noḳṭa-i kilk-i ᶜanber-efşānum
   ᶜĀlemüñ dāġ-ı mihr ü māhıdur

4• M 76ª, (ND, s. 431)
Dîvânda "Muḳattaᶜ Der-Taᶜrîf-i Şeyḫülislām Esᶜad Efendi" başlığıyla yer almaktadır.

1 [Büyü yapan Nef'î'yim ki benim üstadım İlahî fikrin sanatıdır.]

2 [Şairlik kudretimin bereketi mana dünyasına sabah güneşinin ışığıdır.]

3 [Düşüncemin gözleri o kadar aydınlık ki adeta güneş onun gözbebeğidir.]

4 [Kalemim o kadar iyi yüzücüdür sanki söz denizinde bir balıktır.]

5 [Amber saçan kalemimin noktası alemin güneş ve ayının (yanığıdır)]

6. Mülk-i maʿnā ḳalem-revümdür hep
Ṭabʿum endīşe pādişāhıdur

7. Gevher-i naẓm-ı ʿālem-efrūzum
Şehlerüñ zīver-i külāhıdur

8. Yūsuf-ı ṭabʿumuñ sipihr-i bülend
Ser-nigūn-teng ü tīre cāhıdur

9. Nāzenīn bikr-i fikrümüñ zühre
Şūḫ-ı gīsū-berīde dāhıdur

10. Zühd ü rindī yanumda yeksāndur
Bu ḫuṣūṣuñ Ḫudā güvāhıdur

6 [Mana diyarı baştan başa ülkemdir. Şairlik kudretim düşünce padişahıdır.]
7 [Alemi parlatan nazmımın cevheri şahların külahının süsüdür.]
8 cāh: çāh D [Şairlik ve tabiatımın güzelliği karşısında yüce gökyüzü başa aşağı inmiş dar ve karanlık bir yerdir.]
9 [Nazlı düşüncemin temizliği saçı kesik bir hizmetkardır.]
10 rindī: zindī M [Zahitlik ve rintlik benim yanımda aynıdır. Bu hususun Allah şahididir.]

11. Her hevādan ferāġat itdi göñül
Şevḳ-i maʿnā yine kemāhīdür

12. Ehl-i dildür hemīşe yārānum
Ne mevālī ne ḫod-sipāhīdür

13. Laʿnet ol ḫar-ẓarīf-i ḫod-re'ye
Ki şeref aña māl ü cāhıdur

14. Fikr-i maẓmūn-ı ḫāṣ içün ḥālā
Dil bu tedbīr ile mübāhīdür

15. Ki nedīmüm bu köhne meygedenüñ
Bir iki rind-i bāde-hˇārıdur

11 [Gönül, her hevesten feragat etti; mana havuzu, yine olduğu gibi kaldı.]
12 [Dostlarım daima gönül ehlidir ne kölelerdir ne de başına buyruklardır.]
13 [O başına buyruk zarif eşeğe lanet olsun ki mal ve makam ona şeref olur.]
14 [Hususi mazmun fikri için gönül, hala bu tedbir ile övünmektedir.]
15 [Nedimim, yaranım bu köhne meyhanenin şarap içen bir iki rindidir.]

16. Bā-ḫuṣūṣ ol güzīde ṭā'ifenüñ
Hem ışıḳ-beri hem sipāhīdür

17. Dili ṣāfī egerçi terkībi
ʿĀlemüñ nusḫa-i günāhıdur

18. Hem-dem ister göñül ne çare dilüñ
Kimse ne ḥākimi ne şāhididür

19. Bu ṣafāya velī olan münkir
Bir iki mülḥid ü tebāhīdür

20. Bir iki ṣūret uġrusı ḫar kim
Ne ḳalender ne ḫānḳāhīdür

16 ışık-beri: ışıḳ biri D [Özellikle, o güzide topluluğun hem ışık getireni hem de askeridir.]
17 [Gönül, temiz olsa da bütünü alemin günah nüshalarıdır.]
18 şāhididür: şāhıdur D [Dost ister buna şüphe yok; kimse gönlün hâkim ve şahidi değildir.]
19 mülḥid ü tebāhi: mülḥid-i tebāhi D [Ancak huzuru inkâr eden, bir iki tanrı tanımaz ve kibirlenmiş kişidir.]
20 [Bir iki yol hırsızı eşek ki ne kalender ne de mevlevidir.]

21. Kiminüñ başı penbe dükkānı
Dili iblīs tekye-gāhıdur

22. Kiminüñ ṣūreti veliyy-i Ḫudā
Maʿnīde düşmen-i ilāhīdür

23. Kimi herẕe nifāḳ u hercāyī
Ṣanʿatı ġıybet ü melāhīdür

24. Kim çeker ṣıḳletin bu eşḫāṣıñ
Bilürin bu kimüñ günāhıdur

25. Nāmın ifşāya çāre yok ammā
Her dem endīşe öẕr-ḫᵛāhıdur

21 [Kiminin başı pamuk dükkanı (gibi beyaz), gönlü iblisin tekkesidir.]
22 [Kiminin görünüşü Allah'ın dostudur, aslında (iç yüzü) Allah'a düşmandır.]
23 [Kimi iki yüzlü ve dönektir hüneri ise gıybet ve oyundur.]
24 ṣıḳlet: ṣıklet M [Bu kişilerin yükünü kim çeker ben bunun kimin günahı olduğunu bilirim.]
25 [İsmini açıklamaya çare yoktur ama her an özür dileme düşüncesindedir.]

26. Gerçi erbāb-ı ṭabʿa böyle sitem
Felegüñ köhne resm ü rāhıdur

27. Hele şükrüm budur kim memdūḥum
ʿĀlemüñ ṣadr-ı dīn-penāhıdur

28. Müftī-i kāmrān ki dergāhı
Felegüñ ṣadr-ı bār-gāhıdur

29. Ol ki endīşe-senc-i ʿilm-i yaḳīn
Ḫıred-i ṣāḥib-intibāhıdur

30. Ol ki imżā-nüvīs-i hüccet-i dīn
Ḫāme-i muʿciz-iştibāhıdur

---

26 [Gerçi şiir ehline böyle sitem feleğin eskiden beri adetidir.]
27 [Şükrüm bunadır ki övdüğüm kişi dini koruyanların başıdır.]
28 [(O) bahtiyar bir müftüdür ki dergahı feleğin sarayının yücesidir.]
29 ḫıred: ḫırev M [O ilm-i yakini anlayan fikrin sahibi uyanık bir akıllıdır.]
30 [O ki din senedini imzalayandır, şüpheyi aciz bırakan kalemdir.]

31. Ol ki endīşe-i şenāsı-ile
Ehl-i dil dā'imā mübāhīdür

32. Feylesof-ı daḳīḳa-peymā kim
ʿAḳlı pür-ḥikmet-i ilāhīdür

33. Āsmān-ı cihān-ı şevket ü şān
Dāmen-i sāyebān-ı cāhıdur

34. Rūzgār iḥtisāb-ı ʿadli ile
Ol ḳadar dāfiʿ-i menāhīdür

35. Ki meyüñ sürḫ u āl iken rengi
Bīm-i ḳahrıyla zerd ü kāhīdür

31 [(Onun) övgü düşüncesi ile gönül ehli her zaman övünmüştür.]

32 [O güç şeyleri anlayan filozoftur ki onun aklı ilahî bilgilerle doludur.]

33 āsmān-ı: āsmanı D [Kudret ve nam dünyasının gökyüzü, makam çadırının eteğidir.]

34 [Felek adaletinin hesabıyla o denli kötü şeyleri yok edendir.]

35 [Şarabın rengi kızıl ve kırmızı iken gazabının korkusuyla sapsarı olur.]

36. Tā ki rūşen-çerāġ-ı bezm-i cihān
Felegüñ şemʿ-i mihr ü māhıdur

37. Pāydār ola devleti zīrā
Dili endīşe ḳıble-gāhıdur

36 [Öyle ki dünya meclisinin parlak kandili feleğin güneş ve ayının ışığıdır.]
37 [Gönlü düşüncenin kıblesi olan (o paşanın) devleti ebedi olsun.]

5•

Mefʿūlü mefāʿilün feʿūlün

Hezec – – + / + – + – / + – –

1. Ey pādişeh-i serīr-i dāniş
   V′ey ḫusrev-i bār-gāh-ı maʿnā

2. Cem-rütbe şeh-i suḫan ḳalem-rev
   Meh-kevkebe pādişāh-ı maʿna

3. Der-yūze ger cenāb-ı ṭabʿuñ
   Şāhān-ı cihān-penāh-ı maʿnā

4. Taʿbīr-i bülend-i şāh-beytüñ
   ʿUnvān-ı berāt-ı cāh-ı maʿnā

5. Ṣaf çekse ne dem süṭūr-ı ḫaṭṭuñ
   Ey ṣafder-i rezm-gāh-ı maʿnā

5• M 77[a], (ND, s. 435)
Dîvânda "Muḳattaʿ Der-Taʿrīf-i Şeyḫülislâm Yahyâ Efendi" başlığıyla yer almaktadır.

1 [Ey ilim sarayının padişahı, ey mana sarayının hüsrevi!]
2 [Cem rütbeli, söz ülkesinin şahı; ay ihtişamlı mana padişahı.]
3 [Eğer senin yüce yaratılışında eksiklik varsa o da manaya cihandaki sığınak olan padişahlığındır.]
4 [Şah beytin yüce manası mana makamının rütbesinin unvanıdır.]
5 [Ey mananın savaş meydanının yiğidi yazının satırları ne zaman ordu gibi dizilse]

6. Gūyā ki olur devāt u ḫāmeñ
Ṭabl u ʿalem-i sipāh-ı maʿnā

7. Gülmīḫ-ı der-i ḥarīm-i faẓluñ
Ḫūrşīd-beyān u māh-ı maʿnā

8. Mużmir dem-i nuṭḳ-ı dil-keşüñde
Feyż-i dem-i ṣubhgāh-ı maʿnā

9. Ẓāhir ḫat-ı naẓm-ı rūşenüñde
Mehtāb-ı şeb-i siyāh-ı maʿna

10. Perverde-i feyż-i ebr-i fikrüñ
Bostān-ı suḫan giyāh-ı maʿnā

6 [Sanki divit ve kalemin mana askerlerinin davulu ve sancağı olur.]
7 [Beyan güneşi ve mana ayı (senin) faziletli dairenin kapısının çivisidir.]
8 [Mana sabahının bereketi, gönlü çeken nutkunun nefesinde gizlidir.]
9 rūşenüñde: revīşüñde D [Mananın siyah gecesinin ay ışığı, parlak şiirinin hattında görünür.]
10 [Mana bitkisi, söz bostanında senin düşünce bulutunun bereketiyle beslenmiştir.]

11. Vādī-i ḫayāl-i dil-firībüñ
Neẓẓāre-geh-i nigāh-ı maʿnā

12. Her dürr-i sitāre tāb-ı naẓmuñ
Pīrāye-i şeb-gāh-ı maʿna

13. Her şāhid-i nāzenīn-lafẓuñ
Revnaḳ-dih-i ʿıyd-gāh-ı maʿna

14. İdrāk-ı taḫayyül-i daḳīḳüñ
Fehm-i ḫıred-i intibāh-ı maʿnā

15. Endīşe-i intihā-yı medḥüñ
Vehm-i ġalaṭ iştibāh-ı maʿnā

11 [Mana bakışının gezindiği yüz, gönül aldatan hayal vadindir.]
12 [Her şiirinin ışıklı yıldızının incisi mana gecesinin süsüdür.]
13 [Her latif sözünün şahidi mananın bayram yerinin güzellik verir.]
14 [İnce hayalinin idraki mananın uyanık aklının anlayışıdır.]
15 [Övgünü sona erdirme fikri, manayı yanlış söyleme ve büyük bir hata yapma korkusuyladır.]

16. Tā kim ola kişver-i suḫanda
Āmed-şud-ı şāh-rāh-ı maʿnā

17. Ol mesned-i mekrümetde dā'im
Memdūḥ-ı suḫan penāh-ı maʿnā

16 [Ta ki söz ülkesinde mananın büyük yolunda seyyah olmuştur.]
17 [(Sen) daima cömertlik makamında mananın söz sığınağının övüleni olasın.]

6•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Benem ol **Nefʿī**-i rūşen-dil ü ṣāfī gevher
   Feyż alur cām-ı ṣafā meşreb-i bī-bākümden

2. Āsmān himmet umar kevkebe-i ṭabʿumdan
   ʿAḳl-ı küll ders oḳur endīşe-i derrākümden

3. Himmetüm hīçe ṣayar genc-i temennāyı velī
   Ġamı dünyāya degüşmem yine imsākümden

4. Feyż-i Ḥaḳ berḳ urur āyīne-i endīşemden
   Çeşm-i cān rūşen olur maşrıḳ-ı idrākümden

5. Devr ider şeş-ciheti hem yine merkezde muḳīm
   Çoḳ degüldür bu tecessüs dil-i çālākümden

6• M 77^{b}, (ND, s.445)

Dîvânda "Ḳıtʿa Der Ḥasb-i Ḥāl-i Ḫod-Güyed" başlığıyla yer almaktadır.

1 [Ben o saf cevher ve kalbi nurlanmış Nef'î'yim, eğlence kadehi korkusuz yaratılışımdan feyz alır.]

2 [Felek, yaratılışımın ihtişamından yardım ister; cebrail, anlayışlı fikrimden ders alır.]

3 imsākümden: esākümdem M [Benim lütfum istek hazinesini hiçe sayar fakat yine de nefsime hakim olduğumdan derdi dünyaya değişmem.]

4 [Allah'ın feyziyle düşünce aynamda şimşekler çakar; güneş gibi idrakimin doğmasıyla can gözü parlar.]

5 [Akıl ve feraset sahibi gönlüm, altı ciheti dolaşsa da yine merkezde karar eder; bu tavır, onun için çok değildir.]

6. Kaʿbe-i maʿnāya bir yoldan iletdi beni kim
Ḳudsiyān sürme çeker gerd-i reh-i pākümden

7. ʿĀlem-i maʿnīyem āzāde ḳażā ḥükminden
Kimse rencīde degül gerdiş-i eflākümden

8. Ḳulzüm-i maʿrifetem ceyb ü kenārum pür-dürr
Sāḥilüm pākdür ālāyiş-i ḫāşākümden

9. Ben bu ḥāletle tenezzül mü iderdüm şiʿre
Nʼeyleyin ḳurtulamam ṭabʿ-ı heves-nākümden

10. Bu heves böyle ḳalursa dil-i ṭābʿumda eger
İşidülmezse sözüm sīne-i ṣad-çākümden

11. Ben ölürsem yine āşüfte olur ḫalḳ-ı cihān
Ḥüsn-i taʿbīr-i zebān-ı çemen-i ḫākümden

---

6 pākümden: ḫākümden D [(Gönlüm) beni mana hazinesine öyle bir yoldan götürdü ki o yolun tozundan melekler (gözlerine) sürme çekerler.]

7 [Kaza hükmünden kurtulmuş mana alemiyim, kimse feleklerimin dönmesinden incinmez.]

8 pür-dürr: perver M [Marifet deniziyim, cebim ve kuşağım inci doludur; sahilim çöplerin kirliliğinden temizdir.]

9 neyleyin: neyleyeyim D [Ben bu halimle şiire tenezzül eder miydim? Ama ne var ki (şiire olan) hevesli yaratılışımdan kurtulamam.]

10 [Eğer bu heves, şair yaratılışlı gönlümde kalırsa sözüm yüz parça olan sinemde işitilmezse]

11 [(Ve) ben bu halde ölürsem dünya halkı, mezar toprağımın otlarının dilindeki tabirin güzelliğinden birbirine karışır.]

7•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Şāh-ı ʿışḳam ʿālem-i maʿnā müsellemdür bana
   Ser-nigūn peymāne-i Cem tāc-ı Edhemdür bana

2. ʿIşḳ ile gāhī ḫarābāta düşürdüm gönlümi
   Bāz-güne tāc-ı Edhem sāġar-ı Cemdür bana

3. Her nefesde ḫançer-i bürrān gibi bir zaḫm açar
   Hem-zebān-ı dil-nevāz āh-ı dem-ā-demdür bana

4. On sekiz biñ ʿālemi seyreylemek lāzım degül
   Her nefesde feyż-i Ḥaḳ bir özge ʿālemdür bana

5. Ḫalḳ-ı ʿālem bir nefes şād olmaġa cānlar virür
   Cānumuñ canānı gūyā dildeki ġamdur bana

6. ʿĀşıḳam ammā yine dūşīzegān-ı fikrüme
   Cebraʿīlem Meryem-i endīşe maḥremdür bana

7. Baña şor **Nefʿī** hemān ḳadr-i dür-i güftāruñı
   Nükte-sencān-ı İlāhī cümle hem-demdür baña

7• 77[b], (ND, s. 448)

1 [Aşk padişahıyım, mana alemi bana teslim olmuştur; baş aşağı dönmüş Cem'in kadehi bana Edhem'in tacıdır.]

2 düşürdüm: düşürsem D [Gönlümü, aşk ile zaman zaman meyhanelere düşürdüm; ters çevrilmiş Edhem'in tacı bana Cem'in kadehidir.]

3 [Her nefeste, keskin hançer gibi bir yara açar; gönlü okşayanın aynı dili konuşması, bana bitmeyen ah gibidir.]

4 [On sekiz bin alemi seyretmeye lüzum yoktur; Allah'ın tecellisi, bana her nefeste başka bir alemdir.]

5 [Herkes, bir nefes mutlu olmak için canını verir; (benim ise) canıma can katan gönlümdeki kederdir.]

6 dūşīzegān: dūşīzgān M [Fikrimin el değmemiş güzelliklerine âşığım ama ben Cebrailim ve endişemin Meryem'i bana mahremdir.]

7 [Nef'î! sözlerinin incilerinin kıymetini hemen bana sor; ilahî sırları anlayan herkes, bana dosttur.]

8•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhī ʿıtāb
   Bir su'āle yer ḳomaz ol ġamze-i ḫāżır-cevāb

2. Çeşmi bezm-i fitne ḳurmış ʿişve cām almış ele
   Bāde-i nāz-ile itmiş ġamzesin mest-i ḫarāb

3. Lebleri üzre ġubār-ı ḫaṭṭ-ı nev-ḫīzi degül
   Nāfe-i āhū-yı çeşminden dökülmiş müşk-i nāb

4. Çeşm-i mesti tīġ çekmiş ġamzeden bir Ḳahramān
   Ebrū-yı müşgīni bir şemşīrden ḫālī ḳırāb

5. Nice ṭutsun tīr-i yāra sīnesin **Nefʿī** nişān
   Anı ḳor mı bir ḳarār üzre dil-i pür-ıżṭırāb

8• M 78[a], (ND, s. 452)

1 [(O) göz ucuyla âşığa bazen ihsanda bulunur bazen onu azarlar; hazır cevap sevgili, bir soruya bile cevap vermez.]

2 [Gözü fitne meclisi kurmuş, naz eline kadeh almış; gamzesini naz içkisiyle perişan bir sarhoş etmiş.]

3 [Dudaklarının üzerindekiler yeni çıkmış tüylerinin tozu değil, ahu gözlerinden dökülen hālis misktir.]

4 [Mest olan gözleri, gamzeden kılıç çeken bir kahramandır; misk kokulu ebrusu bir kılıçtan (ayrılmış) boş bir kına benzer.]

5 [Nef'î sinesini sevgilinin okuna nasıl nişan etsin, ıztırapla dolu gönlü onu sabit bir şekilde tutar mı?]

9•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿılātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Gönlümi her dem bir āteştir ḳılan pür-ıżṭırāb
   Kim ol āteşden bir āḫkerdür felekde āftāb

2. Nār-ı āhum ṭutdı dehri yine maḥv olmaz felek
   Ber-ḳarār olmaḳ ʿacebdür āteş üstünde ḥabāb

3. Gelse peykān-ı ḫadeng-i yār ḳalmaz sūz-ı dil
   Gör nice teskīn ider bir külḫeni bir ḳaṭre āb

4. Ābdur peykān-ı yār ammā gelünce sīneye
   Olur āteş-pāre ol daḫı virür bir gūne tāb

5. Āb u tāb eksük degül şiʿrüñde ey **Nefʿī** senüñ
   Yār gāhī luṭf ider gibi saña gāhī ʿıtāb

9• M 78ª, (ND, s. 452)

1 [Gönlümü her an ıztırapla dolduran bir ateştir ki felekteki güneş o ateşten (çıkan) bir küldür.]

2 üstinde: üstind M [Ah ateşim, dünyayı kapladı yine de felek yok olmaz; ateşin üstüne kabarcıkların yerleşmesi ne acaip bir haldir.]

3 külḫeni: külheni D [Bir damla su bir ocağı nasıl söndürürse sevgiliden gelen ok sayesinde gönül yangınımız kalmaz.]

4 [Sevgilinin okunun ucu sudur ama sineye gelince o da ateş parçası olur; üstelik bir çeşit hararet verir.]

5 [Ey Nefʿî! Senin şiirinde güzellik eksik değildir, sevgili bazen sana ihsanda bulunur bazen (seni) azarlar.]

10•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Öyle mi nāzük geçer ol ġamze-i cādū-şirīb
ʿĀşıḳa zaḫm urduġın idrāk ide anuñ raḳīb

2. Ol ʿilāc etmekde ʿāciz derdimüñ meftūnı ben
İkimüz de ḳurtulurduḳ geçse dermāndan ṭabīb

3. Yā bugün olmış ya erte çekmezüz vuṣlat ġamın
Yārdur çünkim bize dünyā vü ʿuḳbādan naṣīb

4. Ceẕbe-i ḥüsne nice ṭāḳat getürsün ehl-i ʿışḳ
Bir nigāh-ı germe döymez biñ cihān ṣabr u şekīb

5. Yār u bīgāne müsellem ṭutsa ey **Nefʿī** n′ola
Şiʿrimüñ hep āşnādur lafẓı maʿnāsı ġarīb

10• M 78ª, (ND, s.454)

1 [Sevgili âşığı yaraladığını rakib idrak etmesin diye sihirli gamzesiyle nazikçe bakıp geçer.]

2 [(Sevgili) Beni iyileştirmekten aciz ben de derdimin düşkünüyüm; tabip bize deva bulmaktan vazgeçse ikimiz de kurtuluruz.]

3 [Kavuşma ha bugün olmuş ha yarın biz bunun derdine düşmeyiz; çünkü bize dünya ve ahirette nasip olan, sevgilidir.]

4 [Aşk ehli, sevgilinin güzelliğinin câzibesine nasıl güç yetirsin; onun bir yakıcı bakışına bin cihan dolusu sabır ve tahammül yetmez.]

5 [Ey Nef'î! Dostlar ve yabancılar şiirimin sözlerinin tanıdık ama manasının yeni ve yabancı olduğunu kabul etseler ne olur.]

11•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Bildürürdüm dādumı bir āh-ile cānāna hep
   Ḳorḳarum sūz-ı derūnumdan felekler yana hep

2. Gün gibi bilmem kimin ġamḫānesin pür-şevḳ ider
   Ḫālḳ-ı ʿālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep

3. Dāne virmez ḫırmeninden merdüm-i dānāya çarḫ
   Beẕl ider varını ammā bulsa bir nādāna hep

4. Ceng iderler dīdede her şeb ḫayāl-i yār içün
   Girseler müjgānlarum n'ola boyunca ḳana hep

5. Olmaz ey Nefʿī bu vādīde benümle hem-ʿinān
   Gelsün esb-i ṭabʿına maʿzūr olan meydāna hep

11• M 78[b], (ND, s. 455)

1 dādumı: derdümi D [Ben, sevgiliye feryadımı bir ahla bildirirdim ama içimin ateşiyle feleklerin baştan başa yanmasından korkarım.]

2 [Sevgili güneş gibi kimin gam evini ışıkla doldurur bilmem; herkes bütün zamanların güzeline baştan sona müptela olmuştur.]

3 [Felek harmanından âlim kişiye (bir) tohum vermez ama cahil birini bulsa (ona) neyi varsa verir.]

4 [Her gece yârin hayali için birbirleriyle gözümde savaş eden kirpiklerim baştan sona kana bulandı.]

5 meydāna: menlāna M [Ey Nefʿî! (Şiir) vadisinde benimle yarışan çıkmaz, şiir atına güvenen herkes bu meydana gelsin.]

12•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ölmek āṣān ʿāşıḳa bir dem firāḳ-ı yār güc
   Böyle müşkil derd esīri ḫasteye tīmār güc

2. ʿIşḳ mühlik yār ġāfil mübtelālar n′eylesün
   Biribirine derdini inkār güc iḳrār güc

3. Gerçi ʿışḳ iẓhārı bī-tāb olmayunca cürm olur
   Dilber ammā müddeʿā-fehm olıcaḳ inkār güc

4. Yār eger ʿāşıḳ ne eylerse maḥabbet iḳtiżā
   İtmemek olur maḥallinde anı iẓhār güc

5. Olsa **Nefʿī** n′ola ger endīşesiyle hem-zebān
   N′eylesün yā ṣohbet-i yārān-ı nā-hemvār güc

12• M 78[b], (ND, s.464)

1 [Âşığa, ölmek kolay ama sevgiliden ayrı kalmak zordur; böyle çetin derdin esiri olan hastayı tedavi etmek güçtür.]

2 [Aşk öldürücü, sevgili düşüncesiz, âşıklar ne yapsın; derdini birbirine inkâr etmek de kabul etmek de zor.]

3 [Gerçi aşk güçsüzlüğü ortaya çıkarmayınca (göstermeyince) suç olur ama sevgili bunu anlayınca inkâr etmek de güç olur.]

4 [Eğer sevgili âşığın onun için yaptıklarına zamanında muhabbet göstermezse bu âşık için güç bir hâl olur.]

5 [Nef'î, kendi düşünceleriyle sohbet arkadaşı olsa ne olur; o, dengi olmayan dostlarla sohbeti ne yapsın? Bu daha da zor?]

13•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Yazanlar peykerüm destümde bir peymāne yazmışlar
   Görüp mest-i mey-i ʿışḳ olduġum mestāne yazmışlar

2. Baña teklīf-i zühd itmezdi idrāk olsa zāhidde
   Yazıḳlar kim ānı ʿāḳil beni dīvāne yazmışlar

3. Degüldür gözlerinde sāye-i müjgānı ʿuşşāḳuñ
   Ḫaṭuñ resmin beyāż-ı dīde-i giryāne yazmışlar

4. Benem ʿāşıḳ ki rüsvālıḳla ṭutdı şöhretüm şehri
   Yazanlar ḳıṣṣa-ı Mecnūnı hep yābāne yazmışlar

5. Nice ẓāhirdür ey **Nefʿī** sözüñden dildeki sūzuñ
   Yazunca nüsḫa-ı şiʿrüñ ḳalemler yāne yazmışlar

13• M 78[b] (ND, s. 466)

1 [Benim resmimi çizenler elime bir kadeh koymuşlar; aşk şarabının kendinden geçeni olduğumu görüp sarhoş (resmin altına) yazmışlar.]

2 [Zahitte anlayış olsaydı bana zahitlik teklifinde bulunmazdı; yazıklar olsun ki onu akıllı beni deli yazmışlar.]

3 Resmin: simīñ M [Âşıkların gözlerindeki, kirpiklerinin gölgesi değildir; sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinn resmini ağlayan gözlerinin beyazına çizmişler.]

4 [Âşık benim ki şöhretim rezillikte bütün şehri kapladı; Mecnun kıssasını yazanlar saçma sözler söylemişler.]

5 [a. Ey Nef'î! Sözlerinden gönlündeki ateş ne kadar da belli oluyor; senin şiir nüshalarını yazan kalemler az kalsın yanıyorlarmış. b. Ey Nef'î! Senin gönül defterindeki ateşinin ne kadar büyük olduğunu sözümden anlayan kalemler şiirinin nüshalarını o defterin kenarına yazmışlar.]

14•

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Müctes + – + – /+ + – – /+ – + – /+ + –

1. Ne tende cān-ile sensüz ümīd-i ṣıḥḥat olur
   Ne cān bedende ġam-ı firḳatüñle rāḥat olur

2. Ne çāre vār ki firāḳüñle eglenem bir dem
   Ne ṭāliʿ üm meded eyler viṣāle fırṣat olur

3. Ne şeb ki kūyuña yüz sürmesem o şeb ölürin
   Ne gün ki ḳāmetün görmesem ḳıyāmet olur

4. Dil ise gitdi kesilmez hevā-yı ʿışḳuñdan
   Naṣīḥat eyledügümce beter melāmet olur

5. Belā budur ki alışdı belālaruñla göñül
   Ġamuñ da gelse dile bāʿiṯ-i meserret olur

6. Nedür bu ṭāliʿ ile derdi **Nefʿī**-i zāruñ
   Ne şūḫı sevse mülāyim dedükce āfet olur

14• M 78[b], (ND, s.468)

1 firḳatüñle: firḳatle M [Ey sevgili! Tenimde can olsa da ne sıhhat ümidi olur ne de ayrılığın derdiyle canım bedenimde rahat bulur.]

2 [Ey sevgili! Ayrılığında ne bir an mutlu olmak mümkündür ne de talihim kavuşmama fırsat verip bana yardım eder.]

3 sürmesem: sürsem D // ḳāmetin: ḳāmeti M [Hangi gece ki kapına yüz sürmesem o gece ölürüm; hangi gün ki boyunu görmesem kıyametim olur.]

4 eyledügümce: eyledükce M [Aşk hevesinden vazgeçmeyen gönlümü kaybettim; ona nasihat ettikçe daha da kötü rezil olur.]

5 [Gönlümün senin belalarına alışması esas beladır ki gönlüme gamının da gelmesi sevinç sebebidir.]

6 [Bu talih ile zavallı Nef'î'nin derdi nedir? Hangi güzeli sevse ona " Mülayimdir." dedikçe o yakıcı bir güzele dönüşür.]

15•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Maḥşer olmış ṣaḫn-ı Kāġıdḫāne dünyā bundadur
   Cennete dönmiş güzellerle temāşā bundadur

2. Bu da bir gündür ḳıyāmetden nişānı āşkār
   İşte gör ol āftāb-ı ʿālem-ārā bundadur

3. Dilberüñ bālā bülendi ʿāşıḳuñ üftādesi
   Bir yere gelmiş bugün aʿlā vü ednā bundadur

4. Añmasun ṣūfī daḫı keşretde vaḥdet ʿālemin
   Yārı tenhā avlayan ʿuşşāḳ-ı şeydā bundadur

5. Cümleden ol güne ser-mestān-ı ṣāḥib-ḥālden
   Nefʿī-i şūrīde-i bī-bāk ü rüsvā bundadur

15• M 79[a], (ND, s.472)

1 [Kağıthane Meydanı mahşer yerine dönmüş, dünya buraya toplanmış; güzeller sayesinde cennete benzemiş ve burası temaşa yeri olmuştur.]

2 [Bu, kıyamet gününden apaçık izler taşıyan bir gündür; dünyayı süsleyen güneş (gibi sevgili) buradadır].

3 [Sevgilinin uzun boylusu, âşığın düşmüşü bugün bir yerde toplanmış; büyük küçük herkes buradadır.]

4 [Sûfi, bundan sonra çokluk âleminde vahdet alemini anmasın; sevgiliyi yalnız avlayan dîvâne âşıklar buradadır.]

5 şūrīde-i şūrīde vü M [Bütün herkesten sarhoş olanlardan daha korkusuz ve rezil olan çılgın Nef'î de buradadır.]

16•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Felekde miṣli yoḳ bir māh-ı mihr-efrūzumuz vardur
Güzel sevmekde elḥaḳ ṭāliʿ-i fīrūzumuz vardur

2. Ṭaḳınsun dil-rübālar ġamzelerden tīġ-i ʿāşıḳ-küş
Bizüm de āhımuzdan nāvek-i dil-dūzumuz vardur

3. N′ola seyl-i sirişk-i çeşm-i giryān ṭurmayup aḳsa
Söyünmez sīnede bir āteş-i cān-sūzumuz vardur

4. Günü günden yig olsun rūze-dārān-ı ġam-ı ʿışḳuñ
Dimezler kim bizüm de ʿıydımuz nevrūzumuz vardur

5. ʿAceb mi būriyā-bāfān-ı naẓma ḳılmasaḳ raġbet
Bizüm **Nefʿī** gibi bir şāʿir-i zer-dūzumuz vardur

16• M 79ª, (ND, s. 471)

1 [Felekte eşi benzeri olmayan ışıklı bir ayımız vardır ki doğrusu bu yüzden bahtı açıklardan olmuşuz.

2 ʿaşıḳ-küş āteş-küş: M [Güzeller, gamzelerine aşıkları öldüren kılıçları kuşansınlar; bizim de bizim de ahımızla gönlü delen bir okumuz vardır.

3 çeşm-i: çeşmüm M [Ağlayan gözlerimizin yaşları sel (gibi) aksa ne olur bizim göğsümüzde sönmeyen can yakan bir ateşimiz vardır.]

4 Aşkın kederiyle yemeden içmeden kesilenler günden güne artsa da "Bizim bayramımız, nevruzumuz vardır." demezler.

5 zer-dūzumuz: duruzumuz M [Şiirin hasır dokuyucularına rağbet etmesek bu garip mi; bizim de Nef'î gibi bir altın işleyen (şairimiz) vardır.

17•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Niçün şāḫ-ı nihāl-i gülde bülbül āşyān eyler
   Bu günler ḫod-maḥabbet ehli terk-i ḫānmān eyler

2. N′ola bu demde āşıḳ mest ü dilber mey-perest olsa
   Bu bir demdür ki bir şāh u gedāyı kāmrān eyler

3. Ḫoşā feyż-i feraḥ-baḫş-ı nesīm-i ṣubḥ-ı cān-perver
   Ki hem ġam mürdesin iḥyā ḳılur hem şād-mān eyler

4. Benefşe ḳāmet-i ḫam-geşte ʿarż itmek temāşādur
   Bu faṣluñ ḥükmi ḫod pīr-i dütāyı nev-cevān eyler

5. Ser-ā-pā nergis encüm gül meh-i tabāne dönmişdür
   Bahāruñ ṣunʿını gör kim zemīni āsmān eyler

6. Müzeyyen reng ü būy ile dil-i **Nefʿī** gibi gülşen
   Meger ol cān-ı ʿālem gāhī geşt-i gülsitān eyler

17• M 79[a], (ND, s. 469)

1 [Bülbül gül fidanının dalında neden yuva yapar gerçi bugünlerde muhabbet ehli evini barkını terk eder.]

2 mest ü dilber: mest dilber M // şāh u gedā: şāh gedā M [Bu zamanda âşık sarhoş dilber de içkiye düşkün olsa ne olur? Bu öyle bir zamandır padişahı da köleyi de muradına erdirir.]

3 ḳılur: ider M [Kalbi ferahlandıran sabah rüzgarının ferahlık veren bereketi ne hoş! (öyle) ki hem gam ölüsünü diriltir hem mutlu eder.]

4 pīr-i dütā: pīr ü dütā M [Menekşenin bükülmüş boyunu sunması temaşadır; bu mevsimin tesiri düşkün bir yaşlıyı delikanlıya çevirir.]

5 meh-i tābāne: mehtāba M [Baştan ayağa nergiz yıldızlara gül de paralayan aya dönmüştür; baharın sanatını bir gör ki yeryüzünü gökyüzüne çevirir.]

6 būy: bū: M // gāhī: gāh M [Meğer alemin ruhu (güzel) bazen gülbahçesinde gezindiği için Nef'i'nin gönlü gibi gülbahçesi de renk ve kokularla süslenmiştir.

18•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Söyleşülmez çarḫ-ile geh şöyle gāhī böyledür
   Münḳalibdür bu cihānuñ resm ü rāhı böyledür

2. Zāhid ol rind ol hemān ṣūretde ḳalma ʿārif ol
   ʿĀlem-i maʿnāda ḥükm-i pādişāhī böyledür

3. Ġarḳ ider bir noḳṭada nūr-ı siyāha ʿālemi
   ʿĀrifüñ sermāye-i kilk-i siyāhı böyledür

4. Ṣubḥ u şāmı farḳ olunmaz āsmān-ı ṭabʿumuñ
   Maşrıḳ-ı endīşemüñ ḫūrşīd ü māhı böyledür

5. Yalıñuz **Nefʿī** degül güstāh-ı bezm-i maʿrifet
   Yoḳlasañ cümle nedīmān-ı İlāhī böyledür

18• M 79[a], (ND, s.472)

1 resm ü rāhı: resm rāhı M [Felek ile bazen şöyledir bazen böyledir diye söyleşilmez; dönektir bu cihanın adeti böyledir.]

2 ḥükm-i: ḥükmi M [İster zahit ol ister rint ol aynı halde kalma arif ol; mana aleminde padişahın hükmü böyledir.]

3 [Alemi bir noktada siyah bir ışığa batırır, arifin siyah kaleminin sermayesi böyledir.]

4 şāmı: şāfi M // ḫūrşīd ü māh: ḫūrşīd māh M [Şairlik kudretimin gökyüzünün sabahı ve akşamı fark edilmez; fikrimin doğusunun güneş ve ayı böyledir.]

5 nedīmān-ı : nedīmānı M [Marifet meclisinin küstahı yalnız Nefʿî değil; şöyle bir yoklasan Allah dostlarının tamamı böyledir.]

19•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feūʿlün

Hezec − − +/ + − − + / + − − + / + − −

1. İḥyā iden endīşeyi feyż-i nefesümdür
   Endīşe benüm ṭıfl-ı dil-i nev-hevesümdür

2. Ben mest-i mey-i mey-gede-i ʿışḳ-ı Ḫudāyam
   Taḳdīr-i rikābumda sebū-keş ʿasesümdür

3. Oldum güher-i feyż ile deryā-yı maʿānī
   İʿrāb u ḥurūf-ı suḫanum ḫār ḫasumdur

4. Ol ḳāfile-sālār-ı reh-i Kaʿbe-i ʿışḳam
   Kim nāle-i ʿuşşāḳ-ı ṣadā-yı ceresümdür

5. Olsam n′ola **Nefʿī** gibi Ḫallāḳ-ı Maʿānī
   İḥyā iden endīşeyi feyż-i nefesümdür

19• M 79[b], (ND, s.473)

1 endīşeyi: endişe-i M [Feyzli fikirleri canlandıran benim nefesimdir; düşünce ise benim benim yeni yetişen çocuğumdur.]

2 meygede-i: meygeden M [Ben Allah'ın aşk meyhanesinin şarabının sarhoşuyum ki benim makamımı tadir etmekte bana memur olur.]

3 [Bereket cevheri ile mana denizi oldum, sözümün harfleri ve irabı o denizin çer çöpüdür.]

4 [Âşıklar kabesinin yolunun kafile reisiyim ve âşıkların inlemeleri o kafilenin çanının sesidir.]

5 endīşeyi: endīşe-i M [Nef'î gibi mana yaratıcısı olsam ne olur düşünceyi dirilten nefesimin bereketidir.]

20•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ol ebrūlar ki levḥ-i cebhe-i cānāne yazmışlar
   Cemālī maṭlaʿ ıdur kim ser-i dīvāne yazmışlar

2. Degül gird-i lebinde ḫaṭṭı ol ʿĪsā-demüñ gūyā
   Duʿā-yı Ḫızrı bir mercāndan fincāne yazmışlar

3. Muṣavvirler yazup Ferhādı kūh-ı Bīsütūn üzre
   Virüp destine tīşe ḫaylī üstād-āne yazmışlar

4. Ṣanurlar ḥalḳa ḥalḳa dūd-ı āhum evc-i aʿlāda
   Bir ejderdür ki saḳf-i künbed-i gerdāne yazmışlar

5. Bu ṭarz-ı ḫāṣa ey **Nefʿī** yine ṣūret viren sensün
   Naẓīre söyleyenler ekṣerī efsāne yazmışlar

20• M 79[b], (ND, s. 467)

1 yazmışlar: virmişler M // ser-i: bir M [Sevgilinin kaşlarını onun alnının levhasıdır diye yazmışlar, yüzü matladır diye dîvânın başına yazmışlar.]

2 [O, İsa nefesli sevgilinin dudağının etrafındaki ayva tüyleri değildir, adeta Hızır duasını mercandan bir fincana yazmışlardır.]

3 muṣavvirler: muṣavvirle M [Ressamlar, Ferhadı Bisütun dağının üstüne çizip elinde baltayla çok ustaca resmetmişler.]

4 aʿlāda: aʿlādur M [Dönen kubbenin tavanındaki resmi ejder sanırlar (halbuki) o benim halka halka olmuş göklere yükselen ahımın dumanıdır.]

5 naẓīre: naẓīr M [Ey Nefʿî! Bu özel tarza şekil veren yine sensin; sana nazire söyleyenlerin çoğu efsane uydurmuşlar.]

21•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Nāz iderse ġamzesi ʿuşşāḳ-ı zāra nāz ider
   Zülfi bir āşüftedür kim rūzgāra nāz ider

2. Böyle şūḫa mübtelā olmaḳ ne güc ʿāşıḳ degül
   Bulsa cümle dil-berān-ı şīve-kāra nāz ider

3. Çeşmi gāhī mest olur ruḫṣat virür neẓẓāreye
   Ṭurmaz ammā ġamze ol ʿahd ü ḳarāra nāz ider

4. Dehre maġrūr olma ey ġāfil ki bunda ādeme
   Ṭāliʿ i yüz döndürür gāhī sitāre nāz ider

5. Görmedüm **Nefʿī** gibi bir rind-i ʿālī-meşrebi
   Hem gedā hem pādişāh-ı kām-kāra nāz ider

21• M 79[b], (ND, s.473)

1 [Sevgilinin gamzesi naz ederse inleyen âşığa naz eder, saçı aşüfte bir kadındır ki rüzgara naz yapar.]

2 [Böyle nazlı güzele tutkun olmak zor değil, o bulsa işveli dilberlerin hepsine nazlanır.]

3 [Onun gözü bazen sarhoş olur ve (kendini) seyredenlere izin verir ama onun yan bakışları sözünde durmaz nazlanır.]

4 [Ey Gafil! Dünya (varlığıyla) gururlanma ki burada insana (bazen) talihi yüz çevirir bazen yıldızı nazlanır.]

5 [Ben Nef'î gibi yüce meşrepli bir rint görmedim o hem köleye hem muradına ermiş bir padişaha nazlanır.]

22•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Çekdügüm derdi ne hem-ḫāne ne hem-rāh bilür
   ʿĀşıḳam ḥāl-i dil-i zārumı Allāh bilür

2. Dād o ẓālimden eger böyle ḳalursa nāzı
   Ne figān-ı şeb ü ne āh-ı seḥer-gāh bilür

3. Söyleşülmez nigeh-i şūḫı ʿaceb müstaġnī
   Ne zebān-ı dil ü ne şīve-i dil-ḫᵛāh bilür

4. Ġamzesi āteş-i sūzāna girür bir cādū
   Ne dil-i şuʿle-feşān ne ʿalev-i āh bilür

5. Böyle dilber ne belādur başuña ey **Nefʿī**
   Her nigāhını ḳażā āfet-i cān-gāh bilür

22• M 79[b], (ND, s.474)

1 [(Benim) çektiğim derdi ne dost ne yoldaş bilir; âşığım, inleyen gönlümün halini (ancak) Allah bilir.]

2 [Eğer o zalimin nazı böyle devam ederse insaf ne gecenin feryadını ne sabahın ahını bilir.]

3 [O sevgilinin şuh bakışıyla söyleşilmez; o, o kadar ilgisizdir ki ne gönül dilini ne de gönlün arzuladığı tarzı bilir.]

4 [Gamzesi yakıcı ateşe giren bir cadıdır ki ne ateş saçan gönlü ne ah ateşini tanır.]

5 [Ey Nef'î! Böyle sevgili senin başına nasıl bir beladır ki kader onun her bakışını (âşığın) canını yok edici bilir.]

23•

Fāʿilātün fāʿilātün fāilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Baḫt uyansa ḫᵛāba varsa dīde-i bīdārımuz
   Düşde bārī ġayrıdan tenhā düşürsek yārimüz

2. Gökde her bir aḫtere yüz biñ şerār eyler ḳırān
   Kevkebe başdurdı çarḫı āh-ı āteş-bārımuz

3. Şāh-ı ʿışḳuz ne emr itsek musaḫḫardur felek
   Oldı māh-ı nevle ḫidmetkār-ı ḫançer-dārımuz

4. Biz ḫazān u ḫār ḳaydından beri bülbüllerüz
   Sīne-i pür-dāġımuzdur bāġımuz gülzārımuz

5. Biz reh-i ʿışḳ içre terk-i ser ḳılan ʿāşıḳlaruz
   Çıḳmasa Ferhād-veş başa ʿaceb mi kārımuz

6. Bezm-i ġamda cismümüz bir şemʿ-i şevḳ-engīz olur
   Āteş-i dilden ṭutuşsa gūşe-i destārımuz

7. Bāde-i ʿışḳa ḫum olmış bir ṭabīʿatden çıḳar
   ʿĀlemi mest itse ey **Nefʿī** n′ola eşʿārımuz

23• M 80ª, (ND, s.478)

1 [Talihimiz dönse ve bu uykusuz gözlerimiz rüya görse ve düşte herkesten uzak yârimizle yalnız kalsak.]

2 [Bizim ateş yağdıran ahımız gökyüzünde her bir yıldıza yüz bin kıvılcımla yaklaşır ve böylece (adeta) gökyüzünü yıldızlarla donatır.]

3 [Aşkın sultanıyız ki ne emretsek felek (ona) boyun eğer ve yeni ayı ile hançer tutan hizmetkarımız olur.]

4 [Biz sonbahar diken kaygısından uzak bülbülleriz, bizim bağımız ve bahçemiz yara ile dolu sinemizdir.]

5 Ferhād-veş başa: başa Ferhād-veş M [Biz, aşk yolunda başını terk eden âşıklarız; bizim aşkımız, Ferhat gibi görünmese garip mi?]

6 [Sarığımızın köşesi gönül ateşimizde tutuşsa cismimiz gam meclisinde şevk veren bir mum olur.]

7 [Ey Nefʿî! Şiirlerimiz alemi mest olsa ne olur, o aşk şarabına küp olmuş bir mizaçtan çıkar.]

24•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Rüstem-i ehl-i dilem ʿışḳ kemānum çekemez
   Pādişāh-ı suḫanam fitne nişānum çekemez

2. Āftāb olsa eger kevkeb-i cāh-ile ḥasūd
   Kīn-i şemşīr-i cihān-gīr zebānum çekemez

3. Mest-i meyḫāne-i feyżem yine rindān-ı cihān
   İttifāḳ itse biri rıṭl-ı girānum çekemez

4. Baña bir dil-ber-i şūḫ olsa hemān ḥażır-vaḳt
   İntiẓārı dil-i fettān-ı cihānum çekemez

5. Dili dil-berden anuñçün saḳınur endīşe
   Ġam-ı ʿışḳı bilür ol āfet-i cānum çekemez

6. Bileli kendümi ben gönlümi ʿāşıḳ buldum
   Bār-ı ġayrī ten-i bītāb ü tüvānum çekemez

7. Nefʿīyem kimse benüm gibi şeṭāret idemez
   Hīçbir kimse daḫı derd-i nihānum çekemez

24• M 80[a], (ND, s. 486)

1 [Ben gönül ehli olan Rüstem'im aşk, yayımı çekemez; sözün padişahıyım fitne beni hedef alamaz.]

2 [Çok haset eden kişi eğer makam yıldızlarına sahip bir güneş olsa cihanı tutan kılıcının kini benim dilimi susturamaz.]

3 [Bereket meyhanesinin sarhoşuyum, bütün dünyanın rintleri biraraya gelse de benim kıymetimi karşılayamaz.]

4 [Bana hemen şu anda işveli bir sevgili olsa alemde fitne koparan gönlüm bunu bekleyemez.]

5 dili dilberden: dilber dilden M [Düşünce gönlü sevgiliden o sebeple sakınır ki gönül aşk derdini bilir ama can belasını çekemez.]

6 bītāb: bentāb M [Ben, kendimi bildim bileli gönlümü âşık buldum; başkasının yükünü, bu güçsüz bedenim çekemez.]

7 [Ben Nefʿîyim, kimse benim gibi neşeli olamaz; hiç kimse de gizli derdimi bilemez.]

25•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Eşk-ile sīnedeki şerḥayı nem-nāk iderüz
   ʿĀşıḳuz mihr-i maḥabbet yolını pāk iderüz

2. Kendimüzden ne ḳadar bī-ḫaber itse bizi ʿışḳ
   Ol ḳadar ẕevḳ-i ġam-ı fırḳati idrāk iderüz

3. Çekmesün diyü taʿab girmede peykānı dile
   Tirüñe ḳarşu ṭurub sīnemüzi çāk iderüz

4. Yine sen istedigüñ yerde gezerken güzelüm
   Cismimüz yoḳ yire yoluñda hemān ḫāk iderüz

5. Naẓmımuzla n′ola ḳılsaḳ ġamı şevḳe tebdīl
   Zehri ey **Nefʿī** biz efsūn-ile tiryāk iderüz

25• M 80[a], (ND, s. 479)

1 şerḥayı: şerḥa-i M // mihr ü muḥabbet: mihr muḥabbet M [Biz gözyaşı ile sinedeki yarayı ıslatırız öyle âşıkız ki muhabbet güneşinin yolunu temizleriz.]

2 [Aşk bizi kendimizden ne kadar habersiz bıraksa biz o kadar ayrılık gamının zevkini alırız.]

3 [Gönlüme onun okunun ucu girerken sıkıntı çekmesin diye okuna karşı durup göğsümüzü parçalarız.]

4 gezerken: gezersin D [Güzelim sen yine istediğin gibi gezerken biz cismimizi yok yere senin yolunda toprak ederiz.]

5 [Şiirimizle kederi şevke dönüştürsek ne olur? Ey Nefʿî biz büyüyle zehiri, panzehire dönüştürürüz.]

26•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Esrār-ı lebüñ söylemezüz gerçi ḫamūşuz
   Ammā ki ḫum-ı mey gibi pür-cūş u ḫurūşuz

2. Cevrüñ çekerek ẕevḳ-i ġam idrāk olunurdı
   Müşkil bu ki biz ʿışḳ-ile bī-ṭāḳat u hūşuz

3. Nāgeh getürür diyü ṣabā müjde-i vaṣluñ
   Başdan ayaġa şāḫ-ı gül-i ter gibi gūşuz

4. Zāhid bizi ḳor ġayra ṣatar şimdi riyāyı
   Duymış bizi kim muʿ teḳid-i bāde-fürūşuz

5. Nefʿī gibi ṭā'ib degülüz dilber ü meyden
   Biz añlar ile leb-be-leb ü dūş-be-dūşuz

26• M 80[b], (ND, s. 480)

1 [Öyle susmuşuz ki içki küpü gibi coşup taşsak da dudağının sırlarını söylemeyiz.]

2 [Gam zevki senin sıkıntını çekerek anlaşılırdı ama bizim müşkülümüz odur ki biz bu aşk yüzünden perişan ve güçsüz kalmışız.]

3 müjde-i vaṣluñ: müjde vaṣluñ M [Rüzgar senin vuslatının müjdesini ansızın getirir diye baştan ayağa kadar taze gül yaprağı gibi kulak kesildik.]

4 ġayra: ġayr M [Zahit, bizim şarap satıcılarına bağlandığımızı duymuş ki bizi şimdi rakipler gibi riyakarların yerine koyar.]

5 dilber ü meyden: dilber meyden M // leb-be-leb ü dūş-be-dūşuz: leb-be-leb dūş-be-dūşuz M [Sevgili ve içkiden Nefʿî gibi tövbe etmiş değiliz, biz onlar ile dudak dudağa ve omuz omuzayız.]

27•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Gözi meyḫāne-i nāz u ḳaşı miḥrāb-ı niyāz
   Yaraşur her ne ḳadar itse niyāz ehline nāz

2. Ṣabra ṭāḳat mı ḳor āh etmemege dillerde
   O girişme o ḫırām ol nigeh-i ṣabr-güzār

3. Görmedüm ġamze-i fettānı gibi şūḫ-ı cihān
   Ṣūret-i fitnede bir dilber-i ʿuşşāḳ-nevāz

4. Böyle pīrāste vü būḳalemūn-ḥüsn olmaz
   Kendü gūyā ki melek ġamzeleri şuʿbede-bāz

5. Güft ü gūy-ı dili bilmez görinür ġamzeleri
   Şīvede her nigehi sāḥir-i maʿnā-perdāz

6. Dil-i Cibrīli şikār eylemek ister zülfi
   N′ola eylerse Hümā gibi yuḳardan pervāz

7. Sen de **Nefʿī** dilüñi ḳurtar eger ḳādir iseñ
   Sözi yā silsile-i zülfi gibi etme dırāz

27• M 80[b], (ND, s. 485)

1 [Sevgilinin gözü naz meyhanesi, kaşı dua mihrabıdır; (o) her ne kadar dua edenlere naz etse de ona (bu) yakışır.]

2 nigeh-i: reviş-i D // ṣabr-güzār: ṣabr-güdāz D [O nazlı, o salınarak yürüyen o sabrı bitiren bakışıyla (bu güzel) (âşıkların) gönüllerinde ah etmemek için sabretmeye güç mü bırakır?]

3 [O fitne yolunda âşıkları okşayan (öyle) bir dilberdir ki onun fitne çıkaran gamzesi gibi cihan işvelisi görmedim.]

4 [Böyle süslü ve rengarenk güzellik olmaz sanki kendi melek gamzeleri de hokkabazdır.]

5 nigehi: nigeri M [Gamzeleri, gönül dedikodusunu bilmez görünür; ama işvede her bakışı mana tertip eden bir büyücüdür.]

6 [Hüma gibi yukarıdan uçsa ne olur, zülfü cebrailin gönlünü avlamak ister.]

7 [Ey Nefʿî! Eğer yapabilirsen sen de gönlünü kurtar; sözünü (sevgilinin) saç örgüsü gibi uzatma.]

28•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ṣūfī bu ṣūreti gel maʿnī-i taḳvāya degüş
   Ḳalbi pāk it nemedi aṭlas u dībāya degüş

2. Dem bu demdür be-hey idrāksüz endīşeyi ḳo
   Kevşeri ḥavżı ile sāġar-ı ṣahbāya degüş

3. Feyż bir demde irür ādeme zinhār o demi
   Bul ne bu ʿāleme ne ʿālem-i ferdāya degüş

4. Yoḳlasañ noḳṭada mevcūddur esrār-ı ḥurūf
   Rind iseñ ġafleti ḳo keşreti tenhāya degüş

5. Olsa pür-gevher-i esrār-ı maʿānī ʿālem
   Sen yine anı dil-i **Nefʿī**-i şeydāya degüş

28• M 80[b], (ND, s. 487)

1 [Sufi, gel bu yolu takva manasıyla değiş; kalbini temizle, keçeyi atlas ve zibaya değiş.]

2 endīşeyi: endīşe-i M [Zaman bu zamandır be hey idraksiz, düşünmeyi bırak kevseri havuzuyla birlikte şarap kadehiyle değiş.]

3 [İnsana feyz bir anda ulaşır ama o anı bulduğunda sakın bu aleme de yarının dünyasına da değişme.]

4 [Şöyle bir yoklasan noktada harflerin sırları vardır; eğer sen rint isen gafleti bırak kesreti birliğe değiş.]

5 Nefʿī-i: Nefʿī M [Alem, manaların sırlarının incileriyle dolsa sen yine de onu dîvâne Nefʿînin gönlüne değiş.]

29•

Fe ʿilātün fe ʿilātün fe ʿilātün fe ʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ḥazẓ ider dil ġam-ı cānān ile bī-tāb olıcaḳ
   Ol ṣafāyı bulamam mest-i mey-i nāb olıcaḳ

2. Ġam-ı ʿışḳuñ dile geldükce ḳomaz cānda elem
   Yer ḳalur mu kedere ḫānede aḫbāb olıcaḳ

3. Dil degül kevn mekān olsa yerinden ḳoparır
   Ḫalḳa-ı ṭurra zülfüñ gibi ḳullāb olıcaḳ

4. Götürür tenden oḳuñ pārelerin eşk-i revān
   Ḫas u ḫāşāḳı ḳomaz ḫākde seyl-āb olıcaḳ

5. N′ola ġarḳ olsa felek āb-ı ḥayāt suḫana
   Lūle-i ḫāme-i **Nefʿī** gibi seyl-āb olıcāḳ

29• M 80^{b}, (NDA, s. 311)

1 [Gönül sevgilin derdiyle güçsüz düştüğünde duyduğu hazzı halis içkinin sarhoşuyken duyamaz.]

2 [Aşkın kederi gönle geldikçe canda dert bırakmaz; gönül evinde dost olunca kedere yer olur mu?]

3 [Saçının halkaları zülfün gibi çengel haline gelince sadece âşığın gönlünü değil kainatı dahi yerinden kopartır.]

4 [Ey sevgili! Gözyaşları aynı bir selin toprakta bütün çerçöpü önüne katıp götürmesi gibi âşığın teninden okun parçalarını alır götürür.]

5 [Nefi'nin kaleminin çeşmesinden sel aktığında bütün felek sözün hayat suyuna gark olsa ne olur?]

30•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Yāre derdüm diyemem bezm-i şarāb olmayıcaḳ
   Cürmüm iḳrār idemem mest-i ḫarāb olmayıcaḳ

2. Āftāb ol ruḫ-ı pür-tāba naẓīr olsun mı
   Bu yaḳar ʿālemi bir laḥẓa niḳāb olmayıcaḳ

3. Ceẕbe-i ḥüsnü göñül ḫaṭṭuña taʿlīḳ eyler
   Nice ḥall itmek olur anı kitāb olmayıcaḳ

4. Ṭutalum rūz-ı şimār olsa kim eyler daʿvā
   İtdügüñ ẓulme senüñ ḥadd ü ḥisāb olmayıcaḳ

5. Sen bu rüsvālıġı ey **Nefʿī** ḳomazsun elden
   Yārdan yine saña ḫışm u ʿıtāb olmayıcaḳ

30• M 81[a], (ND, s. 489)

1 derdüm: virdüm M [Şarap meclisi olmayınca yâre derdimi söyleyemem sarhoş olmayınca da suçumu kabullenemem.]

2 [Güneş o çok parıltılı yanağına benzesin mi? (Ey sevgili yüzünde) bir an örtü olmayınca bütün alem yanar.]

3 ḫaṭṭuna: ḫaṭṭa M [Sevgili; güzelliğinin cazibesini gönül fermanına asar, iliştirir; elde kitap olmayınca onu anlamak nasıl mümkün olur.]

4 [Ey sevgili! Ettiğin zulmün haddi hesabı olmayınca hesap günü senden kim şikayetçi olabilir?]

5 [Ey Nefʿî! Sana yine sevgiliden öfke ve tersleme gelmeyince sen bu rezilliği elden bırakmazsın.]

31•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Sīnemi deldi müjeñ oḳları tā cānuma dek
Şöyle ebrū-yı kemān-dāruña ṭutsun çekerek

2. Tīr-i āhum yine bir demde irişdi felege
Şeh-per-i bāl-i melekdendür aña ṣañki yelek

3. ʿĀşıḳ oldur ki raḳībi ola aʿlā ednā
Sevdügin yaʿnī seve yirde beşer gökde melek

4. Biricik ehl-i dil ü ṭabʿa da gün göstere
Bu ḳadar ʿaksine devr eylemese çarḫ-ı felek

5. Ḳadrüm añlar ḳatı az olsa n′ola ey **Nefʿī**
Çoḳ hünerdür ġazeli böylece pākīze dimek

31• M 81[a], (ND, s. 490)

1 cānuma: cāna M [Kirpiğinin okları ta canıma kadar sinemi deldi yay tutan ebruna söyle de yayını çekerek tutsun.]

2 [Ah okum yine bir anda feleğe erişti; sanki onun yeleği meleklerin en uzun kanatlarından yapılmıştır.]

3 [Âşığın rakibinin yükseklerde veya alçaklarda olması fark etmez yerde insanlar gökte melekler onun sevdiğini severler.]

4 göstere: güserreşe M [Feleğin çarkı bu kadar tersine dönmese biricik şiir ve gönül ehline de gün yüzü gösterse (keşke).]

5 [Ey Nefi! Şiirim çok az olsa ne olur? Söz bilenler benim kıymetimi anlarlar zira böyle temiz bir gazel söylemek büyük ustalıktır.]

32•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. O şeh cān u dile raḥm eyleyüp dād itdüginñ görsek
   Bir iki zār u nāşādı felek şād itdügin görsek

2. Göñül maʿmūresin cevriyle vīrān itdi ol ẓālim
   Gelüp inṣāfa bir gün yine ābād itdügin görsek

3. Ḳul itdi ʿālemi reftārına ol serv-i āzādum
   Ne var bir bendesin luṭfından āzād etdügin görsek

4. Nice biñ ḫānmānı bāda vermiş bir felekdür bu
   Anı āhıyla bir ʿāşıḳ da berbād itdügin görsek

5. Ne mażmūnlar ne vādīler bulur seyreylesen **Nefʿī**
   Yine bir ṭarz-ı ḫāṣ u tāze īcād etdügin görsek

32• M 81[a], (ND, s. 490)

1 zār u nāşād: zār nāşād M [O sultanın can ve gönüle acıyıp insaf ettiğini görsek, bu feleğin ağlayan ve mutsuz bir iki âşığı sevindirdiğini görsek.]

2 [O zalim, gönül binasını zulmüyle viran etti bir gün insafa gelip de yine onu yeniden yaptığını görsek.]

3 [O başına buyruk sevgili alemi (salınarak) yürüyüşüyle kendine kul etti bir kölesini lutfedip serbest bıraktığını görsek ne olur?]

4 [Bu nice bin haneyi perişan etmiş bir felektir; biz de bir âşığın ahıyla onu perişan ettiğini görsek.]

5 [Eğer seyredersen Nef'î nice mazmunlar ve nice şiir vadileri bulur; onun yine kendine has ve taze bir üslup icat ettiğini görsek.]

33•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Düşer gāhī ʿaraḳnāk olsa zülf-i ḫam-be-ḫam nāzük
   Ruḫ-ı rengīni ammā gül gibi hem tāze hem nāzük

2. Ḥarīr-i zülfi pāy-endāz olur anuñçün ol şūḫa
   Ayaḳ başmaz yire ger olmasa ferş-i ḳadem nāzük

3. Nezāketle ṭoḳun zülfine ey bād-ı ṣabā yāruñ
   Ṣaḳın dilden olur zīrā dil-i erbāb-ı ġam nāzük

4. Ḥabābın sāġar eylerdük mey-i nāb olsa ey sāḳī
   Şarābı cām ile çekmezdi olsa ṭabʿ-ı Cem nāzük

5. Ne feyż alur dil ü destüñden ey **Nefʿī** kʼolur dāʾim
   Ḳalem cādū-yı ʿĪsā-dem suḫan hem şūḫ u hem nāzük

6. Cenāb-ı Āṣaf-ı ẕīşān bilürse nʼola ger ḳadrüñ
   Olur lā-büdd dil-i maḫdūm-ı pākīze-şiyem nāzük

7. Vezīr-i Murtaża-sīret ʿAlī Pāşā ki pāyına
   İderdi secde ger olaydı elçī-i ʿAcem nāzük

33• M 81[a], (ND, s. 490)

1 ʿaraḳnāk: ʻörfnāk M [Sevgili, terlese bazen kıvrım kıvrım zülfü nazikçe (aşağı) düşer; renkli yanağı da gül gibi hem taze hem nazik görünür.]

2 [O sevgilinin ayağının altındaki halı eğer nazik, yumuşak değilse yere ayak basmayacağı için zülfünün ipeği onun ayağına halı olur.]

3 [Ey seher yeli! Sevgilinin saçına nazikçe dokun; gönlünü incitmekten sakın zira dert ehlinin gönlü nazik olur.]

4 [Ey sâki! Eğer halis bir içki olsaydı onun kabarcıklarını kadeh yapardık; Cem'in huyu da eğer nazik olsaydı şarabı kadeh ile içmezdi.]

5 [Ey Nefʿî! Kalem ve söz senin gönlünden ve elinden nasıl bir feyz alırlar ki biri İsa nefesli sihirbaz işveli ve nazik olur.]

6 ḳadrüñ: ḳadrüm M [(Ey sevgili) Eğer senin kıymetini şanlı vezir hazretleri bilse yeridir; o temiz huylu efendinin gönlü muhakkak naziktir.]

7 [Ey Hazreti Ali yaratılışlı sadrazam Ali Paşa ki eğer Acem elçisi nazik olsaydı senin ayağına secde ederdi.]

34•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ṭūṭī-i muʿcize-gūyem ne disem lāf degül
   Çarḫ ile söyleşemem āyīnesi ṣāf degül

2. Ehl-i dildür diyemem sīnesi ṣāf olmayana
   Ehl-i dil birbirini bilmemek inṣāf degül

3. Yine endīşe bilür ḳadr-ı dür-i güftārum
   Rūzgār ise denī dehr ise ṣarrāf degül

4. Girdi miftāḫ-ı der-i genc-i maʿānī elüme
   ʿĀleme beẕl-i güher eylesem itlāf degül

5. Levḥ-i maḥfūẓ-ı suḫandur dil-i pāk-i **Nefʿī**
   Ṭabʿı yārān gibi dükkānce-i ṣaḥḥāf degül

34• M 81[b], (ND, s. 493)

1 [Ben mucizeler söyleyen bir papağanım ne söylesem boş söz değildir; felekle de dertleşemem çünkü onun gönül aynası saf değildir.]

2 [Ben gönlü temiz olmayana gönül ehlidir diyemem; gönül ehlinin de birbirini bilmemesi insafa sığmaz.]

3 [Felek alçak dünya ise kıymet bilmez; inci kıymetindeki sözlerimin değerini yine düşünce sahipleri bilir.]

4 [Mana hazinesinin kapısının anahtarı elime geçti aleme cevherler dağıtsam bunların ziyan olduğu söylenemez.]

5 [Nefʿî'nin temiz gönlü sözün levh-i mahfuzudur dostların tabiatı gibi sahhaf dükkânı değildir.]

35•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Bezm-i bāġ içre dönüp bir şemʿ-i cemʿ-efrūza gül
   Virdi revnaḳ meclis-i şāhenşeh-i nevrūza gül

2. Bülbüli nālān idüp urmazdı āteş cānına
   Olmasa mā'il eger ʿālemde sāz u söze gül

3. Ġonce midür sebz-gūn berk içre yā almış ele
   Bāde-i sürḫ ile pür bir sāġar-ı pīrūze gül

4. Dehre maġrūr olma kim tācın düşürmezdi yere
   Olmasa mest-i ġurūr-ı devlet-i deh-rūze gül

5. Ṭabʿ-ı **Nefʿī**den ki bāġ-ı nevbahār-ı feyżdür
   Reng ü bū isterse gelsün eylesün deryūze gül

35• M 81[b], (ND, s. 494)

1 [Gül bağ meclisinde Cem'in aydınlık mumuna benzeyip bahar şahının meclisine parlaklık verdi.]

2 [Gül eğer alemde eğlenceye meyletmiş olmasaydı bülbülü inletip canını ateşte yakmazdı.]

3 [Yeşil renkli yapraklar içindeki gonca mıdır yoksa gül (şahı) kırmızı şarapla dolu bir firuze renkli kadeh mi elinde tutmaktadır.]

4 [Ey sevgili dünyada kibirlenme; zira gül on günlük saadetinin gururuyla kendinden geçmeseydi tacını yere düşürmezdi.]

5 [Gül eğer renk ve koku isterse gelsin Nef'î'nin bereketli ilkbahar bahçesi gibi olan şairliğinden dilensin.]

36•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Hem ḳadeḥ hem bāde hem bir şūḫ sāḳīdür göñül
   Ehl-i ʿışḳuñ ḥāṣılı ṣāḥib-meẕāḳıdur göñül

2. Bir nefes dīdār içün biñ cān fedā itsem n′ola
   Nice demlerdür esīr-i iştiyāḳıdur göñül

3. Dildedür mihrüñ ḳo ḫāk olsun yoluñda cān u ten
   Ben ölürsem ʿālem-i maʿnāda bāḳīdür göñül

4. Ẕerredür ammā ki tāb-ı āftāb-ı ʿışḳ ile
   Rūzgāruñ şemse-i tāḳ u revāḳıdur göñül

5. İtse **Nefʿī** n′ola ger göñliyle dā'im bezm-i ḫāṣ
   Hem ḳadeḥ hem bāde hem bir şūḫ sāḳīdür göñül

36• M 81[b], (ND, s. 495)

1 [Gönül, hem kadeh hem içki hem de işveli bir sâkidir; sözün özü aşk ehli içinde zevk sahibidir.]

2 esīr-i: esīri M [Bir anlık yüzünü görmek için bin can feda etsem ne olur, gönül ne zamandır bu arzusunun esiridir.]

3 ʿālem-i: ʿālemi M [Sevgin, gönüldedir bırak can ve tenim yolunda toprak olsun; ben ölürsem gönül, mana aleminde sonsuza dek kalır.]

4 [Gönül hem aşk güneşinin hararetiyle bir zerre aynı zamanda felek binasının hem sütun ve kemerlerinin güneşidir.]

5 [Gönül hem kadeh hem içki hem de işveli bir sâki olduğundan Nef'î kendi gönlüyle kurduğu has meclisini devam ettirse ne olur?]

37•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Bahār olsa yine seyr-i gülistān olduġın görsem
   Güzel seyr eylemek ʿuşşāḳa āsān olduġın görsem

2. Leṭāfetden görinse āsmānuñ ʿaksi her yerde
   Çemende başḳa bir ʿālem nümāyān olduġın görsem

3. Yine rez-duḫterin peydā idüp ʿazm-i kenār itsem
   Ġamuñ ḫāṭırda nā-peydā vü pinhān olduġın görsem

4. Ḳızarsa gül gül olsa tāb-ı meyden rūyı ḫūbānuñ
   Ruḫ-ı cānānı hem gül hem gülistān olduġın görsem

5. Ṣafādan birbirinüñ sīnesin çāk itse dil-berler
   Güzeller mest olup dest ü girībān olduġın görsem

6. Baḳup geh sīne-i cānāne geh cām-ı mey-i nābe
   Dil-i dīvāne berr ü baḥre sulṭān olduġın görsem

7. Muḥaṣṣal böyle bir gün görmedin ölürsem ey **Nefʿī**
   Felek ben ölmedin ḫāk ile yeksān olduġın görsem

37• M 81[b], (ND, s. 500)

1 olsa: irse D [Bahar gelse ben yine gül bahçesine gezintiye çıkıldığını görsem, âşıklara güzelleri seyretmenin kolay olduğunu görsem.]

2 [Gökyüzünün aksi her yerde güzel bir şekilde görünse yeşillikte başka bir alemin belirdiğini görsem.]

3 rez-duḫter: zer-duḫter M [Yine bir içki bulup nehir kenarına gitsem ve kederin gönlümden kaybolduğunu ve saklandığı görsem.]

4 [Güzellerin yüzü içkiden kızarsa ve al al olsa sevgilinin yanağının da hem gül hem de gül bahçesi olduğunu görsem.]

5 [Dilberler, mutluluktan birbirlerinin sinelerini parça parça etseler; güzellerin kendinden geçip birbirlerinin yakasına yapıştığını görsem.]

6 [Bazen sevgilinin sinesine bazen saf içki kadehine bakıp deli gönlün karada ve denizde sultan olduğun görsem.]

7 [Ey Nef'î! Kısacası böyle bir gün görmeden ölürsem ben ölmeden feleğin toprak olduğunu görsem.]

38•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Gül gibi cām-ı mey-i encümen-efrūz idelüm
   İttifāḳ ile gelüñ bir yere nevrūz idelüm

2. Muṭrıb alsun eline ʿūdı yanınca biz de
   Yanalum yaḳılalum bir dem-i dil-sūz idelüm

3. Giceyi gündüze ḳatmaḳ degül a himmet idüñ
   Bir ṣafā eyleyelüm kim şebimüz rūz idelüm

4. Ḳalbimüz bāde ile Maṭlaʿ-ı envār olsun
   Nice bir maḫzen-i esrār-ı ġam-endūz idelüm

5. Bülbül olsun oḳusın tāze ġazeller **Nefʿī**
   Gül gibi cām-ı meyi encümen-efrūz idelüm

38• M 82[a], (ND, s. 500)

1 [Ey dostlar! Gelin birlikte toplanalım gül gibi meclisi aydınlatan (kırmızı) şarap kadehlerini içip bayram edelim.]

2 [Çalgıcı udu eline alsın onunla birlikte biz de yanalım yakılalım gönül yakıcı bir zaman geçirelim.]

3 [Söylemek istediğim geceyi gündüze katıp (yorgunluktan) kendini kaybetmek değil bir eğlence yapalım ve gecemizi gündüze çevirelim.]

4 [(Gelin) kalbimizi şarap ile nurların doğduğu yerler haline getirelim ve gam biriktiren sırları mahzene atalım.]

5 [Nefʿî bülbül olsun yeni gazeller okusun, biz de gül gibi meclisi aydınlatan (kırmızı) şarap kadehlerini içelim.]

39•

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʾ – – + / – + – +/ + – – + / – + –

1. Biñ var ola hicrānuñ ile sīnede dāġum
   Çoḳdur güzelüm devlet-i ʿışḳuñda çerāġum

2. Şevḳ-i mey-i laʿlüñle ḳadeḥ düşmez elümden
   Meyḫāneye varınca yere degmez ayaġum

3. Pāy-ı seg-i kūyuñ yeridür ṣanma yer üzre
   Ḳaldı ḫaber-i vaṣluñ içün yolda ḳulaġum

4. Vāʿiẓ ne ḳadar Kevṯer ü ḥūr añsa uzatsa
   Olmaz mey ü maḥbūbdan el-ḳıṣṣa ferāġum

5. **Nefʿī** gibi ben yara çeküp yāre görinmem
   Biñ var ola hicrānuñ ile sīnede dāġum

39• M 82[a], (ND, s. 501)

1 [Güzelim! Senin özleminle sinemde binlerce yaram olsun; aşkının saadetinde benim aydınlığım çoktur.]

2 [Dudağının şarabının arzusuyla elimden kadeh düşmez meyhaneye gidince de (sevinçten ve sarhoşluktan) ayağım yere basmaz.]

3 yer: - M [Ey sevgili toprağın üstündeki izleri senin mahallenin köpeğinin ayak izi sanma onlar kavuşma haberini almak için yolda kalan kulağımın izleridir.]

4 [Vaiz, kevser ve hurilerden bahsedip lafı ne kadar uzatsa da ben kısacası içki ve sevgiliden vazgeçmem.]

5 [Ben Nef'î gibi dertlenip sevgiliye görünmem senin hicranın ile göğsümde binlerce yaram çıksın.]

40•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Derd-vār dilde ġamum ʿāleme taʿbīr idemem
   Feyż-i maʿnā o ḳadar kim yine taḥrīr idemem

2. Verziş-i āh iderek āh-ı mücessem oldum
   Çarḫa te'sīr iderin gönlüme te'sīr idemem

3. Muntaẓır ṭabʿuma ebkār-ı maʿānī o ḳadar
   Keṯretinden birinüñ şeklüni taṣvīr idemem

4. Bā-ḫuṣūṣ istedügüm şekle ḳorın mażmūnı
   Gerçi māhiyyet-i endīşeyi taʿbīr idemem

5. Sāḥir-i muʿcize-perdāz-ı ḫayālem ammā
   Gördügüm büʿl-ʿaceb-i maʿnāyı taḳrīr idemem

6. Ḥālden ḳāle getürmek eger olsa mümkin
   ʿArż-ı ḥāl itmede ehl-i dile te'hīr idemem

7. Mest-i cām-ı mey-i ʿışḳam dil-i **Nefʿī** gibi ben
   ʿAḳla miḳdārını bildürmede taḳṣīr idemem

40• M 82[a], (ND, s. 502)

1 ġamum: ġamı M [Gönlümdeki derdi, tasayı aleme anlatamam (şairlik gücümdeki) mananın bereketini layıkıyla yazamam.]

2 [Ah etmeyi alışkanlık edinerek ah heykeline döndüm, ahımın tesiri feleğe geçer ama gönlüme geçmez.]

3 [O kadar çok el değmemiş mana, şiirime girmek için beklemektedir ki onların çokluğundan bir tanesinin şeklini bile anlatamam.]

4 endīşeyi: endīşe-i [Mazmunu istediğim şekle getirsem de yine de düşüncenin mahiyetini anlatamam.]

5 muʿcize-perdāz: muʿcize-pervāz M [Hayalin mucizeler söyleyen büyücüsüyüm ama mananın çok şaşırtıcı hallerini ifade edemem.]

6 ḫālden: ḫālden M / ḳāle: ḫāle M [Düşüncelerimi halden söze getirmek eğer mümkün olsa bu halimi arz etmede gönül ehlini bekletemem.]

7 [Ben, Nefʿî'nin gönlü gibi aşk içkisinin kadehinin sarhoşuyum; (sarhoşluğumun) miktarını aşkla bildirmekte kusur işleyemem.]

41•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Leẕẕet-i vuṣlat içün firḳat-i yāri çekemem
   Ṣoḥbet-i bāde içün renc-i ḫumārı çekemem

2. Āşnā çıḳdum ise çeşmüñe kāfir degülüm
   Sitem-i ġamze-i neẕẕāre-şümārı çekemem

3. Minnet iderse felek bir iki günlük ʿömre
   Olurın derd-i maḥabbetle o bārı çekemem

4. ʿĀşıḳam ʿāşıḳa şūrīdelik aʿlā yaraşur
   Pek denā'et görinür ṣıḳlet-i ʿārı çekemem

5. Naḳd-ı vaḳt olsa baña ẕevḳ u ṣafā-yı vuṣlat
   Bir nefes ārzū-yı būs u kenārı çekemem

6. Sīnemi dāġ-ile dil tāze gülistān ister
   Bülbülem līk ġam-ı köhne bahārı çekemem

7. Cāne minnet ne çekersen çekeyin ey **Nefʿī**
   Leẕẕet-i vuṣlat içün firḳat-i yāri çekemem

41• M 82[b], (ND, s. 502)

1 [Kavuşmanın lezzeti için sevgilinin ayrılığını çekemem içki sohbeti için sarhoşluğun eziyetini çekemem.]

2 çeşmüñe: çeşmüne M [Senin gözüne tanıdık geldimse de tanıdık değilim; (bize) sevgiyle bakanların yan bakışının cefasını çekemem.]

3 [Felek, bana bir iki günlük ömür verirse muhabbet derdiyle ölürüm o zahmeti çekemem.]

4 denāʿet: denāret M [Ben âşığım âşığa perişanlık çok yakışır; çok alçak görünen ayıbın ağırlığını çekemem.]

5 vaḳt: vaṣl M [Kavuşmanın zevki ve eğlencesiyle geçireceğim bir anlık vaktim olsa ben (sevgiliyi) öpme ve kucaklama arzusu olmadan bir nefes bile alamam.]

6 bahārı: bārı M [Gönül, sinemi yaralarla taze gül bahçesine çevirmek ister bülbülüm ama (o kadar da) baharın eski kederini çekemem.]

7 çekersen: çekersem D [Ey Nefʿî! ne çekersem çekeyim canıma minnet lakin kavuşmanın lezzeti için sevgilinin ayrılığına katlanamam.]

42•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ġam-ı ʿışḳuñ ki hep şekvā ider ʿuşşāḳ-ı zār andan
   O dilden ḥaẓẓ ider hem dil daḫı bī-iḫtiyār andan

2. Ten-i zārum ḳo ḫāk olsun yoluñda cāna minnetdür
   Hemān tek ḳonmasun ol dāmen-i pāke ġubār andan

3. Gelünce fikr-i laʿlüñ ʿārifāne ṣoḥbet eyler dil
   Kebāb-ı pür-nemek bundan şarāb-ı bī-ḫumār andan

4. Ölürsem işigüñden ḫāk-ı ten dūr olmasun dirsüñ
   Buña olsun mı hīç ey dil müsāʿid rūzgār andān

5. Niçün evvel görüşde yārına cān virmemiş **Nefʿī**
   Bugünden böyle hīç maḳbūl olur mı iʿtiẕār andan

42• M 82[b], (ND, s. 502)

1 [Aşkın gamından ağlayan âşıklar hep şikayet ederler; (aşkın gamı) gönülden memnundur gönül de ondan memnundur.]

2 [Dermansız bedenimi bırak senin yolunda toprak olsun bu canıma minnettir; yeter ki o temiz eteğe benim toprak olmuş bedenimden toz bulaşmasın.]

3 [Gönül (senin) dudağının düşüncesi akla geline arif bir şekilde sohbet eder; (bu sohbetin) tuzlu kebabı gönülden baş ağrıtmayan içkisi dudağındandır.]

4 [(Ey gönül)ben ölürsem (senin) eşiğinden bedenimin toprağı uzak olmasın dersin; acaba (ona yakın olmak için) bundan daha uygun bir vakit olur mu?]

5 [Nefʿî neden ilk görüşte sevdiğine canını vermemiş; bugünden itibaren ondan özür dilese bu hiç kabul olur mu?]

43•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Gösterürken lebleri luṭf-ı tebessüm neʼydügin
   Çeşmi ḳaṣd-ı cān ider bilmez teraḥḥum nʼeydügin

2. Hem ʿıtāb-ı zehr-nak eyler cihāna ġamzesi
   Gösterür hem laʿline ẕevḳ-i tekellüm nʼeydügin

3. Çeşmi merdümlük ederken öldürür ʿāşıḳların
   Ġamzesi bilmez günāh-ı ḳatl-ı merdüm nʼeydügin

4. ʿĀşıḳ-ı giryān u ser-gerdāne ṣor bilmez ḥakīm
   Ḥikmet-i devrān-ı çarḫ u seyr-i encüm nʼeydügin

5. Diñlesün gelsün ṣarīr-i ḫāmemi **Nefʿī** benüm
   Añlayun neyde mezāyā-yı terennüm nʼeydügin

43• M 82[b], (ND, s. 506)

1 luṭf: laʿl M [Dudakları tebessüm bahşederken gözü, canımıza kasteder acımanın ne olduğunu bilmez.]

2 [Sevgilinin gamzesi cihana zehrini dağıtırken diğer yandan konuşma zevkinin ne olduğunu dudağıyla gösterir.]

3 āşıḳlaruñ: ʿāşıḳları M (Sevgilinin gözü) insanlık ederken âşıklarını öldürür; gamzesi insanı katletmenin günahının ne olduğunu bilmez.]

4 ḫakīm: ḫakīm M [Feleğin devrinin hikmetini ve yıldızların seyrinin ne olduğunu bilginler bilmez; sen onların mahiyetini ağlayan ve perişan âşığa sor.]

5 ṣarīr-i: ḫarīr-i M [Nefʿî benim kalemimin gıcırtısını gelsin dinlesin; (o zaman siz de) neydeki terennümün meziyetlerinin nereden geldiğini anlarsınız.]

44•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ʿĀşıḳa taʿn etmek olmaz mübtelādur n′eylesün
Ādeme mihr ü maḥabbet bir belādur n′eylesün

2. Gönli dilberden kesilmezse ʿāceb mi ʿāşıḳuñ
Ġāmzesiyle tā ezelden āşnādur n′eylesün

3. N′ola taʿyīn itse ẓabṭ-ı mülk-i ḥüsni ġamzeye
Zülfi bir āşüfte-i ser-der-hevādur n′eylesün

4. Zülfine ḳalsa perīşān eylemezdi dilleri
Anı da taḥrīk iden bād-ı ṣabādur n′eylesün

5. N′ola olsa mużṭarib ḥāl-i dil-i ʿuşşāḳdan
Ṣīnesi āyīne-i ʿālem-nümādur n′eylesün

6. Olmasa **Nefʿi** n′ola dil-beste zülf-i dil-bere
Ṭabʿ-ı şūḫı dāme düşmez bir Hümādur n′eylesün

44• M 82[b], (ND, s. 506)

1 [Âşığı ayıplamak olmaz çünkü o aşk düşkünüdür ne yapsın; insana sevgi ve muhabbet beslemek bir beladır ne yapsın.]

2 [Âşığın gönlü sevdiğinden vazgeçmezse bunda şaşılacak bir şey yok; çünkü o sevdiğinin gamzesine ta en başından aşinadır.]

3 āşüfte-i:āşüfte M [Sevgili güzellik ülkesini ele geçirme görevini gamzeye verse ne olur; zira onun saçı aklı havada bir çılgındır ne yapsın?]

4 iden: - M [Eğer kendi saçlarına kalsaydı gönülleri perişan etmezdi; zülüflerini de buna zorlayan sabah rüzgarıdır ne yapsın?]

5 -M [Âşıkların gönül hallerinden sevgili muzdarip olsa ne olur; zira âşığın göğsü alemi gösteren bir aynadır ne yapsın?]

6 [Nef'î güzelin saçına gönül bağlamasa ne olur o şuh yaratılışlı (sevgili) tuzağa düşmeyen bir hüma kuşudur ne yapsın?]

45•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Fikr-i zülfüñ dilde tāb-ı sūz-ı ʿışḳuñ sīnede
Nārdur külḫānda gūyā mārdur gencīnede

2. ʿĀşıḳuñ gönlüne baḳ mir'āta baḳmaḳsa ġaraż
Yoḳdur ey meh ol ṣafā maʿẕūr ṭut āyīnede

3. Aṭlas-ı çarḫa degüşmezdük ey ḫᵛāce sen[104]
Ger bulayduñ bulduġum ben ḫırḳa-i peşmīnede

4. Ġam feraḥ gibi degül her dem yoḳlar beni
Olur elbette ḥaḳīḳat hem-dem-i dīrīnede

5. Ḳorḳum oldur bir gün ey **Nefʿī** yaḳar dünyāyı hep
Böyle ḳalursa eger sūz-ı maḥabbet sīnede

45• M 83[a], (ND, s. 514)

1 [Senin saçının düşüncesi sanki gönül hazinesinde bir yılan ve aşkının yakıcı ateşi (de) ocakta bir ateştir.]

2 [Ey ay (yüzlü sevgili)! Niyetin aynaya bakmaksa âşığın gönlüne bak; orada bulduğun neşe aynada yoktur mazur gör.]

3 ḫırḳa-i peşmīnede: ḫırḳa vü peşmīnede D [Ey efendi! Eğer sen benim yün hırkada bulduğumu bulsaydın onu feleğin atlasına değişmezdin.]

4 gelür: - M [Keder ferahlık gibi değildir beni her an yoklar; elbette vefa eski dostta olur.]

5 [Ey Nef'î! Muhabbet ateşi eğer sinede böylece kalırsa bir gün dünyayı tamamen yakacak diye korkarım.]

46•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Derdümüz çoḳ ʿāşıḳuz saña giriftāruz hele
   N′ola tīmār itmeseñ derdüñle bīmāruz hele

2. Şevḳümüz yok dilde gerçi mübtelā-yı firḳatiz
   Zevḳümüz var lez̲z̲et-i ġamdan ḫaberdāruz hele

3. N′ola gitdüyse ḳarār u ṣabr u ʿakl u fikrümüz
   Ġam degül nāçār isek ʿışḳuñla nāçāruz hele

4. Ḳıysa başdan serber olmış rāh-ı ġamda āşyān
   Terk-i ser ḳılduḳ o yolda biz sebük-bāruz hele

5. Biz de ey **Nefʿī** n′ola tertīb-i dīvān eylesek
   Az ise eşʿārımuz pākīze-güftāruz hele

46• M 83[a], (ND s. 515)

1 [Âşığız, derdimiz çoktur özellikle de sana tutulmuşuz bizi iyileştirmesen ne olur yeter ki senin derdinle hasta olalım.]

2 [Gönülde şevkimiz yoktur gerçi biz ayrılığın tutkunuyuz; kederin lezzetinden haberdarız, ondan zevk alırız.]

3 ṣabr u ʿaḳl: ʿāḳl u ṣabr D [Eğer karar, sabır, akıl ve fikrimiz elden gittiyse ne olmuş; zira senin aşkından dolayı çaresiz olduğumuz için çaresizlik de bize dert değil.]

4 serber: serbeser M [Gam yolunda bize yuva gibi yük olan başımızı terk ettik (şimdi) bu yola yükümüz hafif (yürümekteyiz.)]

5 [Ey Nef'î! Biz de dîvân tertip etsek ne olur, şiirlerimizin sayısı az da olsa onlar halis sözlerdir.]

47•

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

1. Bezm-i bahāruñ virdi gül āyīn ü erkānın yine
   Nergis alup cāmuñ ile sürmekde devrānın yine

2. Ṭurmaz döner cām-ı ṭarab dönmez mi ʿahdinden aceb
   Zāhid ṭutar mı elde hep tesbīḥ-i mercānın yine

3. Ne cāme var ne pīrehen serve ṣarılmış yāsemen
   Gül ṭaşra düşmiş perdeden açmış girībānın yine

4. Ḥüsni kemālinde gülüñ derdi ziyāde bülbülüñ
   Añmazsın ammā sünbülüñ ḥāl-i perīşānın yine

5. Her şiʿri gerçi tā ezel düşdükce söyler bī-bedel
   Nefʿīnüñ ammā bu ġazel zeyn itdi dīvānın yine

47• M 83[a], (ND, s. 515)

1 virdi: dizdi D / erkānın: erkān M [Gül yine bahar meclisinin adetini sürdürdü; nergiz de kadehi eline alıp hükmünü devam ettirdi.]

2 : -M [Sevinç kadehi daima döner hiç durmaz acaba bu zahit elinde mercan tespihini tutup sözünden hiç dönmez mi?]

3 [Yasemin çiçeği gömleksiz ve üstsüz başsız bir şekilde serviye sarılmış gül de perdesini yırtmış yine yakasını açmış.]

4 [Sen sümbülün perişan halini yine anmazsın ama bülbülün derdinin çok olması gülün artan güzelliğindendir.]

5 [Nef'î'nin her şiiri ezelden beri emsalsiz güzelliktedir ama bu gazeli dîvânını yine ayrı bir güzellikle süslemiştir.]

48•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Nigeh maḫmūr u ġamze mest ü nāz u nāz mest-āne
   N′ola itse dil-i şūrīde keşf-i rāz mestāne

2. Degül pervāne bir ser-mest-i bülbüldür ki meclisde
   İder gül ẓannedüp şemʿ üstine pervāz mest-āne

3. Benem ol ʿāşıḳ-ı şūrīde kim Cibrīl raḳṣ eyler
   Nevā-yı nāleme ney olsa ger dem-sāz mest-āne

4. Mü'essirdür maḥabbet ol ḳadar kim reşk ider bāde
   Lebin öpdürse ger bir dil-ber-i mümtāz mest-āne

5. Meded tīġ-i zebānından ṣaḳınsun ġamze-i sāḳī
   Söze geldükce **Nefʿī**-i suḫan-perdāz mest-āne

48• M 83[a], (ND, s. 523)

1 maḫmūr: maḫmūz M [(Sevgilinin) bakışı süzgün, gamzesi sarhoş ve nazlı, işvesi kendinden geçmiş bir haldedir; çılgın gönül bu sarhoş haliyle sırlarını söylese ne olur?]

2 pervāz: pervāne M [Pervane değil başı dönmüş bir bülbüldür ki mecliste mumu gül zannedip mest olmuş bir pervane gibi mumun üzerinde dönmektedir.]

3 nāleme: nāle-yi M [O perişan âşık benim ki eğer ney benim iniltimin sesine sarhoş bir halde ahengiyle ses verse Cebrail raksa başlar.]

4 [Muhabbet o kadar tesirlidir ki eğer seçkin bir dilber mest olmuş bir şekilde dudağını öptürse kadeh onu kıskanır.]

5 [Söz ustası Nef'î mest olmuş bir şekilde söz söylemeye başlayınca onun dilinin kılıcından sâkinin gamzesi "Meded!" deyip sakınsın.]

49•

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

Mużāri' – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Cānān odur ki ser-keş ola mübtelāsına
   ʿĀşıḳ odur ki nāzı giçe dil-rübāsına

2. Bir güft ü gūda yüz nigeh-i çeşm-i yār ile
   ʿIşḳ olsun o muʿāmelenüñ āşnāsına

3. Ne tercümān-ı ġamze gerek ʿāşıḳa ne nāz
   Dilber muḳayyed olmayıcaḳ müddeʿāsına

4. Ne eşk-i dīde lāzım olur dil-bere ne āh
   ʿĀşıḳ taḥammül eylemeyünce cefāsına

5. **Nef'ī** bize ne ġamze gerek ne nigāh-ı dost
   Biz mā'iliz güzellerüñ eñ bī-vefāsına

49• M 83[b], (ND, s. 523)

1 [Sevgili odur ki âşığına karşı asidir, âşık odur ki gönül çalan sevgilisine nazı geçer.]

2 nigeh: geh M / yār: çār D [Bir sohbette sevgilinin yüz bakışıyla aşina olanlara aşk olsun.]

3 [Dilber sözüne sadık olmayınca âşığa ne gamze tercümanı ne de naz gerekir.]

4 [Âşık cefasına dayanamayınca dilbere onun ne ahı ne de gözyaşı lazım olur.]

5 [Nef'î! Bize ne dost bakışı ne gamze gerektir; biz, güzellerin vefasızına meylederiz.]

50•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Şūḫ olsa güzel ġāyet-ile pür-nemek olsa
   Sevmem nemegīn olmayanı ger melek olsa

2. Ḫūbāne ʿaceb lāzımedür cāẕibe-i dil
   Ansuz baḳamam ḥüsn-ile mihr-i felek olsa

3. ʿUşşāḳı ḳosa her nigehi ḫavf ü recāda
   Her ġamzede luṭf u ġażabı müşterek olsa

4. ʿĀşıḳlarınuñ bilse ʿayār-ı zer-i rūyın
   Ḫārā-yı dil-i saḫt-ı nihādı mihekk olsa

5. Dil-ber ḳatı mümtāz u müsellem gerek ammā
   Nefʿī hele şūḫ olsa güzel pür-nemek olsa

50• M 83[b], (ND, s. 516)

1 [Güzel işveli olsa çok da tatlı olsa eğer onun tadı yoksa melek de olsa sevmem.]

2 [Güzellerin kesinlikle gönlü cezbetmesi gerekir; eğer o güzelliğiyle feleğin güneşi de olsa cazibesi olmazsa ona bakamam.]

3 luṭf u ġażabı: luṭf ġażab [Onun her bakışı âşıkları korku ve ümide sevk etse her gamzede iyilik ve hiddeti ortak olsa.]

4 zer-i rūyın: zev-i dūyın M [Âşıklarının yüz altınının ayarını bilse sert tabiatlı gönül mermeri mihenk taşı olsa.]

5 mümtāz u müsellem: mümtāz müsellem M [Ey Nefʿî! Güzelin seçkin ve güvenilir olması gerektir ama onun işveli ve çok sevimli olmasını da arzularsın.]

51•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ṭolsa destümde n′ola eşküm ile peymāne
   Girse gülgūn-ı sirişküm yeridür meydāne

2. Nāvek-i ġamzelerüñ şöyle giçer cāne kim
   Nevk-i peykān-ı ciğer-dūzı bulaşmaz ḳāne

3. Eglenür fikr-i miyanuñla dil-i āşüfte
   Bend olur bir ḳıl ile bunculayın dīvāne

4. Ẓāhir olmazsa n′ola āhum ucından şuʿle
   Ġam ḫadengidür o muḥtāc degül peykāne

5. Böyle rind-āne ġazel az denilür ey **Nefʿī**
   Ḳā'ilüz şīve-i rindānı bilen yārāne

51• M 83[b], (ND, s. 517)

1 [Elimde kadeh gözyaşımla dolsa ne olur; kanlı göz yaşımın kırmızısı meydana gelse yeridir.]

2 cāne: tenden D [Gamze okların cana öyle geçer ki okların ciğere saplanan okların temrenleri kana bulaşmaz.]

3 [Perişan gönül senin belinin fikriyle oyalanır, bu kadar dîvânen bir tek kılına bağlanır, köle olur.]

4 [Benim ahımın ucundan alev görünmese ne olur o gam okudur, onun temrene ihtiyacı yoktur.]

5 ḳā'ilüz: ḳāiliz D [Ey Nef'î! Rindane bir gazel az söylenir; biz dostların, rintlerin üsluplarını bildiklerine inanırız.]

52•

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

Mużāri' – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Germ olmasun iñende felek āftāb-ile
   Ġālibdür aña mihr-i ruḫuñ āb u tāb-ile

2. Ṣal mihr ü māha ḥüsn ü leṭāfet kemendini
   Göster yüzüñde kākülüñi pīç ü tāb-ile

3. Reftār-ı germi ḫānde-i nerm-ile ḳıl ki tā
   ʿÖmrüm giçer feraḥla giçer çün şitāb-ile

4. Rūz-ı şumār u defter-i aʿmāle ḳāʿilüz
   Ger derdümüz bilünse ḥisāb u kitāb-ile

5. **Nefʿī** çekerdi bār-ı belāñı ne ḥāl ise
   Öldürdüñ ol faḳīri de nāz u ʿitāb-ile

52• M 83[b], (ND, s. 517)

1 [Felek güneşe sahip olduğu için çok da neşelenmesin ey sevgili senin yanağının güneşi bu renk ve güzellikle ondan üstündür.]

2 [Ey sevgili! Sen güneş ve ayı güzellik ve zariflik ipiyle bağla ve kakülünü kıvrım kıvrım yüzünde göster.]

3 germi: germ M // giçer: giçe M [Ey sevgili! Bu hararetli ömür yürüyüşünü yumuşak tebessümlerle doldur ki aceleyle geçen bu ömrüm ferahlıkla geçsin.]

4 ḳā'ilüz: ḳā'iliz [Eğer derdimiz hesap ve kitapla ölçülse biz hesap gününe ve amel defterine boyun eğeriz.]

5 [Ey sevgili! Nef'î başına ne hal gelirse gelsin senin bela yükünü çekerdi ama sen o fakiri de nazınla ve terslemelerinle öldürdün.]

53•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Bir ṭolı nūş it şarāb-ı nāb gelsün çeşmüñe
   Mest olursañ nāza başla ḫ̆āb gelsün çeşmüñe

2. Ġamzeñe pür-tāb iken ṭāḳat getürmez āftāb
   Bāde ʿaḳlı var-ise bī-tāb gelsün çeşmüñe

3. Ḥüsnüñi bilmek dilerseñ bir naẓar mirʿāta baḳ
   Āftābuñ pertevi meh-tāb gelsün çeşmüñe

4. ʿĀşıḳ iseñ aġlamaḳla bitmez iş bir çāre gör
   Sen gerek yaş dök gerek ḫūn-āb gelsün çeşmüñe

5. Rind iseñ **Nefʿī** ḫumār-ı bādeden açma gözüñ
   ʿĀlemüñ ḥāli ḫayāl-i ḫ̆āb gelsün çeşmüñe

53• M 83[b], (ND, s. 522)

1 [Öyle dolu bir kadeh saf şarap iç ki ta gözüne kadar rengi çıksın; sarhoş olursan naz etmeye başla ve gözüne uyku gelsin.]

2 bī-tāb: metāb M [Güneş, ışığının çokluğuyla gamzene güç yetiremez; şarap, aklı varsa yorgun bir şekilde gözüne gelsin.]

3 [Ey sevgili! Sen kendi güzelliğini görmek istersen aynaya bir bak; güneşin ışığı senin gözüne ay ışığı gibi gelir.]

4 [Sen âşıksan ağlamakla iş bitmez, ister gözyaşı dök ister kanlı yaş akıt bir çaresine bak.]

5 [Ey Nef'î! Sen rint isen içkinin sarhoşluğundan gözünü açma, bu dünyanın hali gözüne bir rüya gibi görünsün.]

54•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Ḳalmazsa ger ol gūşe-i dāmān elümüzde
   Elden ne gelür çāk-ı girībān elümüzde

2. Zāhid bize peymāne yeter ṣanma tehī-dest
   Lāzım mı hemān sübḥa-i mercān elümüzde

3. Dil teşne beden ʿışḳ-ile bir mertebe pür-tāb
   Yaḫ-pāre olur aḫker-i sūzān elümüzde

4. Biz nice ṭoyunca ḳanalum cām-ı murāda
   Bir laḥẓa ḳomaz sāḳī-i devrān elümüzde

5. Ruḫsār-ı ʿaraḳ-rīzi yeter yaḳmaġa yāruñ
   N′eyler reşeḥāt-ile gülistān elümüzde

6. Ḫaṭ gelse ruḫ-ı yāre yeter kākül ü zülfi
   Gül gitse n′ola sünbül ü reyḥān elümüzde

7. Bir sünbüle beñzer ki ola şebnemi vāfir
   Nefʿī yine bu kilk-i dür-efşān elümüzde

54• M 84[a], (ND, s. 520)

1 [O sevgilinin eteğinin köşesi elimizde kalmazsa ne yapalım; hiç olmazsa yakasının yırtık bir parçası elimizde.]

2 sübḥa-i mercān: sübḥa mercān M [Zahit bizi eli boş sanma elimizdeki kadeh bize yeter; eğer mercan tespih lazım olursa o da elimizdedir.]

3 [Bizim gönlümüz öyle (aşka) susuz bedenimiz ise aşk ile o denli dolu ki elimize aldığımız buz parçası bir ateş koru haline gelir.]

4 [Bir arzu kadehini doyuncaya kadar nasıl içelim; bu feleğin sâkisi bir an bile bizi kendi halimize bırakmaz ki!]

5 [Bizi yakmaya sevgilinin ter damlayan yanağı yeter; çiy taneleri ve gül bahçesi bize ne yapar?]

6 [Sevgilinin yüzünde ayva tüyleri çıkınca kakül ve zülfü de görünür artık gül bahçesinde güller solsa ne olur?]

7 [Ey Nefʿî! Elimizdeki bu inci saçan kalem sanki çiy taneleri bol olan bir sümbüle benzer.]

55•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Zülf-i siyehüñ mi ḫaṭ-ı ʿanber-şiken üzre
   Yā sāye-i sünbül mi döşenmiş çemen üzre

2. Virmez yine ol pirehen ü sīne ṣafāsın
   Berk-i semeni dökse ṣabā nesteren üzre

3. Beñzerdi nihāl-i ḳadüñe zülf ü ruḫuñla
   Açulsa eger sünbül ü gül nārven üzre

4. Eşkümle dem-ā-dem iderin kūyıñı nem-nāk
   Toz ḳonmaya tā sen gül-i nāzük-beden üzre

5. Almış ṣanasın nīzesini dūşına Rüstem
   Müjgān degül ol ġamze-i nāvek-figen üzre

6. Ḳordı müjemüñ üstine pāyın seg-i kūyuñ
   Olmasa gül āzürde düşünce diken üzre

7. **Nefʿī** bu nezāketle benüm şīve-i naẓmum
   Rāciḥ görinürse nʼola ṭarz-ı ḥasen üzre

8. Seyr it bu yedi beytümi bu tāze zemīnde
   Ḳo sebʿā-i seyyāreyi çarḫ-ı kühen üzre

55• M 84ª, (ND, s. 521)

1 [(Ey sevgili) Amber kıvrımlı hattının üzerindeki siyah saçların mı yoksa çimen üstüne döşenmiş sümbül gölgesi mi?]

2 pīrehen ü sīne: pirehen sīne M // nesteren: nesterīn M [Ey sevgili rüzgar, yasemin yaprağını yaban gülünün üzerine dökse yine de senin gönlünün ve gömleğinin neşesini bana vermez.]

3 [Sümbül ve gül eğer narven ağacının üstünde açılsaydı ancak o zaman (senin) fidan gibi boyundaki zülüf ve yanağına benzerdi.]

4 iderin: ederim D [Senin nazik bir gül olan bedenin üzerine toz konmasın diye ben daima gözyaşımla senin mahalleni ıslatırım.]

5 nīzesini: nīze-i M // ġamze-i nāvek-figen: ḳāmet-i nāvek beden: M [O ok atan gamzesinin üstündekiler sevgilinin kirpikleri değildir; sanki Rüstem omzuna mızrağını almıştır.]

6 [Gül dikenin üstüne düştüğünde incinmese senin mahallenin köpeği, ayağını benim kirpiklerimin üzerine koyardı.]

7 [Ey Nefʿî! Benim şiirimin üslubu bu naziklikle övgüye layık derecede kıymetli görünürse ne olur?]

8 [Sen bu yedi yıldızı al ve yaşlı feleğin üzerine at bu taze zeminde benim yedi beytimin güzelliğini seyret.]

56•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Düşmedi görmek o bī-mihr ü vefāyı bu gice
   Ne görür dil yine gör düşde belāyı bu gice

2. Zāhidā kevs̱eri yarın kim içermiş görelüm
   Hele biz nūş idelüm cām-ı ṣafāyı bu gice

3. Zühdi ḳo gel beri yek-reng olalum rind-āne
   Ber-ṭaraf eyleyelüm ḫavf ü recāyı bu gice

4. Bir bölük bāde-keşüz bāde-fürūşuñ ḳulıyuz
   Ne alur var ne ṣatar zühd ü riyāyı bu gice

5. Bāde bu gūne ṣafā virmez idi meclise ger
   Bulmasaḳ **Nefʿī**-i pākīze-edāyı bu gice

56• M 84[a], (ND, s. 522)

1 [O şefkatsiz ve vefasız sevgili bu gece elimize düşmedi; gönlünün nasıl bir belaya düşeceğini rüyanda gör.]

2 [Ey Zahit! Hele biz bu gece eğlence kadehini bir içelim de yarın kevseri kim içecekmiş görürüz.]

3 ḫavf u recā: ḫavf recā M [Ey Zahit! Zahitliği bırak yanımıza gel rintlere yakışır bir şekilde dost olalım; korku ve ümidi bu gece ortadan kaldıralım.]

4 bāde-keşüz: bāde-keşiz D [Biz bir grup sarhoşuz ve meyhanecinin kuluyuz; zahitliği ve iki yüzlülüğü bu gece ne alan var ne satan.]

5 bu: bir D [Biz, temiz edalı Nefʿî'yi bu gece bulmasaydık şarap, meclisimize bu kadar neşe vermezdi.]

57•

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

Mużāri' – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Yaḳdı beni kül itdi o māhuñ güneş yüzi
   Doldı dil-i zaʿīf ü şikeste kül öksüzi

2. Bir gice yoḳ ki çıḳmaya ṭā māh u encüme
   Āhumla āsmānuñ alışdı yüzi gözi

3. ʿĀşıḳ odur ki şuʿle-i āhla ḫoş giçe
   Ġam ʿālemüñde bir ola giceyle gündüzi

4. Rez-duḫterine sübḥa-i ṣad-dāneyi ṣaçup
   Ṣūfī de yüzsüz oldı görünce o yüzsüzi

5. **Nef'ī** esīr-i bāde giriftār-ı ʿışḳdur
   Sūz u ṣafādan olmasa ḫālī n'ola sözi

57• M 84[b], (ND, s. 529)

1 doldı: oldı M [O ay gibi sevgilinin güneş yüzü beni yaktı kül etti ve bu kül öksüzünün gönlü zayıf ve kırık kaldı.]

2 çıḳmaya: baḳmaya M [Benim ahımın aya ve yıldızlara ulaşmadığı bir gece yoktur ki bu sebeple gökyüzü onu iyice tanır oldu.]

3 āhla: āhıyla M dāġıyla D [Âşık odur ki ahının ateşiyle (ömrü) hoş geçsin ve bu gam dünyasında gecesi gündüzü bir olsun.]

4 sübḥa-i: sübḥa M / ṣaçub: ṣatub D [Sufi de o yüzsüz şarabı görünce yüz taneli tespihi onun üstüne saçıp yüzsüzleşti.]

5 [Nef'î, içkinin esiri aşk tutkunudur; sözü yanma ve eğlence ile dolu olsa ne olur?]

58•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Cānumuñ sīnede teng olsa nʼola cāy-gehi
   Ṣalınur teng ḳabālar giyüp ol serv-i sehī

2. Rūzgār anı siler miydi gözümden her dem
   Tūtiyādan da ʿazīz olmasa ger ḫāk-i rehi

3. Dil-i erbāb-ı maḥabbet hep aña düşmişdür
   Ser-nigūndur diye çāh-ı ẕeḳanuñ ṣanma tehī

4. Cān virür ʿāşıḳ-ı dil-ḫastelere gerçi lebi
   Ne göñüller alur ammā göz ucıyla nigehi

5. İtme ol şūḫ ile vuṣlat hevesin ey **Nefʿī**
   Emrine rām idebilsün mi gedā pādişehi

58• M 84[b], (ND, s. 530)

1 [O fidan boylu selvi dar elbiseler giyip salındıkça benim canım, göğsümde daralsa ne olur?]

2 tūtiyadan da: tūtiyārenden M [Yolunun toprağı eğer sürmeden de aziz olmasaydı rüzgar onu her an gözünden siler miydi?]

3 ẕeḳanuñ: ẕeḳanı M [Sevgilinin çene kuyusu baş aşağıdır diye (onu) boş zannetme muhabbet ehlinin gönülleri hep onun içine düşmüştür.]

4 nigeh: megeh M [Onun göz ucuyla bakışı gönüller çalarken dudağı da hasta gönüllü âşıklara can verir.]

5 gedā: ki ā M [Ey Nefʿî! O sevgiliyle kavuşmaya heveslenme padişah hiç kölenin emrine itaat eder mi?]

59•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Tengdür ġāyet ile ol büt-i şūḫuñ deheni
   Ḫānde yol açmasa andan çıḳamazdı suḫanı

2. Hey'et-i nāfī degüldür görinen buldı revāc
   Naḳş-ı ṭamġa-yı yed-i ḳudret ile sīm-teni

3. Cism-i pākinde leṭāfet o ḳadar kim ṣanasın
   Sīnesi āyīnedür āyīnedān pīreheni

4. Bulmaz o pīrehen ü sīne ṣafāsını yine
   Dökse ger ṣafḥa-i āb üzre ṣabā yāsemeni

5. Virdi **Nefʿī** yine bu naẓm ile dünyāya neşāṭ
   Ṣanki bir cām ile germ eyledi biñ encümeni

59• M 84[b], (ND, s. 531)

1 çıkamazdı: çıkmazdı M [O işveli güzelin ağzı pek dardır gülüşü yol açmasa söz ondan çıkamazdı.]

2 nāfī: nāmı M [?]

3 āyīnedān: āyīneden M [Onun temiz bedeninde güzellik o kadardır ki onun sinesini ayna gömleğini de ayna kabı sanırsın.]

4 bulmaz: vermez D // dökse: değse M [Eğer rüzgār yasemini suyun üstüne dökse yine de o sevgilinin gömleğinin ve sinesinin keyfini vermez.]

5 cām: cāh M [Bu şiirle Nefʿî yine dünyaya neşe verdi sanki bir kadehle binlerce meclisi hararetlendirdi.]

60•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Gider keyf-i şarābuñ ẕevḳi böyle yāde gelmez mi
   Meger hīç mevsim-i gül devr-i cām-ı bāde gelmez mi

2. N′olur yā ʿıyd-ı nevrūz irse yine ʿālemüñ ḥāli
   Bu günler cām-ı mey ġam defʿine imdāde gelmez mi

3. Ḫarāb oldı yıḳıldı ḳalb-i ʿāşıḳ gibi meyḫāne
   Ḫarābāt ehli bilmem n′oldı kimse dāde gelmez mi

4. Görüp çarḫuñ bu ẓulmin derd-ile def sīne dögmez mi
   Ḳadeḥ ḳan aġlamaz mı çeng ü ney feryāde gelmez mi

5. Nice ülfet ṭutarsın zühd ile bilmem sen ey **Nefʿī**
   İçüp mest oldugın hīç ḫāṭır-ı nāşāde gelmez mi

60• M 84[b], (ND, s. 533)

1 ẕevḳi: ẕevḳ M [Şarabın keyfi bitince zevki böyle hatırlanmaz mı şarap kadehinin devrettiği bir gül mevsimi hiç yok mudur?]

2 n'olur: n'ola M / ʿıyd-ı nevrūz: ʿıyd u nevrūz M [Nevruz bayramı eriştiğinde alemin hali ne olur; o günlerde içki kadehi gamı def etmek için yardıma gelmez mi?]

3 [Meyhane âşığın kalbi gibi yıkıldı harap oldu; meyhane ehline ne oldu bilmem, kimse yardıma gelmez mi?]

4 [Feleğin bu zulmünü görüp tef dert ile sinesini dövmez mi kadeh kan ağlamaz mı çeng ve ney feryat etmez mi?]

5 [Ey Nef'î! Sen nasıl zahitlik ile ahbaplık kurarsın; içip de mest olduğun (zamanlar) hiç mahzun gönlüne gelmez mi?]

61•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Rū-be-rūdur ṭabʿumuñ ḫurşīd ile āyīnesi
   Reşk ider çarḫ aña dā'im bañа oldı kīnesi

2. Kim baḳar mir'āt-ı ḫūrşīde ṭururken rūy-ı yār
   Rūy-ı dil göstermede ṣāfīdür andan sīnesi

3. Oldı ʿışḳ-ı bikr-i fikrümle bir abdāl āftāb
   Zülf-i zühre tār u pūd-ı ḫırḳa-ı peşmīnesi

4. ʿĀşıḳa bir tāze dilber de gerekdür māḥaṣal
   Köhne mey ʿışḳ-ı İlāhī hem-dem-i dirīnesi

5. Kāmrān-ı mülk-i naẓm olsam n′ola **Nefʿī** gibi
   Bir dükenmez kāne beñzer ṭabʿumuñ gencīnesi

61• M 85[a], (ND, s. 534)

1 [Benim şairlik kudretimin aynası ile güneş karşı karşıyadır; felek onu daima kıskanırken bana da kinini gösterir.]

2 [Yârin yüzü dururken güneşin aynasına kim bakar; gönül yüzünü göstermede (yârin)sinesi güneşten daha saftır.]

3 [Güneş, benim fikrimin taze aşkı ile bir abdala döndü; zührenin saçı da (o abdalın) saç teli ve yün hırkasının ipliği oldu.]

4 [Sonuçta âşığa biz taze dilber gereklidir; yıllanmış şarap da ona ilahî bir aşk eki bir dost olsun.]

5 [Ben Nef'î gibi şiir mülkünün bahtiyarı olsam ne olur; benim şairliğimin hazinesi tükenmez bir madene benzer.]

62•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿilün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Bahār irdi yine gör feyż-i mihr-i ʿālem-efrūzı
   Nice germ itdi bir cām-ile bezm-i şāh-ı nevrūzı

2. ʿAceb mi düşse āteş āşyān-ı bülbüle yer yer
   Uyardı yine her gül bir çerāġ-ı hānmān-sūzı

3. Açıldı cā-be-cā nergis miyān-ı sebzede gūyā
   Döşendi bezm-gāh-ı ʿāleme bir naṭʿ-ı zerdūzī

4. Gedā şāhāne ʿişret idīcek demdür ki olmışdur
   Zemīn evreng-i pīrūze zamān eyyām-ı pīrūzī

5. Olur mı böyle bir rūz-ı mübārek dāḫī ey **Nefʿī**
   Ki hem nevrūz ola hem luṭf-ı şāhenşāh ola rūzī

6. Zemīn ser-sebz ü ebnā-yı zamān ḫoş-ḥāl ü ḫurrem-dil
   Zihī te'ṣīr-i nevrūzī zihī iḳbāl-i bihrūzī

7. O şāhenşāh-ı dānā-dil ki olmışdur ʿadāletle
   Mühim-sāz-ı cihān ʿaḳl-ı selīm-i dāniş-endūzī

62• M 85[a], (ND, s. 536)

1 [Yine bahar geldi, alemi aydınlatan güneşin bereketinin bir kadehle ilkbahar şahının meclisini nasıl coşturduğunu gör.]

2 [Bülbülün yuvasına yer yer ateş düşse bunda bir gariplik yoktur; zirâ güllerin her biri (gülşende) ocak yakan bir çırayı yandırmışlardır.]

3 Sebzede: sebzde M [Yeşilliğin ortasında yer yer nergis açılınca sanki alemin eğlence meclisine altınla işlenmiş bir yatak döşendi.]

4 pīrūzī: pirūzī: M [Yerin uğurlu bir tahta döndüğü, zamanın da uğurlu günlerle donandığı bu günler fakirlerin şahlara yakışır bir şekilde eğleneceği zamandır.]

5 [Ey Nefî! Nasibinin hem bayram hem de şahlar şahının lütfu olduğu bundan daha mübarek bir gün olur mu?]

6 [Yer baştan başa yemyeşil ve zamanın çocukları mesut ve şen gönüllüdür; nevruzun tesiri ne güzeldir güzel bir günün refahı ne iyidir.]

7 [O bilge gönüllü şahlar şahıdır ki adaletiyle ilim dolu kusursuz aklıyla dünyanın işlerini kolaylaştıran olmuştur.]

8. Şeh-i Cem-rütbe Sulṭan Aḥmed-i ferḫunde ṭalʿat kim
Bahār-ı bāġ-ı devletdür cemāl-i ʿālem-efrūzı

9. Vücūdıyla şeref bulsun serīr-i salṭanat dāʾim
Cihān durdukça ṭursun ʿıyd u ḳadr olsun şeb u rūzı

8 [O Cem rütbeli şah saadet sahibi Sultan Ahmet ki alemi aydınlatan yüzü devlet bahçesinin baharıdır.]

9 durdukça: ṭurdukça D [Saltanat tahtı onun varlığıyla daima şeref bulsun; cihan durdukça saltanatı sürsün, gecesi kadir gündüzü bayram olsun.]

63•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – –/ + + – – / + + – – / + + –

1. Bezmüñe geldüm ise medḥ ü s̱enādan ḫāli
Naḳż-ı idrāküme ḥaml etmeye benüm sulṭānum
Bir ḳaṣīde dimek ister saña ṭabʿum ki ola
Kim ḫayāline fedā māḥaṣal-ı divānum

64•

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

2. Zihī taḫt-ı muʿallā bār-gāh-ı ʿarş u pīrāye
Ki salmış āftāb heft kişver üstine sāye
Cihān-bān-ı hümāyūn-sāye ʿOs̱mān Ḫān-ı s̱āni kim
Revādur olsa ger sī taḫtına evvelīn pāye

65•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlün fāʿ

Ahreb – – + / + – – + / + – – – / –

3. Yā Rāb dilimi sehv ü ḫaṭādan saḳla
Endīşemi tezvīr-i belādan saḳla
Başdum reh-i vādī-i rübāʿīye ḳadem
Ṭaʿn-ı ḫar-ı nā-dān-ı dū-pādan saḳla

63• M 85[a], (ND, s. 541)

1 Mecmûada rubâ'î olarak geçen bu şiir dîvânda kıt'a başlığı altındadır. [Ey padişahım! Övgü ve methetmeden arınarak meclisine geldim, benim idrakimin eksikliğine kızmayasın, sultanım! Şairlik kudretim sana bir kaside söylemek ister ki bütün dîvânım onun hayaline feda olsun.]

64• M 85[a] (NDA, s.349)

2 Mecmûada rubâ'î olarak geçen bu şiir dîvânda nazmlar başlığı altındadır. [Ne güzel yüce bir taht (ne güzel) süslü bir otağ ki yedi ülkenin güneşi onun üstüne gölge salmıştır. O cihanı tutan Hümayun gölgeli 2. Osman Han'ın tahtına gökyüzü kürsüsü ilk mertebe olsa yeridir.]

65• 85[a] (ND, s. 541)

3 [Ya Rab! Dilimi yanlışlıktan ve hatadan koru, düşüncemi yalan ve beladan koru, rubai vadisinin yoluna ayak bastım beni iki ayaklı bilgisiz eşeklerin ayıplamasından koru.]

66•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlün fāʿ

Ahreb – – + / + – – + / + – – – / –

4. Yā rāb kerem it bendene iḥsān eyle
Düşvār olan aḥvālümi āsān eyle
Dünyā hevesinden ḳoma gönlümde eṣer
İstersem eger cenneti zindān eyle

67•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlün fāʿ

Ahreb – – + / + – – + / + – – – / –

5. Ben ʿāşıḳ-ı hercāī vü dil-i āşüfte
Ol şūḫ ise hem mey-keş hem ālüfte
Bilmem nice olur mihr ü muḥabbet ḥāli
Bu nükte-i ser-beste ḳalur nā-güfte

68•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

6. Urunca şāne gīsū-yı ḫayāl-i yāre müjgānum
Gül-āb-efşān olur yād-ı ruḫuyla çeşm-i giryānum

66• M 85^{b}, (ND, s. 541)

4 [Ey Allah'ım şu kuluna cömertlik göster ve lütufta bulun zor hallerimi kolaylaştır dünya hevesinden benim gönlümde iz bırakma cenneti istersem onu bana zindan eyle.]

67• M 85^{b}, ND, s. 541)

5 [Ben her gönülde olan bir âşık ve gönlü perişan kimseyim o işveli güzel ise hem şarap içer hem iffetsizdir; bu sevginin ve aşkın hali nasıl olur bilmem ki (kim bilir) bu gizli nükteler söylenmemiş bir halde kalırlar.]

68• M 85^{b} (ND, s. 543)

6 [Kirpiklerim sevgilinin hayalinin saçlarına tarak vurunca onun yanağını hatırlayıp ağlayan gözlerim (adeta) gül suyu saçar.]

69•

Mefʿūlü fāʿilātü fāʿilātün feʿūl

Ahreb – – + / + – – + / + – – – / –

7. Olduḳ esīr-i nīm-nigāh-ı tegāfülüñ
Bir ḳayda bile düşmeyelüm çözme kākülüñ
Olmazdı böyle ḥali perīşān u ḳaddi ḫam
Sevdā-yı zülfin olmasa başında sümbülün

70•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

8. Ruḫ-ı rengīni kim yārin melāḥat gülistānidür
Zeneh-dān ṣanma ol gülşende bülbül āşyānidür

71•

Mefʿūlü Fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāri' – – + / – + – + / + – – +/ – + –

9. Bir söz mü ola ki şimdi o yārān pesend ola
Var ise şiʿr-i **Nefʿī**-i şūh u levend ola

72•

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāri' – – + / – + – +/ + – – + / – + –

10. Bād-ı ṣabā ki ṭurraların tāb-dār ider
Her bir ḫamında bir dili zār u nizār ider

69• M 85[b] (NDA, s. 350)

7 Bu şiir mecmûada müfret başlığında olmasına rağmen Akçağ baskısında nazmlar başlığında yer almaktave 3. Ve 4. Mısralar mecmûada bulunmamaktadır. [Biz senin gafil yarım bakışının esiri olduk; kakülünü çözüp de bizi bir daha bağlama; sümbülün başında zülfünün sevdası olmasaydı böyle hali perişan ve boyu bükük olmazdı]

70• M 85[b] (ND, s. 543)

8 melāḥat: leṭāfet M [Onun parlak yanağı güzelliğin gül bahçesidir; (onu) çene sanma ise (o) gülbahçesindeki bülbül yuvasıdır.]

71• M 85[b] (ND, s. 545)

9 [Dostların beğendiği bir söz varsa eğer o ancak şuh ve levent olan Nef'înin şiiridir.]

72• M 85[b] (ND, s. 544)

10 [Sabah rüzgarı senin alnındaki saçlarını büklüm büklüm yapar ve onun her bir büklümünde bir gönlü zayıf ve bitkin hale düşürür.]

73•

Mefʿūlü meʿfāīlü mefāʿilün-fā

Ahreb – – + / + – – + / + – + – / –

1. Bir dilde ki ʿışḳuñ odı olsa peydā
   Ḫāşā ki sivā yanmaya ḫāşāk-āsā

2. Her ḳaṭresi gūyā ki bir āteş-pāre
   ʿIşḳ āteşini göz yaşı itmez iṭfā

3. Dilde ola mı tāb-ı celāle ṭāḳat
   Envār-ı cemāle döyemezken cānā

4. Olmasa eger māye-i ʿışḳuñ ḫumda
   Dünyāya ṣalur mıydı bu şūrı ṣaḥbā

5. Bir cām araya dem gele şāyet sāḳī
   Dök ḫūn-ı dili şīşeye pāk it **Yahyā**

73• M 86[a], (ŞYD, 26)

1 olsa: ola D // sivā: suyā M [Bir gönülde aşkın ateşi ortaya çıkarsa başkalarının çer çöp gibi orada yanmasından Allah korusun.]

2 [(O aşk ateşinin) her damlası sanki bir ateş parçasıdır ve gözyaşı onu söndüremez.]

3 [(Onun) güzellik nurlarına can dayanmazken hiddetli hararetine gönülde takat kalır mı?]

4 [Eğer aşkın esası şarap küpünde olmasaydı şarap bu fitneyi dünyaya salar mıydı?]

5 şīşeye: şīşeyi D [Ey Yahyâ belki öyle bir zaman gelir ki içki sunan bir kadeh arar (sen o zaman) gönül kanını şişeye dök ve gönlünü temizle.]

74•

Mefʿūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün

Mużāriʾ – – + / – + – – / – – + / – + – –

1. ʿIşḳuñ odına ey gül yanarsa cān-ı şeydā
   Her bir avuc külinden bir bülbül ola peydā

2. Mülk-i dile o lebden ḥaḳḳa ki ḳorḳu vardur
   Cā'iz ki bir şererden ʿālem yana ser-ā-pā

3. Meyḫāne-i maḥabbet mestānelerle ṭoldı
   Peymāneler pür oldı ʿārif oturma tenhā

4. Dil ṣāfdur kederden ammā güler yüz ister
   Ḫūb olmayana nʾeyler āyīne-i mücellā

5. Ḫāl-i ruḫını gözler zülf-i siyāhı özler
   Yaḥyā sevād-i çeşm ü ḳalbümdeki süveydā

74• M 86[a], (ŞYD, s. 28)

1 [Ey gül! Dîvâne olan âşığın canı eğer aşkın ateşinde yanarsa her bir avuç külünden bir bülbül meydana gelsin.]

2 [Gönül mülküne doğrusu o dudaktan öyle bir korku vardır ki onun kıvılcımından baştan başa dünya yansa yeridir.]

3 [Muhabbet meyhanesi sarhoşlarla doldu, (ey) arif kadehler doldu sen de yalnız oturma.]

4 [Gönül siyahlıktan arınmıştır ama güler yüz ister, yüzü güzel olmayana parlak ayna ne yapsın?]

5 [Ey Yahyâ! Gözümdeki karalık yanağının benini gözler ve kalbimdeki siyahlık siyah saçlarını özler.]

75•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Dönüpdür żaʿf ile bir rişteye cismümde cān-āsā
   Fitīl-i şemʿ-i bezmüñ eşki bükdi ḳāmetüm cānā

2. Yanar tīri erir peykānı tāb-ı āteş-i dilden
   Birinden āh olur ẓāhir birinden eşk olur peydā

3. Dil-i şeydā egerçi zerre-i nāçīzdür ammā
   Derūnında olan sūzı söyündürmez yedi deryā

4. Niçün pervāne dā'im yanmaġa āteş arar ṭurmaz
   Ṭutuşmaz mı derūnı āteşinden ʿāşıḳ-ı şeydā

5. Suḫan kim āteş-i dilden ḳopa lā-büd olur pür-sūz
   Anuñçün her sözi **Yahyā**nuñ āteş-pāredür gūyā

75• M 86ª, (ŞYD, s. 30)

1 eşk: reşk D [Ey Sevgili! Senin meclisin mumunun fitilinin damlaları belimi büktü bedenim bu zayıflıkla can gibi bir ipliğe dönmüştür.]

2 tīri: tīr M [Gönül ateşinin hararetinden oku yanar ve ucu erir; birinden ah birinden gözyaşı çıkar.]

3 zerre: ḳaṭre M [Her ne kadar dîvâne gönül değersiz bir zerre ise de onun gönlündeki ateşi yedi deniz söndüremez.]

4 ṭutuşmaz mı: tutuşmazdı M [Neden yanmak için sürekli ateş arar hiç durmaz çılgın âşığın gönlü onun ateşinden tutuşmaz mı?]

5 pür-sūz: her sūz M [Gönül ateşinden çıkan her söz şüphesiz çok yakıcı olur; onun için Yahyâ'nın her sözü sanki ateş parçasıdır.]

76•

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿilün

Hezec+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ruḫ-ı dil-dārı rengīn vaṣf idersün ey dil-i şeydā
ʿAcebdür sözlerüñden reng almazsa gül-i raʿnā

2. Ṣafā-baḫş olmada gül-zārdan mey-ḫāne eksük mi
Ḳalur mı būy-ı gülden bāġ-bāna nükhet-i ṣahbā

3. Cefāsı dil-berüñ ʿayn-ı vefādur ey göñül gör kim
Cefālar ide ide Ḳaysı mecnūn eyledi Leylā

4. Düşelden vādī-i ʿışḳa iñen çok dil-rübā sevdüm
Hele çoḳ sevdügümden olmadum āzürde-dil aṣlā

5. Hevā-yı ʿışḳ u nār-ı şevk u āb-ı çeşmüñ olmasa
Kim ʿādem dir senüñ gibi ayaḳ toprağına **Yaḫyā**

76• M 86[a], (ŞYD, s.31)

1 [Ey dîvâne gönül! Sevgilinin yanağını rengarenk (olarak) tarif edersin; (senin) sözlerinden gül-i rana renk almazsa buna hayret edilir.]

2 [Kederi def etmede meyhane gül bahçesinden eksik kalır mı? Bahçıvana gül kokusundan şarap kokusuna (hiç fırsat) kalır mı?]

3 [Ey gönül! Sen gör ki dilberin cefası vefanın ta kendisidir; Leyla cefa çektire çektire Kays'ı mecnun etti.]

4 aṣlā: ḳaṭʿā D [Aşk vadisine düşüp indiğimden beri çok dilrüba sevdim; çok sevdiğim için de hiç pişman olmadım.]

5 [Yahyâ! Aşk arzusu, şevk ateşi ve göz yaşın olmasa kim senin gibi bir ayak toprağına insan der.]

77•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Elümde şīşe-i rengīn pür mey laʿl-i nāb-āsā
   Gözümde ḳaṭre ḳaṭre eşk-i ter dürr-i ḫoş-āb-āsā

2. Mürīd-i ʿışḳ iseñ incinme ser-gerdānlıḳ il virse
   Sipihri döndürür cūy-ı irādet āsyāb-āsā

3. Nihāl-i tāze iken böyle bir serv-i bülend oldı
   Dil-i meyyāl çoḳdan yüz sürer pāyine āb-āsā

4. Nedīm-i pāk-meşreb bul hevā-yı ʿışḳ ile pür ol
   Vücūduñ maḥv olınca meyden ayrılma ḥabāb-āsā

5. Süreyyā vü hilāle ʿarż-ı cāh itsem gerek **Yaḥyā**
   Bu fikr ile yolında pay-māl oldum türāb-āsā

77• M 86ª, (ŞYD, s. 32)

1 [Aşk müridi isen ve başına avarelik geldiyse incinme; (bilirsin ki) irade ırmağı feleği değirmen gibi döndürür.]

2 virse: virdi M [Elimdeki parlak renkli mey dolu şişe saf lal renkli dudak gibidir gözümde damla damla yaşlar parlak bir inci gibidir.]

3 [Böyle taze bir fidan iken uzun bir selvi oldu, ona meyleden gönül çok zamandır onun ayağına su gibi yüz sürer.]

4 bul: laʿl M // ayrılma: erile M [İyi huylu bir dost bul ve aşk hevesi ile dol vücudun harap oluncaya kadar kabarcıklar gibi şaraptan ayrılma.]

5 [Yahyâ! Ülker yıldızı ve hilale yerimi söylemem gerekir; bu fikir ile onun yolunda toprak gibi ayaklar altında kaldım.]

78•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Düşmez ol şāha ki her gāh ider istiġnā
   Gāh olur ʿāşıḳ-ı şeydāya düşer istiġnā

2. Ḳaçma şimdengirü kim cānuma yetdi sitemüñ
   Yeter ey şūḫ-ı cefā-pīşe yeter istiġnā

3. Getürür ḫākdan ol mihr-i cihān-tāb-ı kerem
   Eyleye ʿāşıḳ eger ẕerre ḳadar istiġnā

4. Almada naḳd-ı dili hīç tevaḳḳuf itmez
   Ṭurmaz ol şāhid-i bāzār ṣatar istiġnā

5. Sitem ü cevri de **Yaḥyā**ya tevāżuʿ görinür
   Gerçi her vaż‘ı gelür yāre naẓar istiġnā

78• M 86[b], (ŞYD, s. 34)

1 [Nazlanmak her zaman o sultana düşmez bazen de dîvâne âşığa nazlanmak düşer.]

2 yetdi: geçdi M [Bundan sonra kaçma zulmün canıma yetti ey eziyet etmeyi huy edinmiş işveli (sevgili) nazlanma yeter.]

3 getürür: götürür M [Âşık eğer zerre kadar nazlansa cömertlik sahibi cihanı aydınlatan sevgili onu toprağa götürür.]

4 [O (sevgili) gönül nakdini (parasını) almada hiç duraklamaz o pazarın güzeli durmaz (sürekli) nazlanır.]

5 sitem ü cevr: sitem cevr M // vaż‘ı: vaż‘ M [Gerçi sevgilin her hali nazlanma gibi olsa da Yahyâ’ya sevgilin sitemi ve zulmü de alçak gönüllülük gibi görünür.]

79•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Bir āyīneyle İskender nice beñzer saña cāna
   Senüñ her baḳduġıñ mir'āt olur ʿālem-nümā cānā

2. Ḫaṭā-ile raḳībe atma tīrüñ ḫāṭırum gözle
   Ḫadeng-i dil-sitānuñ eylemez çünkim ḫaṭā cānā

3. Göñül almaḳ dilerseñ gel beri bāzār mümkindür
   Müsāʿidse eger ser-māye-i mihr ü vefā cānā

4. Ġam-ı ʿışḳuñla döndüm żaʿfdan bir mūy-ı bārīke
   Firāḳuñ āteşine döymeyüp oldum dü-tā cānā

5. Dil-i **Yaḥyā**-yı şeydā-ile ḳullāb-ı ser-i zülfüñ
   Keş-ā-keşden ḫalāṣ olmazsa da senden yana cānā

79• M 86^{b}, (ŞYD, s. 36)

1 [(Ey sevgili) İskender bir tek ayna ile nasıl sana benzer? Senin her baktığın sana alemi gösteren bir ayna olur.]

2 tīrüñ: luṭf // M dil-sitā: cān-sitā D [(Ey sevgili) Sen hata ile oklarını rakibe atma benim gönlümü düşün; çünkü (senin) gönlü alan okun hata yapmaz.]

3 [(Ey sevgili) Sevgi ve vefanın sermayesi yeterliyse ve eğer gönül almayı istersen beri gel pazarlık mümkündür.]

4 [(Ey sevgili) Aşkının kederiyle zayıflıktan ince bir saça döndüm, ayrılığın ateşine dönmeyip iki kat oldum.]

5 [(Ey sevgili) Dîvâne Yahyâ'nın gönlü saçının ucundaki çengelle çekişmekten kurtulmasa da senden taraftadır.]

80•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿilün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Bu kūyūñ kim gedā-yı bī-ser ü sāmānıyuz cānā
   ʿAceb ʿālemdeyüz kim ʿālemüñ sulṭānıyuz cānā

2. Ġubār-ı ḫaṭṭunuñ ḫayrānı olduḳ nice demlerdür
   Bizi güldürmedüñ bir gün anuñ ḫayrānıyuz cānā

3. Dirīġā bir nefes dinlenmedük gülzār-ı ʿālemde
   Bu baġuñ nice yıldur bülbül-i nālānıyuz cānā

4. Bizi bilsek niçün ser-defter-i ʿuşşāḳ yazmazsun
   Bilürsin nāme-i derd ü belā ʿunvānıyuz cānā

5. Dime **Yaḥyā** neden pīr-i muġāna ser-fürū itmek
   Bilelden kendümüz şermende-i iḥsānıyuz cānā

80• M 86[b], (ŞYD, s.37)

1 bī-ser: perd M [Ey sevgili! Biz, bu köyün perişan haldeki köleleriyiz öyle tuhaf bir alemdeyiz ki (o) alemin de sultanıyız.]

2 demlerdür: günlerdür D [Ey sevgili ne zamandır (senin) ayva tüylerinin tozunun hayranı olduk; bir gün bizi güldürmesen de onun hayranıyız.]

3 [Ey sevgili yazık ki alemin gül bahçesinde bir an (bile) dinlenmedik, bu bahçenin kaç yıldır inleyen bülbülüyüz.]

4 [Ey sevgili! Bilirsin ki bizim dert ve bela mektuplarında adımız vardır ;(bir) bilsek bizi neden âşıklar defterinin başına yazmazsın!]

5 [Yahyâ! Meyhaneciye boyun eğmen nedendir deme; biz kendimizi bildiğimiz andan beri (onun) cömertliğinden (dolayı) mahçubuz.]

81•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Ṭūṭī-ṣıfat ol câme-i sebzi giye câna
   Bir söz yeri var mı baḳ a āyīneye cânā

2. ʿUşşāḳ-ı perīşān-dile hīç söylemez olduñ
   Düşmen saña bir söz mi didi söyleye cânā

3. Bir kez dimedüñ ḳandadur ol ʿāşıḳ-ı meḥcūr
   Bilsem bu cefāya ne sebeb var diye cânā

4. Hep itdügümüz zühd ü riyā bī-meze oldı
   Düşdük heves-i laʿl-i lebüñle meye cânā

5. Ey ġam yidi vaṣṣāf-ı lebüñ oldı çü **Yaḥyā**
   Şimdengirü ṭūṭī gibi sükker yiye cânā

81• M 86[b], (ŞYD, s. 38)

1 baḳ a: baḳa M [(Sevgili!) papağan gibi o yeşil elbiseyi bedenine giydiğinde “Ey can aynaya bak.” demenin yeri var mı?]

2 Söyleye cânā: söyleye kim cânā M / söz mi: sözimizi M [Ey sevgili! düşman sana bir söz mü söyledi ki perişan gönüllü âşıklara hiçbir şey söylemez oldun?]

3 [Ey sevgili! “O ayrı düşmüş âşık bir kere olsun nerededir?” demedin; bu eziyetin sebebi nedir bir bilsem!]

4 riyā: riyādür M [Ey sevgili! Her zaman yaptığımız zahitlik ve riya da tat vermez oldu; senin dudağının şarabının hevesiyle biz içkiye düştük.]

5 çü: ḥū M [Ey sevgili! Âşık gamınla aynı Yahyâ gibi dudağının vasfedeni oldu; bundan sonra papağanlar gibi şeker yesin.]

82•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Cānı ḳullāb-ı ser-i zülfüñ çeker senden yaña
   Gūşe-i çeşmüñ ne var olsa eger benden yaña

2. Ġonce-i laʿlüñ gül-i rūyuñ görenler neylesün
   Ey boyı servüm varup bir daḫı gülşenden yaña

3. Ol sehī ḳaddi görenler ḫançer-i zerrīn ile
   İltifāt itmez çemende serv ü sūsenden yaña

4. Zāhidi tercīḥ ider mi rinde ṣāḥib-ṭabʿ olan
   Diñledüm güftārını vāʿiẓ de gevdenden yaña

5. Ḳorḳarın **Yaḥyā** ki pūlād olsa da teʾṣīr ider
   Tīr-i āhuñ kim vara ol ḳalbi āhenden yaña

82• M 87[a], (ŞYD, s. 39)

1 [(Ey sevgili) Saçının ucunun çengelleri canımı senden yana çekerken gözünün yan bakışı da benden yana olsa ne var?]

2 [Ey selvi boylum senin gül yüzünü ve gonca ağzını görenler bir daha gülbahçesi tarafına gidip de ne yapsın?]

3 [O fidan boylu (sevgiliyi) altın renkli hançer ile görenler yeşillikte servi ve süsenden yana dönüp de bakmaz.]

4 gevden: gören M [Gönül ehli olanlar zahidi rintlere tercih eder mi? Vaizin söylediklerini dinledim o da senden yanadır.]

5 olsa: ise M ider: de M [Yahyâ korkarım ki senin ah okların kalbi demirden olan kim varsa çelik olsa da (ona) tesir eder.]

83•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ġonceyi servi saña teşbīh ider bī-edeb
   Hep sükūtuñla sükūnuñdur aña cāna sebeb

2. ʿĀşıḳ-ı bī-dil nice söyleşmege ḳādir olur
   Biribiriyle ağız bir idicek ol iki leb

3. Neş'e-i ḥüsniñe imdād itmek isterler meger
   Lebleri mey ḫāżır itmiş ḫāl-i leb bir dāne ḥabb

4. Sāye-i cehlinde nā-dān dā'imā āsūde-ḫāl
   Cāy-ı rāḥat bulımaz dānā çeker renc ü taʿab

5. Vaḳt-i gül sāḳī-i gül-ruḫ gül gibi ṭabʿ-ı laṭīf
   Senden ey **Yaḥyā** mey-i gül-gūna istiġnā ʿaceb

83• M 87ª, (ŞYD, s. 41)

1 ġonceyi: gonçe-i M // sükūtuñla: sükūnuñdur M // sükūnuñdur: süḳutuñdur M [(Ey sevgili) her edepsizin goncayı da serviyi de sana benzetmesine sebep sessiz seda oluşundur.]

2 [O iki dudak birbiriyle ağız birliği yapınca gönlünü kaptırmış olan âşık konuşmaya nasıl güç yetirsin?]

3 neş'e: neşve D [(O sevgilinin) dudakları şarap hazırlamış dudağının kenarındaki ben ise bir tane hap (hazırlamış); sanki senin güzelliğini artırmaya yardım etmek isterler.]

4 cehlinde: cihānda M [Cehaletin gölgesinde cahiller daima rahat bir haldedir; âlim rahat bir yer bulamaz sıkıntı ve zahmet çeker.]

5 [Gül vaktinde gül yüzlü sâki gül gibi nazik yaratılışlıdır; Ey Yahyâ senin böyle gül renkli bir şaraba nazlanmana şaşılır.]

84•

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāri’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Geldi şitāda taḫtına sulṭān-ı kām-yāb
   Gūyā taḳaddüm eyledi taḥvīl-i āftāb

2. İtdi bahār ʿālemi ḫūrşīd-i ṭalʿatı
   Nev-rūza ḳalsa olur idi ḥālimüz ḫarāb

3. İtdi şitāda çünki sefer ol güzīn-i ḫalḳ
   Ḫūrşīdden gerek ol şehüñ pāyine rikāb

4. Sümm-i semend-i Ḥażret-i Sulṭān Aḥmede
   Müştāḳ-ı rūy-māl idi ḥaḳḳa ki şeyḫ u şāb

5. Ol zümrenüñ ḫulūṣ-ile mümtāz u aḳdemi
   Yaḥyā kemīne bende-i şāh-ı felek-cenāb

6. Ol şeh ʿaṭāyı ḳullarına bī-şümār ider
   Virsün o pādişāha Ḫudā ʿömr-i bī-ḥisāb

84• M 87ª, (ŞYD, s. 43)

1 [Muradına ermiş olan sultan kışın tahtına geldi; sanki güneşin dönüşü onu öne geçirdi]

2 [Bahar, alemi güzellik güneşine çevirdi nevruza kalsaydı halimiz harap olurdu.]

3 şeh-i güzīn güzīn-i ḫalḳ: D [O seçilmiş sultan kışın sefer yaptığı için onun ayağına güneşten üzengi gerekir.]

4 idi: ide M [Doğrusu yaşlısı ve genci Sultan Ahmet’in atının ayağına yüz sürmek için can atar.]

5 [O, zümrenin doğrulukla seçilmiş ve önde olanıdır, Yahyâ ise o yüksek makamlı şahın değersiz kölesidir.]

6 : - M [O şah kullarına sayısız lütufta bulunur; Allah o padişaha hesapsız bir (uzun) versin.]

85•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Himmet-i sulṭān-ı ʿışḳuñ ey şeh-i ʿālī-cenāb
   Çeşme-i çeşmine ʿuşşāḳuñ getürdi yine āb

2. Laʿl-i nābuñ ḫāke ṣaldı cürʿa-veş ʿāşıḳları
   İtdi bir bezm ehlini bir ḳaṭre mey mest-i ḫarāb

3. Gelme ey ḫaṭṭ-ı siyeh laʿliyle ben ḫoş-ḥāl iken
   Nā-mülāyimdür bilürsin meclis-i meyde kitāb

4. Ḳandadur diyü n′ola ṣormazsa dil-ber ḥālümi
   Ḳanda kem-ter ẕerre-i nāçīz ḳanda āftāb

5. Vaṣf-ı ḫaṭṭ-ı yār **Yaḥyā** şöyle teʾsīr eylemiş
   Ḫāme reftār eyledükce geldi būy-ı müşg-i nāb

85• M 87ª, (ŞYD, s. 46)

1 himmet-i: himmeti M [Ey yüce makamlı sultan! Senin aşk sultanlığının iyiliği âşıkların gözünü yaşarttı.]

2 bir: her M [Senin halis dudağın âşıkları bir yudum su gibi toprağa saldı; bir damla şarap sohbet meclisinin ehlini körkütük sarhoş etti.]

3 [Ey siyah ayva tüyü! Ben (sevgilinin) dudağıyla mutluyken sen gelme; bilirsin ki içki meclisinde kitap uygun değildir.]

4 :- M [Sevgili, "O nerededir?" diyerek halimi sormazsa ne olur; nerede güneş nerede değersiz bir toz zerresi?]

5 [Ey Yahyâ! Sevgilinin ayva tüylerinin özelliği kaleme o kadar tesir etmiş ki; yazdıkça ondan saf miskin kokusu gelir.]

86•

Mef'ūlü mefā'īlün mef'ūlü mefā'īlün

Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –

1. Aġyārı urup verme bāzūlaruña zaḥmet
   Öldürmek ise ḳaṣduñ şāhum ḳoluña ḳuvvet

2. Her ṭolıda sulṭānum bir būse olur derler
   Küstāḫlıḳ olmasun sizde nicedür 'ādet

3. Bir ḥālde 'uşşāḳa rāḥat mı var ey meh-rū
   Geh bīm-i ġam-ı firḳat geh fikr-i dem-i vuṣlat

4. Nergisleri dil-dāruñ mādām ki ola bīmār
   Bir laḥẓa müyesser mi dil-ḫastelere ṣıḥḥat

5. Ḫ'ān-ı ni'ām-ı vuṣlat çoḳ nāz u niyāz ister
   Ḫūn-ı dile rāżı ol **Yaḥyā** hele bī-minnet

86• M 87^{b}, (ŞYD, s. 50)

1 [Ey sultanım! Düşmana vurup da pazularına zahmet verme; senin niyetin eğer (bizi) öldürmekse koluna kuvvet.]

2 bir: - M [Sultanım! Her kadehte bir öpücük verilirmiş; küstahlık olarak kabul etme sizde adet nasıldır?]

3 [Ey ay yüzlü! Bazen kavuşma anının düşüncesi bazen ayrılık kederinin korkusuyla âşıklara hep aynı halde kalma rahatlığı var mı?]

4 müyesser: mīr M // ṣıḥḥat: rāḥat D [Sevgilinin gözleri daima hasta olursa gönül hastalarına bir an iyileşmek nasip olur mu?]

5 nāz: nār M [Kavuşma nimetlerinin sofrası çok fazla naz ve dua ister; Yahyâ kedere her şeyden önce minnetsizce razı ol.]

87•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. ʿAks-i müjgān-ile ey dilber-i şīrīn-ḥarekāt
   Ṣanurum ruḫlaruñ iʿrābı ḳonulmış āyāt

2. Ḳuvvet-i ḳalb olur ey māh güler yüz senden
   Yoḳsa hīç saña muḳābil mi olurdı mirʿāt

3. Zevḳdür lāzım olan niʿmet içinde olana
   N′idügin lezzet-i sükker ne bilür çūb-ı nebāt

4. Göz mi açdurdı bize cevr ü cefā-yı eyyām
   Fikr-i bī-ḥāṣıl-ı dünyāyla geçdi evḳāt

5. Herkese nuṭḳ-ı revān-baḫş virilmez **Yaḥyā**
   Himmet-i Ḫıżr gerek kim buluna āb-ı ḥayāt

87• M 87[b], (ŞYD, s. 51)

1 iʿrābı: i’rāb D [Ey şirin davranışlı sevgili! Kirpiklerinin aksiyle yanaklarını üstüne irab işareti konulmuş ayetler zannederim.]

2 [Ey ay yüzlü! Senin güler yüzünle kalp kuvvetlenir; yoksa hiçbir ayna senin karşında durabilir miydi?]

3 [Nimet içinde olanlara lazım olan zevktir; şeker çubuğu yiyenler şekerin lezzetinin ne olduğunu nereden bilsin?]

4 fikr-i: fikr-i / bī-ḥāṣıl-ı: ḥāṣıl M [Zamanın eziyeti bize göz mü açtırdı; dünyada boş fikirlerle vaktimizi geçirdik.]

5 [Yahyâ! Herkese can bağışlayıcı sözler (söylemek) bahşedilmez Ab-ı hayat bulunması için Hızır’ın yardımı gerekir.]

88•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Ey zülf-i ḫam-ender-ḫam-ı ḳullāb-ı maḥabbet
   Hep saña çekildi dil-i esbāb-ı maḥabbet

2. Dil-berse güzel dilse nihāyetde hevāyī
   Ḥāṣıl bu ki āmādedür esbāb-ı maḥabbet

3. Bir baḥr imiş ey ʿāşıḳ-ı şeydā dil-i zāruñ
   Anda bulunurmış dür-i nā-yāb-ı maḥabbet

4. Yan āteşe pervāne-veş itme yine efgān
   Ey ʿāşıḳ-ı miskīn budur ādāb-ı maḥabbet

5. **Yaḥyā** ḥarem-i ʿışḳa girerse n′ola bī-bāk
   Meftūḥdur erbāb-ı dile bāb-ı maḥabbet

88• M 87[b], (ŞYD, s. 55)

1 [Ey muhabbet çengelini kıvrım kıvrım olan saçlarına (takan)! Muhabbet erbabının gönlü daima sana kaymıştır.]

2 esbāb: erbāb M [Dilber güzel, âşığın gönlü de hevayi olduğu müddetçe muhabbetin vasıtaları hazırdır.]

3 [Ey çılgın âşık! Dermansız gönlün bir denizmiş; muhabbetin ele geçmez incileri onda bulunurmuş.]

4 pervāne-veş: pervāne-ṣıfat M / itme yine: eyleme M [Ey miskin âşık! Sen pervane gibi ateşte yan yine de bağırma; aşkın adabı budur.]

5 bī-bāk: bī-pāk M [Yahyâ aşk haremine korkusuzca girerse ne olur? Gönül erbabına muhabbet kapısı açılmıştır.]

89•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – +/ + – – + / + – – + / + – –

1. Bir gün gele kim şād ola maḥzūn-ı maḥabbet
   Çoḳ ʿāḳili ilzām ide mecnūn-ı maḥabbet

2. ʿĀşıḳ ġam-ı dehr ile kesel-nāk olur mı
   Çalınmadı mı gūşuña ḳānūn-ı maḥabbet

3. Ḥayretde görüp ʿāşıḳı gülmez dimeñüz kim
   Elbette virür ḥükmüni maʿcūn-ı maḥabbet

4. Vāʿiẓ ola mı serd söziñden müte'essir
   Bir dilde ki sūzān ola ḳānūn-ı maḥabbet

5. Baġlandı dilüm ḳalmadı şekvāya mecālüm
   Gör neyledi **Yaḥyā** beni efsūn-ı maḥabbet

89• M 87[b], (ŞYD, s. 57)

1 [Bir gün gelir ki muhabbet dertlileri sevinir; çok akıllı olanları muhabbet delileri susturur.]

2 [Âşık dünya derdiyle hiç yorulur mu; onun kulağına aşk sazı hiç çalınmadı mı?]

3 [Âşığı şaşırmış halde görüp hiç gülmüyor demeyin ki elbette muhabbet ilacı onun hükmünü verir.]

4 [Ey vaiz! Bir gönülde aşk kanununun yakıcılığı olursa o senin soğuk sözlerinden etkilenir mi?]

5 dilüm: elüm M [Dilim bağlandı, şikayete gücüm kalmadı; Yahyâ! Aşkın büyüsünün beni ne hale getirdiğini gör.]

90•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. İltifāt eyler saña ey dil o şāh-ı nīk-baḫt
   Meylider elbette ḫāke mīvedār olsa dıraḫt

2. Gevher-i kān-ı maʿārif olduġınçün ḫüsrevā
   Eyledi Mevlā seni zīnet-fezā-yı tāc u taḫt

3. Dest-i ḳahruñla ʿadū ḳaddüni ḫam itmek nedür
   Ḳuvvet-i bāzūña nisbet ḳavs-ı çarḫ olmaya saḫt

4. Şeh-süvār-ı ʿarṣa-i iḳbāl ü ʿizzetsün müdām
   Olmasun şāhum semend-i devletüñ bī-zīn ü raḫt

5. Mütteḳā-yı zer-keş ü zer-beft **Yaḥyā**ya yeter
   Künc-i ġamda rūy-ı zerdin ḳodıġı bir iki laḫt

90• M 88[a], (ŞYD, s. 54)

1 [Ey gönül! O bahtı güzel olan şah sana iltifat eder; ağaç eğer meyve verseydi toprağına yönelirdi.

2 olduġunçün: olduğıçün M [Ey sultan! Sen ilim madeninin cevheri olduğun için Mevla senin taç ve tahtının süsünü arttırdı.

3 çarḫ: ṣavt M [Düşmanı perişan eden elinle (onun) boyunu bükmek nedir ki senin kolunun kuvvetini feleğin yayıyla kıyaslamak zor değildir.]

4 [Ey şahım! Sen talih ve şeref arsasının usta binicisisin; talih atın eyersiz ve koşumsuz olmasın.]

5 mütteḳā: mekkā // M Laḫt: taḫt M [Gam köşesinde sarı yüzüne koyduğu bir iki parça altından yapılmış ve sırmalı cüz Yahyâ'ya yeter.]

91•

Mefāʿīlün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Gelür mihmān-ı ġam cāna şeb-i miḥnet hücūm eyler
   Göñül zünbūr-veş inler ne bāl eyler ne mūm eyler

2. Cihānda rind odur uġratmayup ālām-ı dünyāyı
   Muvāfıḳ yār ile bir gūşede defʿ -i ġumūm eyler

3. Ḫaṭ-ı ruḫsarınuñ sevdāsın itse dil baʿīd olmaz
   Biraz da Çīni görsün çoḳ zamāndur seyr-i Rūm eyler

4. Nice cān virmeyem būy-ı dil-āvīzine dil-dāruñ
   Müşerref eyledükce bezmi tebşīr-i ḳudūm eyler

5. Taʿayyünden ḫalāṣ olur bu bezmüñ hem-demi **Yaḥyā**
   Ḥabāb-ı sāġar-ı ṣahba gibi maḥv-ı rüsūm eyler

91• M 88[a], (ŞYD, s. 114)

1 : - M [Gam misafiri cana gelince dert gecesi hücum eder; gönül eşek arısı gibi inler ne bal yapar ne mum yapar.]

2 : - M [Cihanda dünya kederlerini (kendine) uğratmayan rint olur; (o) kendine uygun bir sevgiliyle bir köşede dertleri def eder.]

3 [O sevgilinin yüzündeki tüylere sevdalansa gönül uzak olmaz; biraz da Çin'i seyretsin ne zamandır Rum'u seyrediyor.]

4 ḳudūm: ḳadem M [O sevgilinin gönül çeken kokusuna nasıl can vermeyeyim; o, meclisi şereflendirdikçe ayağını bastığını müjdeler.]

5 [Bu meclisin dostu olan Yahyâ ortaya çıkmaktan kurtulur; şarap kadehinin köpükleri gibi resimleri mahveder.]

92•

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücte + − + − / + + − − / + − + − / + + −

1. Hemīşe merdüm-i çeşmüm ʿiẕār-ı yâre baḳar
   Gözüm o penceredür ṣaḥn-ı lāle-zāra baḳar

2. Zamān gelür yine zerrīn ḳadeḥ alur eline
   Çemende nergis-i şehlā hemān bahāra baḳar

3. Nesīm-i luṭfuñadur intiẓārı fülk-i dilüñ
   Çoḳ oldu sāḥil-i miḥnetde rūzgāra baḳar

4. Seni gelür işidüp baġda yāsemen cāna
   Çıḳup o şevḳ-ile dīvāre reh-güzāra baḳar

5. Ne iʿtibār bu evżāʿa merd olan **Yaḥyā**
   Ne ẕillete naẓar eyler ne iʿtibāra baḳar

92• M 88[a], (ŞYD, s. 97)

1 [Gözbebeğim daima sevgilinin yanağına bakar, gözüm o penceredir ki lale bahçesine bakar.]

2 [Zaman gelir yeşillikte şehla gözlü nergiz altından yapılmış kadehi eline alıp hemen bahara bakar.]

3 [Gönül kayığının beklediği (senin) lütfunun rüzgarıdır; dert sahilinde feleğe bakanlar çoğaldı.]

4 işidüb: işidü M [Ey sevgili! Yasemin, senin bağa geldiğini duyunca o arzu ile duvara çıkıp geldiğin yola bakar.]

5 [Mert olan Yahyâ bu durumlara ne hürmet (gösterir) ne bu alçaklığa bakar ne de ehemmiyet verir.]

93•

Fāʿīlātün fāʿılātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Gelmede bezm-i meye eglenme hem-demlik budur
   Cümleden evvel müşerref eyle ādemlik budur

2. Pür gerekdür sāġar-ı işkeste cām-ı zer-nişān
   Meşreb-i ehl-i fenāda ey gönül Cemlik budur

3. Çekmezin dünyā ġamın bir ḥālete irgürdi ʿışḳ
   Bāʿiṣ-i şādī olur ġam işte bī-ġamlıḳ budur

4. Ḫānkāhda baş döner meyḫāneler içre ayaġ
   Farḳını fehm eylemez abdāl sersemlik budur

5. Ḫaṣm-ı **Yaḥyā** ḳuvvet-i cāhına maġrūr olmasun
   Merd ise nefsin zebūn itsün ki Rüstemlik budur

M 88[a], (ŞYD, s. 98)

1 [İçki meclisine gelmekte oyalanma, arkadaşlık (dostluk) budur; hepsinden önce teşrif et, insanlık budur.]]

2 pür: bir M [Ey gönül! (Sana) kırık ve işlenmiş kadeh çok lazımdır; kendini Allah'a adayanların meclisinde Cemlik budur.]

3 bī-ġamlık: peyġamlık M [Aşk (beni) öyle bir hale ulaştırdı ki dünya derdini çekmem; gam mutluluk sebebi olur işte gamsızlık budur.]

4 ḫānkāhda: ḫānḳahda M // farḳını: fırḳatı M [Meyhane içinde kadeh tekkede (ise) baş döner; Abdal bu (ikisinin) farkını anlamaz işte bu sersemliktir.]

5 [Yahyâ'nın düşmanı makamının gücüyle kibirlenmesin; eğer adamsa nefsini aciz bıraksın ki Rüstemlik budur.]

94•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Esdi kūyından ṣabā şād olmaġa bādī budur
   Ayaġı tozıyla geldi bāʿiṣ-i şādī budur

2. Māniʿ oldı ḫᵛāb-ı nāza diyü gül açılmamış
   İncinülmez bülbül-i şeydāya muʿtādı budur

3. Ṣanʿatıyla ḥaşre dek añdurdı kendin Kūh-ken
   Kār-ı ʿışḳuñ işte bir onmaduk ırġadı budur

4. Şīve-i maḥbūb ẕevḳinden ḫaber-dār olmaduñ
   Bilmedün ey Ḳays ʿālem bundadur vādī budur

5. Destüme sāġar alup itdüm riyāyı ber-ṭaraf
   Pīr-i ʿışḳuñ bana **Yaḥyā** şimdi irşādı budur

94• M 88[a], (ŞYD, s. 136)

1 Onun mahallesinden sabah rüzgarı esti, mutlu olmaya sebep budur; onun ayağının tozuyla gelişi de mutluluğa sebeptir.

2 oldı: olmaz M [Gül, naz uykusuna mani oldu diye çılgın bülbüle açılmamış ama onun adeti budur, ona gücenilmez.]

3 dek: - M [Ferhâd, yaptıklarıyla mahşere kadar kendinden bahsettirdi; işte aşk işinin tedavi edilemez kişisi budur.]

4 [Ey Kays! Sevgilinin edasından haberdar olmadın, alemin ve vadinin burada olduğunu bilmedin.]

5 [Elime bir kadeh alıp iki yüzlülüğü def ettim; şimdi aşk pirinin bana öğrettiği budur.]

95•

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mücte– – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Ḫaṭṭ u leb ü ʿiẕārı ruḫ-ı yāri bozdılar
   Ṭaġıldı müşterīleri bāzārı bozdılar

2. Aġyārdan ayırdılar ey meh-liḳā seni
   Bir hīle ile leşker-i küffārı bozdılar

3. Zülfiñ ṭaġıtdı yār göñül oldı bī-ḳarār
   Ṣan āşyān-ı bülbül-i gül-zārı bozdılar

4. Ḳaldı nuḳūd-ı eşk-i ruḫ-ı zerd geçmeden
   Gitdi revācı dirhem u dīnārı bozdılar

5. **Yaḥyā** alurdı naḳd-ı dil ü cāna vaṣlını
   Ol dil-rübānuñ itdügi iḳrārı bozdılar

95• M 88[b], (ŞYD, s. 100)

1 ḫaṭṭ u leb: ḫaṭṭ leb M [Ayva tüyleri dudak ve yanağı sevgilinin yüzünü bozdular. Böyle yaparak müşterileri dağıtıp (güzellik) pazarı(nı) bozdular.]

2 ey mehlīḳa: ey meh mehlīḳa M [Ey ay yüzlü! Seni rakiplerden ayırdılar; bir hile ile kafirler ordusunu dağıttılar.]

3 [Sevgili saçını dağıtınca gönlün kararı elden gitti; sanırsın ki gül bahçesinin bülbülünün yuvasını bozdular.]

4 dirhem ü dinār: dirhem dinār M [(Âşığın) sararmış yüzündeki gözyaşı taneleri geçmez oldu, dirhem ve dinarı değerini düşürüp bozduklarından (onların) rağbet kalmadı.]

5 vaṣlını: vuṣlatı M [Yahyâ! gönül ve can nakdini verip (o sevgiliye) kavuşurdu ama (etrafındakiler) sevgilinin ettiği yemini bozdular.]

96•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Jāle-veş dökme yaşuñ ol gül-i raʿnā ter olur
   Ġonce-i gülşen-i nāz ey dil-i şeydā ter olur

2. Ey göñül aġlama gül sünbül-i ḫoş-būyından
   Ebrden nem ḳapar ol zülf-i semen-sā ter olur

3. Ṣu gibi pāyuña şūrīde göñüller aḳdı
   Ḳorḳarın dāmenüñ ey serv-i dil-ārā ter olur

4. Ben mey-i ʿışḳ-ile mest olmaġı tercīḥ iderin
   Bu sözümden alınur gerçi ki ṣahba ter olur

5. Laʿl-i cānāneye beñzer diyü ḥelvā-yı teri
   Aġzuña alma leb-i nāzüki **Yaḥyā** ter olur

96• M 88[b], (ŞYD, s. 101)

1 jāle-veş: zāle-veş M [Ey çılgın gönül! Gözyaşını çiy tanesi gibi dökme o güzel gül ve naz gülistanının goncası ıslanır.]

2 ḫoşbūyından: ḫoşbū benden M // zülf: ḫaṭṭ M // semensā: semennā M [Ey gönül hoş kokulu sümbülün yüzünden ağlama gül zira o yasemin gibi saçlar buluttan nem kapar ıslanır.]

3 [Ayağına perişan gönüllüler su gibi aktı ey gönlü süsleyen sevgili korkarım ki eteğin ıslanır.]

4 [Ben aşk şarabıyla kendimden geçmeyi tercih ederim; şarap da bu sözümden gücenir ve (sıkıntıdan) terler.]

5 [a. Ey Yahyâ! Taze helva sevgilinin dudağına benzer diye söyleme o zaman onun nazik dudağı üzülür. b. Ey Yahyâ! Taze helvayı sevgilinin ağzına benziyor diye ağzına alma (onun) nazik dudağı ıslanır.]

97•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Ebrū vü müjeñ tīġ-i cefā tīr-i ḳażādur
   Ol kākül-i pür-çīn ise emvāc-ı belādur

2. Āşūb u fitendür ḫaṭṭ u ḫālüñ senin ey cān
   Ol ġamze-i ḫūn-rīz ise bir ḥışm-ı Ḫudādur

3. Zülf-i siyehüñ dām-ı giriftārī-i ʿuşşāḳ
   Bīmār gözüñ derd-i derūn żuʿafādur

4. Zehr aḳmada her bār raḳībüñse yüzünden
   Her bir sözi öldürmese de cāna cefādur

5. Çün ḥükm-i ḳażādur bu cefālar bu belālar
   Yaḥyāya düşen cān ile teslīm ü rıżādur

97• M 88^{b}, (ŞYD, s. 103)

1 [Ey sevgili! Senin kaşın cefa kılıcı kirpiğin ise kaza okudur; o karışık (dağınık) kakülün ise bela dalgalarıdır.]

2 ḫālüñ: ḫāṭuñ M / Can: māh D // ḥışm: çeşm M [Ey sevgili! Yüzündeki ayva tüyleri karışıklık ve fitne çıkarandır, o kan döken gamzen ise Allah'ın bir gazabı (gibidir)]

3 giriftārī-i : giriftār M [(Ey sevgili) senin siyah saçların âşıkları yakalayan bir tuzak; hasta gözün (ise) zayıfların gönlüne derttir.]

4 [Rakibin her defasında yüzünden zehir akmaktadır, (onun) her sözü öldürmese de cana eziyettir.]

5 [Bu cefalar ve bu kazalar kaza hükmünde olduğu için Yahyâ'ya düşen canıyla teslim olmak ve (kaderine) razı olmaktır.]

98•

Fāʿilātün fāʿīlātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Rāst geldüm yāre bir serv-i dil-ārādur gider
   Pāyıña ʿuşşāḳ düşmiş bir temāşādur gider

2. Ḳanda gitseñ zülf-i müşgīniñden ayrılmaz göñül
   Kār u bārın baġlamış ḥāżır müheyyādur gider

3. Câme-i gülgūn-ile olmış o şeh eşheb-süvār
   Ṣan nesīm-i ṣubḥ ile gül-berg-i raʿnādur gider

4. Kār-ı dīn ışmarlanur dünyāyı bilmez ġāfile
   Söze āġāz itse ammā dīn ü dünyādur gider

5. Bī-beḳādur devlet ü iḳbāl **Yaḥyā**dan işit
   Başuña alma belā-yı ʿışḳı ġavġadur gider

98• M 88[b], (ŞYD, s. 104)

1 geldüm: gelüm D [Gönül aynasını bu perişanlık yolunda yüz parça gördüm; onun cefa arayan taş gönüllü bir sevgiliye vurulmuş olduğuna (herkes) karar vermiştir.]

2 gitseñ: gitse M / müşginiñden: miskiniñden M [Ey gonca ağızlı sevgili! Tavşankulağı otunun kulağı burulmuştur; (o bu nedenle) senin gönlü çeken kokunla bahse girmeye cesaret edemez.]

3 [Ey gönül! Ahın göklere (çıksa) direk olsa alem yıkılmaz; bu lacivert çadır onun üstüne kurulmuştur.]

4 [O düşkün gönül servi boylunun ayağının toprağında karar kılmıştır; Yahyâ bir dönem (deniz gibi) bulanmış olsa da şimdi durulmuştur.]

5 āşḳı: ḫalḳı M [Yahyâ! Mecaz ehlinin başı olan sıkıntı içindeki Kays'ın halleri; gerçekte bakılsa senin derdindir.]

99•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ne meclisler ḳurulmışdur ne sāġarlar sürülmüşdür
   Maḥabbet bādesine beñzer olmaz hep görülmüşdür

2. Göñül mirʿātini ṣād-pāre gördüm rāh-ı ẕilletde
   Muḳārrer bir cefā-cū seng-dil yāre urulmışdur

3. Senüñ būy-ı dil-āvīzüñle baḥṣe eylemez cür'et
   Baḫūr-ı Meryemüñ ey ġonce-fem gūşı burulmışdur

4. Dilā ʿālem yıḳılmaz göklere āhuñ direk olsa
   Bu çetr-i lāciverdī anuñ üstine ḳurulmışdur

5. Dil-i meyyāl o servüñ ḫāk-ı pāyında ḳarār itmiş
   Bulandı bir zamān **Yaḥyā** hele şimdi ṭurulmışdur

99• M 89[a], (ŞYD s. 105)

1 [Ne meclisler kuruluş ne kadehler sunulmuştur fakat aşk şarabına benzeyen bir şeyin olmadığı her zaman anlaşılmıştır.]

2 [Gönül aynasını bu perişanlık yolunda yüz parça gördüm; onun cefa arayan taş gönüllü bir sevgiliye vurulmuş olduğuna (herkes) karar vermiştir.]

3 gūşı: ġusı M [Ey gonca ağızlı sevgili! Tavşankulağı otunun kulağı burulmuştur; (o bu nedenle) senin gönlü çeken kokunla bahse girmeye cesaret edemez.]

4 [Ey gönül! Ahın göklere (çıksa) direk olsa alem yıkılmaz; bu lacivert çadır onun üstüne kurulmuştur.]

5 [O düşkün gönül servi boylunun ayağının toprağında karar kılmıştır; Yahyâ bir dönem (deniz gibi) bulanmış olsa da şimdi durulmuştur.]

100•

Müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

1. Bir lāciverdī kāsede her ṣubḥ mihr altun ezer
   Vaṣf-ı cemālüñ yazmaġa cānā gerekdür ḥall-i zer

2. Başı açıḳ yalın ayaḳ abdāluñ olmışdur güneş
   Bir yerde ārām eylemez şevḳüñle dünyāyı gezer

3. Her ġonce dest-i şāḥda bir nāme-i ser-bestedür
   Bülbül iver kim açıla żımnıñda maḳṣūdın sezer

4. Baġuñ muṭarrā sünbüli başlar açılmaġa ḳaçan
   Gördükçe anı ṣanurum bir dil-rübā zülfin çözer

5. Çoḳ nā-tüvānı eyledi **Yaḥyā** tüvān-ger luṭf-ı şāh
   ʿAnḳā-yı ḳāf-ı himmeti besler hezārān zāl-i zer

100• M 89ª, (ŞYD, s. 74)

1 cemālüñ: cemālin M [Güneş her sabah lacivert renkli bir kasede altın ezer; ey sevgili! (senin) güzel yüzünün vasıflarını çizmek için altını çözmek gerektir.]

2 [Güneş, senin başı açık, yalın ayak dervişin olmuştur, bir yerde dinlenmez (senin) arzunla dünyayı gezer.]

3 Nāme-i serbestedür: nāme dilbestedür M [Her gonca dalın elinde açılmamış bir mektuptur; bülbül onun içinde kendi maksatlarına (uygun) şeyler olduğunu sezer ve açılmasını ister.]

4 [Bahçesinin misk kokulu sümbülü açılmaya başlayınca, ben onu görünce gönül çelen bir sevgilinin saçlarını çözdüğünü sanırım.]

5 [Yahyâ sultanluğının verdiği o lütfuyla çok güçsüz olanları güçlü yaptı; himmet'in Kaf Dağı'nın ankasını binlerce zal-i zer besler.]

101•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – +/ + – – + / + – – + / + – –

1. Berg-i zer-i pür-naḳş-ile gülşende vezāndur
   Gūyā ki ṣabā gāşiye ber-dūş-ı ḫazāndur

2. Gerdān ider evrāḳı ṣabā ṣaḥn-ı çemende
   Cevlāna gelür şevḳ-ile ṭāvus-i cināndur

3. Zer tepsiler atılmada meydān-ı çemende
   Hengām-ı ʿatā sūr-ı şeh-i ʿālemiyāndur

4. Evrāḳ döner şevḳ ile fānūs-ı ḫayāle
   Seyr it ne ṣuver ẓāḥir olur devr-i zamāndur

5. Ṣarı ṣaman altında ṣu yürütmede māhir
   Ḥaḳḳa ki ḫazan faṣlı da ḳallāş-ı cihāndur

6. Naḳşını çıḳarduḳ hele sūdā-ger-i bāġuñ
   Bildük ki anuñ eyledügi sūd-ı ziyāndur

7. **Yaḥyā** varaḳ-ı bīdi gör e nice ṣarardı
   Gicʿıyş u ṭarābdan ki hilāl-i Ramażāndur

101• M 89ª, (ŞYD, s. 108)

1 [Gül bahçesinde (onun) altın nakışlı yaprakları esmektedir; sanki sabah rüzgarı, dilenci ve hazan, serseridir.]
2 [Çimenliğin ortasında sabah rüzgarı yaprakları döndürür, şevk ile gezer; (adeta) cennetin tavus kuşudur.]
3 3., 4. ve 5. beyitler dîvândaki tertibe göre sıralanmıştır. tepsiler: dinler M [Bahçede altın tepsiler atılmakta (sanki) ihsan dönemidir insanların sultanının düğünüdür.]
4 şevḳ: bād M [Yapraklar şevkle hayal fanusuna döner; ne suretler görünür seyret (bu) kaderdir.]
5 [Sarı saman altında su yürütmede usta; gerçekten de güz mevsimi de dünyanın dönek olduğunu gösterir.]
6 [Bahçenin bezirganının hele (şükür) resmini çıkardık; anladık ki onun yaptığı zarardan kardır.]
7 ṭarabdan: ṣafādan D [Yahyâ söğüt yaprağının nasıl sarardığına bir bak; yeme içmeden vazgeç ki Ramazan ayı gelmiştir.]

102•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Gönül mir'āti kim ṣad-pāre-i dest-i celālüñdür
   Yine her pāresine cilve-ger baḳsañ cemālüñdür

2. Cemāl-i bā-kemālüñdür sevād-ı çeşmümüñ nūrı
   Süveydā-yı dili ʿışḳ ehlinüñ sevdā-yı ḫālüñdür

3. Ḫayālüñde eger eglenmeyeydi ḥāl müşkildi
   Belā küncinde kim eglencemüz cānā ḫayālüñdür

4. Ḳosañ ārām itmez kürsī-i zerrīn-i ḫūrşīde
   Maḥabbet reh-güẕārında gönül kim pāy-mālüñdür

5. Ser-i ehl-i mecāz olan belā-keş Ḳaysuñ aḥvāli
   Ḥaḳīḳatde naẓar olunsa **Yaḥyā** ḥasb-i ḥālüñdür

102• M 89[a], (ŞYD, s. 107)

1 pāresine: pāresinde M [Gönül aynası ki (senin) büyüklüğünün elinden bin parça olmuştur; yine de her parçasına (şöyle) cilveyle baksan yüzünün güzelliğini gösterir.]

2 dili: meyi M [Senin gözünün siyahının ışığı olgun güzelliğinle beraberdir; gönlünün siyahlığı ise aşk ehlinin halinin karalığıdır.]

3 [Ey sevgili! Bela köşesinde eğlencemiz senin hayalindir; eğer hayalin de olmasaydı halimiz haraptı.]

4 [Gönül aşk yolundadır ki mahvolmuştur; (onu) güneşin altından yapılmış kürsüsüne bıraksan yine huzur bulmaz.]

5 [Mecaz ehlinin başı olan sıkıntı içindeki Kays'ın halleri; gerçekten bakılsa senin halinle aynıdır.]

103•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḳaṣduñ ey dil yüksek uçar bir hümā pervāzedür
   Ḫāke ol itmez tenezzül meyli evc-i nāzedür

2. Ḳāmet-i bālā belāsıyla çaḳıştırmaḳ olur
   Ġuṣṣa-i dūr u dırāz zülfi bī-endāzedür

3. Dāġlarla nev-be-nev zeyn eyleyüp ʿarz eyleyem
   Meyl ide şāyed görünce dāġ-ı sīnem tāzedür

4. Bir güzel mecmūʿadur gül vaṣf-ı rūyuñ yazmaġa
   ʿAndelībüñ rişte-i cānı ʿaceb şīrāzedür

5. Yāre ʿāşıḳdur diyü ʿuşşāḳdan gör naġmeyi
   Çıḳdı **Yaḥyā** naḳşımuz ʿālemde bir āvāzedür

103• M 89[b], (ŞYD, s. 111)

1 [Ey gönül! Senin niyetin yüksekten uçan bir Hüma kuşunun uçuşudur; (ama) o yerdekilere tenezzül etmez (onun) meyli nazın zirvesinedir.]

2 [Onun uzun boyunun belasıyla (saçını) karşılaştırmak uzun uzadıya bir dert olur çünkü (onun) saçı (boyuna oranla) ölçüsüzdür.]

3 eyleyim: ideyin D [(Sinemi) yaralarla yeniden yeniye süsleyip sunayım; (o) şayet sinemin yaraları yeni olduğu için sinemi görünce meyletsin.]

4 [Gül, yüzünün vasıflarını yazmak için bir risaledir; bülbülün can ipliği ise (onun) güzel bir şeridir.]

5 Ey Yahyâ! Âşıklardan gelen güzel sesleri (bunlar) sevgiliye âşıktır diyerek algıla (zira) bizim nakşımız alemde bir şöhret kazandı.

104•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Lisān-ı ehl-i dilde ʿāşḳa gülzār-ı belā dirler
   Cevānuñ ḳāmet-i mevzūnuna naḫl-ı cefā dirler

2. Yaḳın olmaz güzeller ʿāşıḳ-ı mehcūr u şeydāya
   El öpmek ārzū itseñ ıraḳdan merḥabā dirler

3. Ḫarābātı egerçi görmedük ammā görenlerden
   Eşitdük bir neşāṭ-efzā maḳām-ı pür-ṣafā dirler

4. Niyāz eyle cefādan vāz gelsün cān-ı maḥzūna
   Seni ey dil ġam-ı cānāne ile āşnā dirler

5. Ḫalās olmaya gibi ʿışḳ elinden bir zamān **Yaḥyā**
   Yine bī-çāreyi bir dil-rübāya mübtelā dirler

104• M 89^{b}, (ŞYD, s. 109)

1 [Gönül ehlinin dilinde aşka belanın gül bahçesi; gencin düzgün boyuna da cefa ağacı derler.]

2 mehcūr u şeydā: mehcūr şeydā M [Güzeller, dîvâne ve garip âşıklara yakın olmaz; elini öpmek istersen, uzaktan merhaba derler.]

3 [Her ne kadar meyhaneleri görmesek de görenlerden işittik ki (orası) neşeyi artıran eğlence dolu bir yermiş.]

4 niyāz eyle: niyāz ile M [Ey gönül! Senin, sevgilinin hüznüyle aşina olduğunu söylüyorlar; o zaman mahzun canından cefadan vazgeçmesini dile.]

5 [Yahyâ aşkın pençesinden bir an kurtulmamış gibidir, yine (o) çaresizin bir gönül çalana tutulduğunu söylerler.]

105•

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāri’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Söz kim zebānuma gele gūyā zebānedür
   Ben ʿāşıḳam sözüm de benüm ʿāşıḳ-ānedür

2. ʿĀşıḳ odur ki yāri işüginde cān vire
   Mecnūn-ı gāfilüñ ḥarekātı yabānedür

3. Her kişi naḳd-i cānını āmāde eylesün
   Yārān-ı ʿışḳ ṣoḥbetimüz ʿārif-ānedür

4. ʿArż-ı niyāzı bülbül-i zāruñ figān-iledür
   Pervāne-i belā-zedenüñ yane yanedür

5. Yār işigine tuḫfe-i cān-ile gelmeden
   Maḳṣūd feyz-i cūdına **Yaḥyā** bahānedür

105• M 89[b], (ŞYD, s.112)

1 [Söz, benim dilime gelince sanki bir alev olur; ben âşığım, sözüm de âşığa yakışır şekildedir.]

2 [Âşık odur ki sevgilisinin eşiğinde can verir, (bu) yüzden gaflete düşen Mecnun’un hareketleri gariptir.]

3 [Herkes can sermayesini hazırlasın; aşk dostlarıyla olan sohbetimiz ariflere yakışır şekildedir.]

4 [İnleyen bülbülün arzusunu ağlayıp sızlamayla gösterir, belaya düşmüş pervane ise yana yana (gösterir).]

5 [Yahyâ’nın yarin eşiğine can hediyesiyle gelmesinden maksat cömertliğinin bereketini göstermeye bir bahanedir.]

106•

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāri' – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Düş ḫāke dirse ʿāşıḳına dilberi düşer
   Ferş-i ḳadem ider yüzin ādem yeri düşer

2. Bir iki gün de lāle-i mey-ḫ͡ʿārı seyridüñ
   Ditrer ayaġı ṭutmaz eli sāġarı düşer

3. İrgürse bāġa bu yürüyüşden ḫaber nesīm
   Endām-ı bīde lerze gelür ḫançeri düşer

4. Yüz yire ḳoyup aġlar işigüñde ehl-i derd
   Devlet anuñ ki ḳapuña sīm ü zeri düşer

5. **Yaḥyā** gibi fütāde olursa gören n'ola
   Ḫūb olıcaḳ metāʿ ana çoḳ müşterī düşer

106• M 89[b], (ŞYD, s.113)

1 yüzin: nūrın M [Sevgili âşığına toprağa düş derse (o da) düşer; insan onun ayağının halısı olmak için yüzünü yere döşer.]

2 ṭutmaz: ṭurmaz D [Bir iki gün de içmekten kendinden geçmiş laleyi seyredin; (onun) ayağı titrer, eli tutmaz, kadehi düşer.]

3 [Rüzgar bağa bu yürüyüşünden haber ulaştırsa söğüt ağacının bedenine titreme gelir hançeri yere düşer.]

4 [Dert ehli, yüzünü yere koyup (sevgilinin) eşiğinde ağlar; ne mutlu ona ki senin kapına gümüş ve altın döşer.]

5 [(Onu) gören Yahyâ gibi düşkünü olursa ne olur? Mal güzel olunca onun müşterisi çok olur.]

107•

Mefāʿīlün feʿilātün mefāʿīlün feʿilün

Müctes + − + − / + + − − / + − + − / + + −

1. Hezār şīve ile gönlümi o şāh ḳapar
   Şu dil gibi ki anı nā-gehān sipāh ḳapar

2. Ṣabādan eyle ḥaẕer çıḳma ḫāneden ey şemʿ
   O düzd her gice bir nice şeb-külāh ḳapar

3. Ḳapuña ḫaste gönül münceẕib hemīşe meger
   O keh-rübādur işigüñ ṭaşı ki kāh ḳapar

4. Meh-i nevüñde eger düşse bir dilim nānı
   Muḳarrer anı da erbāb-ı māl ü cāh ḳapar

5. ʿAdū ġurūrı ḳosun rūzġārdur **Yaḥyā**
   Der-i saʿādeti gāhī açarsa gāh ḳapar

107• M 90[a], (ŞYD, s. 115)

1 Şu: şol M [Bir dili ansızın ordunun kuşatması gibi o sultan da bin naz ile gönlümü kapar.]

2 şeb-külāh: şeb-külā M [Ey mum! Sabah rüzgarından sakın, evden çıkma; o hırsız her gece birçok gece külahını çalar.]

3 [Hasta gönül eşiğindeki kehribar renkli taşın üstündeki saman gibi kapına yapışmıştır.]

4 [Eğer (senin) yeni ayından bir dilim ekmek düşse bellidir ki onu da mal ve makam erbabı kapar.]

5 [Yahyâ! Düşman gururu bıraksın; zamâne, saadet kapısını bir açarsa bir kapatır.]

108•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Dīde ġūn-ı dille pür olduḳca eşk-i ter döker
   Aġlamaḳdan ġayrı dermān bulımaz ölçer döker

2. Kāş ol topraġ olaydum gūşe-i meyḫānede
   Üstüne sāḳī-i meclis cürʿa-i sāġar döker

3. Sürʿāt itme ṣaḳīyā destüñde varken ṭolı cām
   Bād-ı tünd esdükce bergin bāġda güller döker

4. Gāh nergis ʿıyş ider zerrīn ḳadeḥle rāygān
   Gāh olur girmez eline nice sīm ü zer döker

5. Bir ʿaceb vādīye ṣaldı ʿışḳ-ı bī-pervā beni
   Ana ʿanḳā-yı ḫayāl uġrarsa **Yaḥyā** per döker

108• M 90ª, (ŞYD, s. 116)

1 [Göz, gönül kanıyla doldukça taze gözyaşı döker; (o) ağlamaktan başka çare bulamaz düşünüp düşünüp (gözyaşı) döker.]

2 [Keşke meyhane köşesinde içki dağıtıcısının üstüne kadehin dibini döktüğü o toprak olsaydım; meclisin sâkisi de onun üstüne kadehin sularını döksün.]

3 [Ey içki dağıtıcısı! (Nasıl) bahçede şiddetli rüzgar estiğinde güller yaprağını dökerse; sen de elinde dolu bir kadeh varken acele etme.]

4 [Bazen nergis altın kadehle çokça eğlenir; bazen (de) gümüş ve altını eline almadan yere döker.]

5 [Ey Yahyâ! Bu korkusuz aşk beni öyle acaip bir vadiye saldı ki hayal ankası oraya uğrarsa tüyünü döker.]

109•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + − − − / + − − − / + − − − / + − − −

1. Demidür āzmāyiş eyleyüp ṭabʿuñ hüner göster
   Muraṣṣaʿ bir ġazelle laʿlini vaṣf it güher göster

2. Seni özler gelür ey cān-ı şeydā tīri aġāh ol
   Çıḳ istiḳbāline taʿẓīm ü ikrām eyle yer göster

3. Ruḫ-ı zerd aḳçe itmez nuḳre-i ʿeşk ile iş bitmez
   Cevānuñ ḳalbini almaḳ dilerseñ sīm ü zer göster

4. Gözüm gibi görüp baş üzre ṭutmaḳ nic′olur seyret
   Baña ʿālemde nergis gibi bir ṣāḥib-naẓar göster

5. Ṭoyunca tāze şeftālülerin almaḳ naṣīb eyle
   O naḫl-ı tāzeyi **Yaḥyā**ya yā Rāb bār-ver göster

109• M 90ª, (ŞYD, s.121)

1 [Bir deneme yapıp şairlik hünerini gösterme vaktidir; süslü bir gazelle (sevgilinin) dudağını tarif et, inci dişlerini göster.]

2 tīri: yeri M [Ey divāne gönül! (sevgilin) oku seni özleyip gelirse uyanık ol karşılamaya çık hürmet ve ikram eyleyip yer göster.]

3 zerd: zerv M [Solgun yüz para etmez, gözyaşının gümüşe (benzeyen) yaşlarıyla da iş bitmez; sevgilinin kalbini kazanmak istersen ona gümüş ve altın göster.]

4 ṭutmak: ṭurmak/ nic'olur: nice olur M // ʿālemde nergis gibi: nergis gibi ʿālemde M [Bana alemde nergis gibi gönül ehli birini göster de gözü gibi bakıp baş üstünde tutmanın nasıl olduğunu gör.]

5 bārver: baruder M [Ya Rab! Yahyâ doyana kadar (sevgilinin) taze şeftalilerini almayı nasip et; o taze fidanı (ona) meyveli göster.]

110•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec - - +/ +- - + / + - - + / + - -

1. Ṣun sāgarı ṣāḳī baña mestāne disünler
   Uṣlanmadı gitdi ol dīvāne disünler

2. Peymānesini her kişi ṭoldurmada bunda
   Şimdengirü bu meclise meyḫāne disünler

3. Dil ḫānesini yık ḳoma ṭaş üstüne bir ṭaş
   Sen yap anı eller ana vīrāne disünler

4. Göñlüñde senüñ ġayr u sivā ṣūreti neyler
   Lāyıḳ mı bu kim Kāʿbeye büt-ḫāne disünler

5. **Yaḥyā**nuñ olup sözleri heb sırr-ı muḥabbet
   Yārān işidüp söyleme yābāne disünler

110• M 90ª, (ŞYD, s. 117)

1 [Sâki! Kadehi sun, bana mest olmuş desinler; o dîvâne (âşık) gör uslanmadı gitti, desinler.]

2 meclise: mescide D [Herkes kadehini burada doldurmaktadır; bundan sonra bu meclise meyhane desinler.]

3 üstüne bir ṭaş: üstüne taş M // Eller: iller D [Gönül hanesini yık taş üstünde bir taş bırakma; sen onu yap başkaları ona virane desinler.]

4 gönlünde: kūyunda M / sivā: sivi M [Senin gönlünde başkasının hayali ne arıyor; Kabe'ye puthane denmesi yakışır mı?]

5 [Yahyâ'nın sözleri her zaman aşkın sırları olmaktadır, dostlar (bu sözleri) işitince yabancıya söyleme, derler.]

111•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Dil degüldür kāfes-i cismüme bülbül ḳodılar
   Dāġlar añlamañuz yer yer ana gül ḳodılar

2. Zülf kim başına sulṭān idi pā-mālüñ olup
   Saña ḳul eylediler adını sünbül ḳodılar

3. Gördiler zülf-i siyāhuñ hevesin her yerde
   Dil-rübālar da o sevdā ile kākül ḳodılar

4. Bir benefşe ḳoyalum şīşeye çün kim ḳomaduk
   Ne gül ü lāle ne sünbül ne ḳaranfil ḳodılar

5. Ṣabruñı ġāret idüp aldılar eşk-i çeşmüñ
   Sende **Yaḥyā** ne tecemmül ne taḥammül ḳodılar

111• M 90[b], (ŞYD, s. 123)

1 dil: degül M [O beden kafesimdeki, gönül değildir; (onun içine) bülbül koydular; (içindekileri) yara sanmayın ona yer yer gül koydular.]

2 [Zülüf ki senin başında sultandı, ayaklarının altına atıp onu sana kul ettiler adını da sümbül koydular.]

3 zülf: rülf M [Siyah saçının hevesini her yerde gören gönül çalan sevgililer de o hevesle kakül bıraktılar.]

4 [Şişeye bir (de) menekşe koyalım çünkü onlar koymadık ne gül ne lale ne karanfil bıraktılar.]

5 tecemmül ne taḥammül: taḥammül ne tecemmül M [(senin) Sabrını yağmalayıp gözyaşını aldılar; Yahyâ sende ne güzellik (alımlılık) ne de dayanma gücü bıraktılar.]

112•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ʿAzm ider gülzāra ʿāşıḳ nev-cevānın gezdürür
   Bir ölümlü ḫāstedür bī-çāre cānın gezdürür

2. ʿĀşıḳ-ı ḫam-geşteden dil-dār kim olmaz cüdā
   Bir kemān-keşdür ki yanınca kemānın gezdürür

3. Gerden-i ḫūrşīde zencīr-i şuʿāʿı bend edüp
   Pehlevān-ı çārḫı gör şīr-i jiyānın gezdürür

4. Berg-i gül bār oldı mı añlar ki diñlensün diyü
   Şeh-süvārum eşheb-i çābük-ʿinānın gezdürür

5. Gösterür **Yaḥyā** maʿārif ehline mecmūʿasın
   Gūyiyā bir bāġ-bāndur gül-sitānın gezdürür

112• M 90[b], (ŞYD, s. 124)

1 [Âşık, gül bahçesine gider, gençliğini orada geçirir; (sanki) ölümlü bir hastadır çaresizce canını gezdirir.]

2 [Sevgili (boyu) bükülmüş âşıktan uzak olmaz; o sanki yayını yanında gezdiren bir okçudur.]

3 [Feleğin pehlivanını gör (ki) güneşin boynuna ışık zincirini bağlayıp (adeta) kükreyen aslanı (yanında) gezdirmektedir.]

4 diñlensün: diñlesün M [Usta binicim yükü gül yaprakları olduğunda dinlensin diye hızlı giden atını (yavaşça) gezdirir.]

5 [Yahyâ ilimden anlayanlara şiirlerini gösterir; (o) sanki gül bahçesini gezdiren bir bahçıvandır.]

113•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Bīm-i reh bilmez şeb-i tārīkde tenhā gelür
   Senden ey meh-rū ḫayālüñ baña bī-pervā gelür

2. Gönderürsin yüz biñ istiġnāyla düşnām-ı telḫ
   Ṣanma düşnām ile senden baña istiġnā gelür

3. Cānına ṭoḳunmayınca bilmez ādem n'olduġın
   Tīr-i dil-dūz-ı muḥabbet şöyle nā-peydā gelür

4. Beñzer ey pīr-i muġān rez-duḫterine bulaşur
   Kūyuña ʿāḳil varan erbāb-ı dil şeydā gelür

5. Cān çekişmekde ḳapuñda her gelen **Yaḥyā** gibi
   Fitne vü āşūbı arturma şehā ġavġā gelür

113• M 90[b], (ŞYD, s. 126)

1 [Ey ay yüzlü! Senin hayalin yol korkusu bilmez karanlık gecede tek başına senden bana korkusuzca gelir.]

2 [Yüz bin naz ile (bana) acı küfürler gönderirsin; (o) küfürlerle benim senden kaçacağımı sanma.]

3 : - M [Aşkın gönlü delen oku öyle ansızın gelir ki canına dokunmayınca insan onun ne olduğunu anlamaz.]

4 [Ey Meyhaneci! Senin civarına akıllı olarak gelen gönül erbabı sanki şaraba bulaşmış gibi dîvâne olarak (geri) döner.]

5 Yaḥyā: Rūḥī M // fitne vü āşūb: fitne-i āşūb M [(Ey sevgili!) her gelen (senin) kapında Yahyâ gibi can çekişmektedir; fitne ve kargaşayı arttırma, kavga çıkacak.]

114•

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāri' – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Bülbül şeṭāreti gül-i ḫandānı güldürür
   Taḳlīd-i zāġ kebg-i ḫırāmānı güldürür

2. Olmaz mı bir laṭīfe-i ġaybiyye āşkār
   Bezm-i belāda ʿāşıḳ-ı nālānı güldürür

3. Ḫaṭṭuñ ġubārı aġladur ey dil-rübā beni
   Gerçi ġubār merdüm-i ḫayrānı güldürür

4. Dil-ber gelünce bezme yüzi güldi ʿāşıḳuñ
   Ol ṭıfl-ı şūḫ mürde-i bī-cānı güldürür

5. **Yaḥyā**yı aġladursa eger yār ġam degül
   Müşkil budur ki düşmen-i nā-dānı güldürür

114• M 90^{b}, (ŞYD, s. 120)

1 [Karga taklidi, salınarak yürüyen kekliği nasıl güldürürse; bülbülün şaklabanlığı da gülmekte olan gülü güldürür]

2 [(Acaba) Şu bela meclisinde inleyen âşığı güldürecek ince bir nükte söylenmez mi?]

3 [Ey gönül çalan! Her ne kadar toz şaşkın insanları güldürse de senin ayva tüylerinin tozları beni ağlatır.]

4 [Sevgili meclise gelince âşığının yüzü güldü; o güzel çocuk cansız ölüyü (bile) güldürür.]

5 [Eğer sevgili Yahyâ'yı ağlatırsa bu dert değildir; âşığa zor gelen, (sevgilinin) haddini bilmez rakibi güldürmesidir.]

115•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Gün yüzüñ māhiyyet-i ḥüsni kemāhī gösterür
   Nūr-ı Ḥaḳḳı yine ol şemʿ-i İlāhī gösterür

2. Bir alay olsa güzeller hep teveccüh yāredür
   Ḫalḳ-ı ʿālem birbirine pād-şāhı gösterür

3. Çīn-i ebrūdan iñen raġbet görünmez ʿāşıḳa
   Meylini ʿuşşāḳa luṭf ile nigāhı gösterür

4. Ey hilāl-ebrū cemālüñ ḥaḳḳı baḳ āyīneye
   Bir muṣaffā nūrdur kim ʿaks-i māhı gösterür

5. Her ne deñlü dilde pinhān eylese ʿışḳ āteşin
   ʿAşıḳuñ sūz-ı derūnın dūd-ı āhı gösterür

6. Ṭoġrı yoldur maḳṣada sapman reh-i meyḫāneden
   Zāhide ṣormāñ tarīḳ-i ḫānḳāhı gösterür

7. Menbaʿ-ı iḥsānı **Yaḥyā** kimden eylerse su'āl
   Hep şehā ol dergeh-i devlet-penāhı gösterür

115• M 91[a], (ŞYD, s. 129)

1 [Allah nurunu nasıl ki Kur'an-ı Kerîm göstermişse senin de güzelliğinin değerini güneşe benzeyen yüzün gösterir.]

2 [Güzeller bir alay kadar olsa da iltifat yine sevgiliyedir; (çünkü) insanlar (toplandıklarında) birbirlerine padişahı gösterirler.]

3 [Çatık kaştan âşıklara pek rağbet görünmez; sevgilin âşıklara meylini lütufkâr bir bakışıyla gösterir.]

4 nūr: āy M [Ey hilal kaşlı! Güzelliğinin hakkı için bir kez aynaya bak; çünkü o ayın yansımasını gösteren saf bir ışıktır.]

5 : - M [Her ne kadar aşk ateşini gönlünde gizlese de âşığın gönlündeki ateşi ahının dumanı açık eder.]

6 ṣapman: cismüñ M [(Ey âşıklar!) Meyhane yolundan sapmayın o maksada giden doğru yoldur; zâhide (yol) sormayın (size) tekkenin yolunu gösterir.]

7 iḥsānı: iḥsānuñ D [Ey sultan! Yahyâ lütfun kaynağını her kime sorsa herkes o padişah dergahını gösterir.]

116•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Birbirine girdiler dolāblarla āblar
   Āblar ġālib olınca döndiler dolāblar

2. Ey melāḥat baḥri ol nāfi ṣabā vaṣf itmese
   Uġramazlardı göbek burmasına gird-āblar

3. ʿĀrıżı üzre ser-i zülfi düşer miḳrāzdan
   Gūyiyā dil-ber kitāb-ı ḥüsnini iʿrāblar

4. Ḳalmışuzdur bādenüñ keyfiyyetin idrākden
   ʿAḳlımuz almışdur ey sāḳī o lāʿl-i nāblar

5. Pertev-i ruḫsār-ı sāḳī şuʿle-i cām-ı şarāb
   ʿIyşa āġāz eyle **Yaḥyā** geçmedin meh-tāblar

116• M 91[a], (ŞYD, s. 125)

1 ṭolāb: dolāb M [Dolaplarla sular biraraya geldiler; sular çoğalınca dolablar dönmeye başladılar.]

2 [Ey güzellik denizi! Senin göbeğini sabah rüzgarı tarif etmeseydi girdaplar karın ağrısına tutulmazdı.]

3 düşer: geçer M [Sevgilinin yanağının üstüne saçlarının ucu düşünce; sanki sevgili güzellik kitabını harekeler gibi görünür.]

4 [Ey sâki! Şarabın kalitesini anlamaktan (geri) kalmışız; o halis şaraplar aklımızı almıştır.]

5 geçmedin: geçmeden D [Ey Yahyâ! Sâkinin yüzünün ışığı ve şarap kadehinin parıltısıyla mehtaplar geçmeden eğlenmeye başla.]

117•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Kūh-ı mihnetdür başum her sū yaşum ırmaġlar
   Firḳatüñde çekdigüm ālāmı çekmez ṭāġlar

2. Ṣanma müjgānum ḫayālüm şāhbāzın ṣayd ide
   Ey hümā-sāyem ḳurupdur çeşm-i giryān aġlar

3. Egleyen zencīr-i zülfüñle ruḫuñ gülzārıdur
   Yoḳsa ṭutmazdı dil-i şeydāyı degme bāġlar

4. ʿĀşıḳ-ı bī-çāreler mehcūr aʿdā pür-sürūr
   ʿAndelībān dūr ṭutmış ṣaḥn-ı bāġı zāġlar

5. Ṣolmasun **Yaḫyā** gülistān-ı belānuñ gülleri
   Eksük olmasun göñülden tāze tāze dāġlar

117• M 91[a], (ŞYD, s. 131)

1 mihnetdür: mihnetde M [Başım dert dağıdır, her taraf göz yaşımla ırmak (oldu); senin ayrılığında çektiğim dertleri dağlar çekmez.]

2 ide: için M // ḳurupdur: ḳurıdur M [Ey Hüma gölgelim! Kirpiğimin, hayal şahbazını avladığını sanma; Ağlayan gözler kuruyup kuruyup (tekrar) yaşarır.]

3 yoḳṣa: yoḫṣa D [(Beni) oyalayan, zülfünün zinciriyle yanağının gül bahçesidir; yoksa alelade bahçeler çılgın gönlümü tutmazdı.]

4 [Aynı bülbüllerin uzak kalıp bahçeyi kargaların tutması gibi çaresiz âşıklar da (sevgiliden) ayrı düşmüştür ve düşman neşe içindedir.]

5 [Ey Yahyâ! Belanın gül bahçesinin gülleri solmasın; gönülden taze taze yaralar eksik olmasın.]

118•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Lāle-veş giymiş ḳabā-yı sürḫ ʿizz ü nāzı var
   Söyleşilmez ol hümāyile ʿaceb pervāzı var

2. Big mi yoḳdur beste-i fitraküñ olmış murġ-i dil
   Ḳanġı şāhuñ çeşm-i mestüñ gibi bir şāh-bāzı var

3. Ġonceyi açmış nezāketle nesīm-i nevbahār
   Bülbül-i şeydā sevinsün öyle bir hem-rāzı var

4. Bir seḥer gül-zāra gelsen ʿandelībi diñleseñ
   Ḫayli aʿlā naġmeler eyler bülend āvāzı var

5. Her zamān sūz-ı firāḳ olmaz viṣāl irdi açıl
   ʿĀlem-i ʿışḳuñ da ey **Yaḥyā** ḳışı var yazı var

118• M 91ª, (ŞYD, s. 127)

1 [İzzeti ve nazı olan (o sevgili) lale gibi kırmızı bir kaftan giymiş; o hüma ile söyleşilmez, ne güzel bir uçuşu var.]

2 ḳanġı: ḳanḳı M [Gönül kuşunun eyerini sana bağlamış bir bey mi yoktur? Hangi sultanın senin sarhoş gözün gibi bir doğanı vardır?]

3 nezāketle: nerāketle M // hem-rāzı: hem-rāhı M [İlkbahar rüzgarı, goncayı nazik bir şekilde açmış; öyle bir sırdaşı olduğuna dîvâne bülbül sevinsin.]

4 [Bir seher (vakti) gül bahçesine gelsen (de) bülbülü dinlesen (onun) gür sesiyle ne güzel şarkılar söylediğini görürsün.]

5 acıl: açıl M [Ey Yahyâ! (Gönülde) her zaman ayrılık ateşi olmaz kavuşma günü geldi ferahla; aşk aleminin de kışı var yazı var.]

119•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Nān-ı ḫuşk ile bir ḳanāʿat gibi bir niʿmet mi var
   Künc-i istiġnā gibi bir gūşe-i rāḥat mı var

2. Kimden eylersüñ ricā kime idersin ilticā
   Ḳanı bir ehl-i mürüvvet kimsede himmet mi var

3. ʿİzzet-i dünyā içün memnūnı olmam kimsenüñ
   Çekmege bār-ı belā-yı minneti ṭāḳat mi var

4. Her ḳaçan varsañ ṣafā geldüñ dinür her gūşeden
   Varacaḳ pīr-i muġān dergāhıdur minnet mi var

5. Nice demdür saʿy idersin faẓl u dāniş kesbine
   Yoḫsa **Yaḥyā** maʿrifet aṣḥābına raġbet mi var

119• M 91[b], (ŞYD, s. 133)

1 [Kuru ekmekle yetinmek gibi bir nimet mi var; kanaat köşesi gibi bir rahat köşe mi var?]

2 [Bir yiğit kimsede ihsan mı var hani; kimden rica edersin kime yönelirsin?]

3 [Dünya makamı için kimseye minnet etmem; minnet belasının yükünü çekmeye gücüm mü var?]

4 denür: deyü M [Her ne zaman (oraya) ulaşsan her köşeden hoş geldin denir; (gideceğimiz yer) pir-i mugan dergahıdır orada minnet mi vardır?]

5 faẓl u dāniş: faẓl dāniş M [Ey Yahyâ! Nice zamandır ilim ve bilgi sahibi olmak için uğraşırsın; yoksa ilim sahiplerine rağbet mi var?]

120•

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Sāḳī-i devr bize sāġar-ı ʿişret mi virür
   Kīne-cūdur felek ehl-i dile ruḫṣat mı virür

2. Neş'emüzden bilürüz ʿışḳımuzuñ pāklıgın
   Bāde ṣāf olmayıcaḳ ādeme ḥālet mi virür

3. Ḳuvvet-i cāẕibe-i ʿāşıḳ ider kārı hemān
   Yār tīr atmada bāzūsına zaḫmet mi virür

4. Kūyına ölmege varsam ider aġyār hücūm
   İşügi itleri ben ḫasteye rāḥat mı virür

5. Ḫırḳa vü tāc-ile zāhid kerem it ṣıḳleti ḳo
   Ādeme cübbe vü destār kerāmet mi virür

6. Nefs-i ḫod-re'yden ey dil bu teġāfül nice bir
   ʿĀḳil olan kişi hiç düşmene fırṣat mı virür

7. Būse-i laʿl-i lebin ḫaṭṭına taʿlīḳ itmiş
   ʿÖmr-i **Yaḥyā** bize ol vāʿ dīde mühlet mi virür

120• M 91[b], (ŞYD, s. 132)

1 [Devrin sâkisi bize eğlence meclisinin kadehini mi verir; felek kindardır, gönül ehline izin verir mi?]
2 neş'e: neşve D [Aşkımızın saflığını neşemizden biliriz, içki saf olmayınca insana keyif mi verir?]
3 [Yârin aşığının cazibesinin kuvveti ok atmada ona yeter, (0 hiç) pazısına zahmet verir mi?]
4 [Onun mahallene ölmek için varsam rakipler hücum eder; kapısının itleri ben hastaya rahat verir mi?]
5 [Ey zahit! Cömertlik yap da, hırka ve tac ile sıkıntıyı bir kenara bırak; cübbe ve sarık insana keramet verir mi?]
6 [Ey gönül! Bu başına buyruk nefisten nasıl gaflete düşersin; akıllı kişi hiç düşmana fırsat verir mi?]
7 [Yahyâ onun kırmızı dudağının busesinin hattına asılmış acaba Yahyâ'nın ömrü Yahyâ'nın ömrü bize orada yaşamak için zaman verir mi?]

121•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ġoncenüñ açsun yine ḳalbin ṣabā nevrūzdur
   Bülbül-i zār eylesün bir ḫoş nevā nevrūzdur

2. Ṣubḥ-dem rāh-ı çemen bī-gerd ü gil sünbül hevā
   Gül gibi gül-zāra ʿazm it dil-berā nevrūzdur

3. ʿAndelībi yılda bir nevrūzdur dil-şād iden
   Nev-cevānumla geçen her gün baña nevrūzdur

4. Şāh-ı eyvān-ı ḥamel teşrīf idüp dīvānını
   Ehl-i bāġa eylesün cūd u seḫā nevrūzdur

5. Şāddur **Yaḥyā** ki eyyāmında Sulṭān Aḥmedüñ
   Gicesi ḳadr u güni bayrām veyā nevrūzdur

121• M 91[b], (ŞYD, s. 135)

1 nevā: ṣadā M [Sabah rüzgarı yine goncanın kalbini açsın; inleyen bülbül bir hoş nağme etsin (çünkü) nevruz (gelmiştir).]

2 bī-gerd ü gil: bī-gerd e gil M// dilberā: dilrübā M [Ey dilber! Sabah vaktinde bahçenin yolu topraksız ve çamursuzdur hava sümbülidir; (sen de) gül gibi gül bahçesine yönel (çünkü) nevruz (gelmiştir).]

3 [Bülbülün gönlünü neşelendiren yılda bir gelen nevruzdur ancak genç (sevgilimle) geçen her gün bana nevruzdur.]

4 [Hamel köşkünün sultanı dîvânını şereflendirmiştir, o şimdi bağ halkına cömertlik göstersin zira nevruzdur.]

5 veyā: yā D [Yahyâ, Sultan Ahmet devrinde (o kadar) mutludur ki gecesi kadir, gündüzü bayram veya nevruzdur.]

122•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Çāk-ı sīnem seyl-i eşküñ dem-be-dem vādīsidür
   Ṣuları ḫūnīn aḳarsa nʼola ġam vādīsidür

2. Ḫātemiyken deşt-i ʿışḳuñ Ḳays mihmān olmadı
   Bilmedi Leylā ki ol vādī kerem vādīsidür

3. Kaʿbe-i vaṣl isteyen elbette uġrar cevrüñe
   Ol ṭarīḳüñ vādi-i nārı sitem vādīsidür

4. Ḫānmān-ı ḥüzni virān eylesün seyl-āb-ı mey
   Bāde aḳsun gelsün ey sāḳī bu Cem vādīsidür

5. Peyrevi olup nʼola **Yaḥyā** tetebbuʿ eylesem
   Bu zemīn bir kāmil-i ʿālī-himem vādīsidür

122• M 91[b], (ŞYD, s. 137)

1 [Sinemin yarıkları her zaman gözyaşı selinin vadisidir; suları kanlı akarsa ne olur [zaten o) dert vadisidir.]

2 [Leyla o vadinin cömertlik vadisi olduğunu anlamadığı için Kays aşk çölünün sahibiyken ona misafir olmadı.]

3 vādī-i nārı: vādīsi barı M [O yol ateş ve zulüm vadisi olduğu için kavuşma kabesi isteyen elbette eziyetle karşılaşır.]

4 [Ey sâki! Şarap seli hüzün evini viran etsin; burası Cem vadisidir şarap aksın gitsin.]

5 [Yahyâ onların peşi sıra gidip tahkik etsem ne olur; bu yeryüzü yüce ve olgun insanların vadisidir.]

123•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Eyle merdümlük sevād-ı çeşmümi ey eşk-i āz
   Yāre ʿarż eyle süveydā-yı dilüñ ḥālin biraz

2. Sebz ü ḫurrem olmaz ey dil her zamān bāġ-ı vücūd
   Vire gör ḥükmini her faṣluñ miṯāl-i berg-i rez

3. Bī-ḫaberdür ʿışḳdan bilmez maḥabbet nʼeydügin
   ʿĀşıḳuñ çoḳ sevdügi olmazsa cānından eʿāzz

4. Her ṣaçı zencīre lāzım mı esīr olmaḳ saña
   Ey göñül bir iki gün ʿālemde bī-ḳaydāne gez

5. Ders-i ʿışḳuñ müşkilin **Yaḥyā** nice ḥall eylesün
   Söyleyenler kendüsin bilmez bilenler söylemez

123• M 92[a], (ŞYD, s. 160)

1 [Ey hırsın gözyaşı! Yiğitlik et; gözümün karasını ve gönlün siyah halini (biraz) sevgiliye sun.]

2 her: bir M [Ey gönül! Varlık bahçesi her zaman yeşil ve neşeli olmaz; asma yaprağı gibi her mevsimin hakkını ver.]

3 bī-ḫaberdür: bī-pençerdür M [Âşığın çok sevdiği, canından aziz olmazsa; (o) muhabbetin ne olduğunu bilmeyen aşktan habersiz (biridir.)]

4 [Ey gönül! Alemde bir iki gün gönlünce gez; sana saçı her zincire (benzeyene) esir olmak mı gerekir?]

5 [Aşk derdinin zorluğunu Yahyâ nasıl halletsin? Söyleyenler kendini bilmez, bilenler (de) söylemez.]

124•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Yāri ḳoynumda büyütdüm n’ola olsa dil-nevāz
   Naḫl-i tāze yerini sevmekle olur ser-firāz

2. Şīve vü nāz it disem biñ nāz ider ol nāzenīn
   Bu ne istiġnā olur bir nāza ister biñ niyāz

3. Dāmen-i vaṣlına yārüñ nice mümkin dest-res
   Cāme-i iḳbāl küteh ḳadd-i istiġnā dırāz

4. Hergiz olmazdı naẓīrün olsa şeftālūlaruñ
   Ey gül-i gül-zār-ı şīve ey nihāl-i bāġ-ı nāz

5. Ol teẕerv-i ḫoş-ḫırāmı pāk ṭutmış avlamış
   Var mıdur **Yaḥyā** gibi ʿuşşāḳ içinde pāk-bāz

124• M 92ª, (ŞYD, s. 170)

1 dil-nevāz: ser-firāz M // yerini: birini M / ser-firāz: dil-nevāz M [Sevgiliyi koynumda büyüttüm sevgiliyi okşayıcı olsa ne olur zira taze fidan da yerini sevince boy atar.]

2 bir: bin M / bin: bir M [O nazlı güzel, işve ve naz et desem bin naz yapar; bu ne nazlanmaktır (ki) bir naza bin yalvarma ister.]

3 [Sevgilinin kavuşma eteğine kavuşmak nasıl mümkün olur; talihin elbisesi kısa sevgilinin nazlı boyu (ise) uzundur.]

4 [Ey işvenin gül bahçesinin gülü, ey naz bahçesinin fidanı! Senin şeftalilerin olsa asla (onların eşi) benzeri olmazdı.]

5 [Âşıklar içinde Yahyâ gibi sadık âşık var mıdır? O salınarak yürüyen sülünü zararsızca avlayarak tutmuştur.]

125•

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Firḳat şebi āhum ki ola meşʿale-efrūz
   Ḳorḳum bu ki ednā şereri ola cihān-sūz

2. Tīr-i müjeñ ucında görüp ḳaṭre-i eşki
   Üstād işidür bildüm o peykān-ı ciğer-dūz

3. Ṭūṭī nice söylerdi bu şīrīn kelimātı
   Olmasa zebānuñ aña cānā suḫan-āmūz

4. Şām eyledi çün gündüzimüz ẓulmet-i hicrān
   Ey şuʿle-i āhum giceyi eyleyelüm rūz

5. **Yaḥyā**ya şeb-i hicr-ile bir rūz-ı viṣālüñ
   Bir ḥālete irmiş ki anuñ her güni nevrūz

125• M 92ª, (ŞYD, s. 167)

1 ednā: evnā M [Benim ahım ayrılık gecesinde meşale yakıcısı olsun; (ancak) korkum budur ki azıcık bir kıvılcımı dünyayı yakar.]

2 peykān: pekān M [Kirpiğinin okunun ucunda gözyaşı damlasını görüp onun, usta elinden çıkmış ciğeri delen bir ok olduğunu anladım.]

3 [Ey can! Senin dilin ona söz öğretmeseydi papağan bu tatlı sözleri nasıl söylerdi?]

4 [Ey ah ateşim! Ayrılık sıkıntısı gündüzümüzü akşam ettiği için (biz de) geceyi gündüze çevirelim.]

5 [Yahyâ'yı bir ayrılık gecesinin (hüznüyle) bir kavuşma gününün (mutluluğu) öyle bir hale getirmişti ki onun her günü bayram olmuştur]

126•

Faʿūlün faʿūlün fāʿūlün faʿul

Müteḳarib + – – / + – – / + – – / + –

1. Giriftār-ı dāmuñ necāt istemez
   Ölümlük olan dil ḥayāt istemez

2. Göñül Ḳays-veş sen de āvāre ol
   Maḥabbet ḳarār u ṣebāt istemez

3. Meded ṣunma aġyāre laʿl-i lebüñ
   Meẕāḳ-ı erāzil nebāt istemez

4. Gözüm mācerā-yı ġam-ı firḳati
   İder ʿarż kilk ü devāt istemez

5. Şehā luṭf **Yaḥyā**ya senden gerek
   Göñül ġayriden iltifāt istemez

126• M 92[a], (ŞYD, s. 171)

1 [Ölüme yaklaşan gönlün yaşamayı istemediği gibi tuzağına düşen (de) kurtulmayı istemez.]
2 ḳarār u ṣebāt: ḳarār ṣebāt M [(Ey) gönül sen de Kays gibi avarelik yap; muhabbet kararlılık ve sabır istemez.]
3 [Rakiplere dudağının şarabıyla yardım etme; (o) rezillerin damağı şeker istemez.]
4 kilk ü devāt: kilk devāt M [Gözüm, ayrılık kederinin macerasını anlattığından kalem ve divite gerek yoktur.]
5 [Ey sultan! Yahyâ'ya (sadece) senin lutfun gerekir; gönlü başkasından iltifat istemez.]

127•

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Müctes + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Ḳalur gider bu gönül zülf-i yārdan gelmez
   Ṣafā-yı şāmı ṭuyan ol diyārdan gelmez

2. Ṣafā-yı meşrebi olan nihāl-i bīd gibi
   Kenār-ı bāġ u leb-i cūy-bārdan gelmez

3. Kemendine ṭutılur nice nā-tüvān bulınur
   Bir iki ṣaydsuz ol şeh şikārdan gelmez

4. O neş'e kim baña dürdī-i derd-i ʿışḳ virür
   Şarāb-ı ṣāfī mey-i ḫoş-güvārdan gelmez

5. Şu şevk kim nefes-i pīrden gelür **Yaḥyā**
   Dem-i seḥerde nesīm-i bahārdan gelmez

127• M 92[b], (ŞYD, s. 169)

1 gönül: gül M [Akşam eğlencesini duyanın o evden gelmediği gibi gönül de yarin zülfünde takılıp kalır .]

2 bāġ u leb: bāġ olub M [Meşrebi fidanı gibi eğlenceye düşkün olan (kimse) bahçenin kenarından ve nehrin kıyısından ayrılmaz.]

3 ol şeh şikārdan: ol şikārdan M [O şah (ava çıktığında) tuzağına düşecek birçok zavallı bulunur; bir iki avı olmadan avdan gelmez.]

4 neş'e: neşve D / dürdī: devri M // ṣāfī: ṣāfid M [(Nasıl ki) katıksız şarap tatlı içkiden meydana gelmiyorsa o neşe de bana aşk derdinin çöküntüsünü verir.]

5 gelür baña: gelür baña Yaḥyā M [Ey Yahyâ! Seher vaktinde bahar rüzgarından gelmeyen bu şevk bana bir pirin nefesinden gelir.]

128•

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Göñül dīdāruñ özler bāġ-ı Rıḍvān ile eglenmez
   Senüñ şīveñ görenler ḥūr u ġılmān ile eglenmez

2. Ġam-ı ʿışḳuñ arar dünyā ġamı başında cemʿ olsa
   Belā bezminde göñlüm degme yārān ile eglenmez

3. Ḥużūrunı uçurmañ bir iki gün ḳoñ figān itsün
   Gider bī-çāre bülbül verd-i ḫandān ile eglenmez

4. Muġannī naġmeye āġāż idünce ṭurmadı zāhid
   Meẕāḳı olmayanlar ṣavt u elḥān ile eglenmez

5. Cihānuñ ʿizzet ü iḳbālini efsāne bil **Yaḥyā**
   Yoluñdan ḳalma kim ʿāḳil o yalān-ile eglenmez

128• M 92[b], (ŞYD, s. 173)

1 [(Ey sevgili!) gönül cennet ile eğlenmez senin yüzünü özler; senin edanı görenler huri ve gılman ile vakit geçirmezler.]

2 [Gönlüm, dünyanın derdi başına toplansa da senin aşkının kederini arar; (o) bela meclisinde değme sevgililerle eğlenmez.]

3 [Huzurunu kaçırmayın bırakın bir iki gün ağlayıp sızlasın; çaresiz bülbül, gülen gülle vakit geçiremeden (ölür) gider.]

4 āġāz: āhenk M [Çalıgıcı, şarkıya başlayınca zahit durmadı (gitti); zevk sahibi olmayanlar saz ve sözle eğlenmezler.]

5 ḳalma: ayrılma D [Yahyâ! Dünyanın şan ve şöhretinin bir efsaneden ibaret olduğunu bil; yolundan (geri) kalma ki akıl sahibi kimse o yalan ile oyalanmaz.]

129•

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Nice demlerdür ki dil-tengüz mükedder ḥālimüz
   Bir tebessüm ḳıl açılsun ġonce-i iḳbālimüz

2. Nār-ı ġamla pūte-i ʿışḳ içre ḳāl olduḳ dirüz
   Ḥāl müşkildür eger uymazsa ḥāle ḳālimüz

3. Şöyle ider luṭfı kim ādem ḥicābından irür
   Aḳmasun mı ṣu gibi yāre dil-i meyyālimüz

4. Pāk-meşreb ʿāşıḳuñ māfi'ż-żamīri bellidür
   Ṣu gibi ṣāfī dilüz gerd-i kederden sālimüz

5. Çıḳmaz oldı nālemüz de żaʿf ile **Yaḥyā** ʿaceb
   Ol şeh-i ḫūbāna kim ʿarż eyleye aḥvālimüz

129• M 92[b], (ŞYD, s. 174)

1 ki: - M [Ey sevgili! Nice zamandır kederliyiz, halimiz sıkıntılıdır; bir tebessüm et de bahtımızın goncası açılsın.]

2 nār: nāl M [Gam ateşiyle aşk potasının içinde eridik deriz; eğer sözümüz halimize uymazsa halimiz haraptır.

3 [(Sevgiliye) meyleden gönlümüz su gibi akmasın da (ne yapsın); (sevgili) öyle çok lütufta bulunur ki insan utancından erir.]

4 māfi'ż-żamīr: nāfi'ż-żamīr M [Temiz yaratılışlı âşığın gönlündeki bellidir; su gibi saf kalpliyiz kederin tozundan kurtulmuşuz.]

5 [Yahyâ! Bu güçsüzlükle hayret ki iniltimiz de çıkmaz oldu; o güzeller sultanına kim halimizi söylesin?]

130•

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāri’ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Zühd ü riyā metāʿ ını yārāna ṣatmañuz
   Anlara ol ḳumaş çıḳışmaz uzatmañuz

2. Az āb u tāb virmedi bezm-i maḥabbete
   Mecnūn-ı na-murādı da yābāna atmañuz

3. Besdür ruḫ u lebi bize añmañ gül ü müli
   Billāh cām-ı ʿ ıyşımuza zehr ḳatmañuz

4. Rez-duḫterini sāḳī-i devrāna bulduruñ
   Böyle şeb-i dırāzda ġuṣṣayla yatmañuz

5. Ḫam itdünüzdi ḳāmet-i **Yaḥyā**yı yā gibi
   Lāyıḳ mı tīrveş anı yābāna atmañuz

130• M 92[b], (ŞYD, s. 168)

1 [Zahitlik ve riya malını dostlara satmayın; onlara o kumaş yetmez, (boşuna) uzatmayın.]

2 āb u tāb: āb tāb M [Muradına eremeyen Mecnun’u da yabana atmayın; muhabbet meclisini az renklendirmedi.]

3 ruḫ u lebi: ruḫ lebi M [(Sevgilinin) yanağı ve dudağı bize yeter, gül ve şarabı anmayın; vallahi (öyle yaparsanız) zevk ve sefa kadehimize zehir katarsınız.]

4 sāḳī-i devrāna: sāḳī devrāna M // dırāz: vırāz M [Zamanın sâkisine şarabı buldurun (ki) böyle uzun bir gecede kederle yatmayın.]

5 ḳāmet: ḳılsa M [Yahyâ’nın boyunu yay gibi büktünüz; onu ok gibi çöle atmanız (size) yakışır mı?]

SONUÇ

Şiir mecmûaları oluşturuldukları dönemin ünlü şairlerini, tanınmamış şairlerinin şiirlerini yansıtma dışında dönemin şiir anlayışını da ortaya koyan defterlerdir. Son yıllarda divan şiiriyle ilgili çalışmalarda mecmûalar önemli yer tutmaktadır.

Özellikle divan incelemelerinde araştırmacılara yardımcı olma noktasında mecmûaların değeri daha da anlaşılmaktadır. Bu sebepledir ki üniversitelerdeki kürsüler mecmûalara ayrı bir parantez açmakta ve çalışmaların büyük bir kısmı bu yönde olmaktadır.

Çalışmamızda Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 no'lu şiir mecmûasının 72^{b}-92^{b} varaklarındaki şiirler incelenmiş, Metin Akkuş'un basılmamış doktora tezi ile karşılaştırmaları yapılarak farklılıklar dipnotlarla gösterilmiştir. Bu calışma vezin ve Mestap tablosuyla desteklenmiş, şiirlerin müellifleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Çalışmayı Sürdürürken müstensihten kaynaklanan hatalarla da karşılaştık. Bunları da ayrı bir başlık altında inceleyerek görsellerle destekledik. Müstensihin yazısı düzenli ve gayet okunaklıydı.

Bu çalışmada Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 no'lu şiir mecmûasının (72^{b}-92^{b}) varaklarında yer alan 136 şiir (kaside, gazel, rûbâ'i, kıt'a, müfret) transkribe edilmiş, nüsha farklılıkları dipnotlarda gösterilmiştir. Nesre çeviri yapılırken anlamsal arka plan dikkate alınarak birebir çeviri yapılmamıştır. Yaptığımız çalışmaların şiirlere anlam verme noktasında yardımcı olacağını umuyoruz.

KAYNAKÇA

AKKUŞ, Metin, *Nef'î Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1993.

AKKUŞ, Metin, *Nef'î Sanatı ve Türkçe Dîvânı, (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erzurum, 1991.

AYÇİÇEĞİ, Bünyamin, "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmû'aları: İnceleme-Dizin", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S.16, İstanbul 2016, s.227-367.

GİBB, E.J. Wilkinson , *Osmanlı Şiir Tarihi* (III-IV-V), Akçağ Yayınları, Ankara, 1999, s. 181.

KAVRUK, Hasan , *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı*, Meb, Ankara, 2001

KUT, Günay "*Mecmûa" Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler), C.6, Dergah Yay., İstanbul, 1986, s.170.

ŞENTÜRK, Atilla, *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, YKY, İstanbul, 2011., S.454.

http:/ / ekitap.kulturturizm.gov.tr/ TR,78405/ seyhulislam-yahya-divani.html

www.mestap.gen.tr

www.osmanlicayazilisi.com

ÖZGEÇMİŞ

1988 yılında İstanbul'un Kadıköy ilçesinde doğdum. Sırasıyla Ümraniye Atatürk İlköğretim Okulu ve İstanbul Üsküdar Lisesini bitirdim. 2012 yılında İstanbul Kültür Üniversitesi'nden mezun oldum. 2013 yılından bu yana Üsküdar ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde öğretmen olarak görev yapıyorum. 2018 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Adalet Bölümünü bitirdim. 2014 yılında Marmara Üniversitesi Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda yüksek lisansa başladım.